

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GAZİ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HAZIRLIKSIZ KONUŞMA BECERİLERİ ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
ÖZGE (Yeşiltepe) SAĞLAM

Ankara
Şubat-2010

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GAZİ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HAZIRLIKSIZ KONUŞMA BECERİLERİ ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZGE (Yeşiltepe) SAĞLAM

Danışman: Yrd. Doç. Dr. YUSUF DOĞAN

Ankara
Şubat-2010

.....'ın
.....
..... başlıklı tezi
..... tarihinde, jürimiz tarafından
..... Ana Bilim / Ana Sanat Dalında Yüksek Lisans/ Doktora /
Sanatta Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan:

Üye (Tez Danışmanı):

Üye :

Üye :

Üye :

ÖN SÖZ

Dil, insanı diğer canlılardan ayıran temel özelliklerden biri olup bu yapı içerisinde yer alan konuşmaya sözlü iletişimde önemli görevler düşer. Baş döndürücü bir hızla gelişen teknoloji karşısında dil, özellikle de sözlü dil, kişiler arası iletişimin gerçekleşmesinde ve sağlıklı ilişkilerin oluşmasında büyük rol üstlenir. Üstlendiği bu rolden dolayı konuşma becerisinin eğitime yönelik çalışmaların dil eğitim ve öğretiminde ayrı bir yeri vardır.

Yedinci sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmaları üzerine yapılan bu araştırma altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde problem durumu ortaya konulmuş, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve varsayımlar belirtilmiştir.

İkinci bölümde konuşmanın iletişimi sağlamadaki önemi, diğer dil becerileri ile ilişkisi ve İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma becerisinin yeri üzerinde durulmuştur. İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin bilişsel ve dil gelişimine yer verilmiştir. Konuşma becerisinin eğitimdeki yerine ve önemine değinilmiştir. Bu bölümde ayrıca konuşma dili yazı dili ile karşılaştırılmıştır.

Üçüncü bölümde, konuşmayı oluşturan unsurlar açıklanmıştır. Aynı zamanda, konuşmayı engelleyen ve destekleyen unsurlar üzerinde durulmuş, konuşma çeşitleri gruplanmış, konuşmanın yapısının nelerden oluştuğu belirtilmiş, araştırmanın uygulama alanını oluşturan hazırlıksız konuşmanın önemine ve bu beceriyi geliştirme yollarına yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde araştırmanın yöntemi hakkında bilgi verilmiş, veri toplama teknikleri, evren ve örneklem, verilerin analizi hakkında açıklamalarda bulunulmuştur. Beşinci bölümde veriler nitel ve nicel olarak değerlendirilmiş, buna uygun öneriler altıncı bölümde sıralanmıştır.

Bu araştırmanın ortaya konmasında bilgilerini, tecrübelerini ve yardımlarını esirgemeyen, kişisel gelişimim adına kendisinden çok şey öğrendiğim danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Yusuf Doğan'a, son incelemeleri yaparken yol gösteren Yrd. Doç. Dr. Kemalettin Deniz'e, bilgilerini paylaşarak araştırmaya destek olan Başak Uysal'a, desteğini esirgemeyen anneme, anlayışıyla bana güç veren oğluma ve babama teşekkür ederim.

ÖZGE (Yeşiltepe) SAĞLAM

ÖZET

7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HAZIRLIKSIZ KONUŞMA BECERİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

SAĞLAM, (YEŞİLTEPE) Özge
Yüksek Lisans, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Yusuf DOĞAN
Şubat-2010

Konuşma, insan olmanın en belirgin özelliği, düşünebildiğimiz de kanıtıdır. İnsanın sosyalleşmesini sağlayan konuşma, günlük hayatımızda büyük bir yer kaplamakta, en etkili iletişim kanalı olarak kullanılmaktadır. İletişimin doğru şekilde gerçekleşmesi ve iletişimde karşılaşılabilecek aksaklıkların önüne geçilebilmesi için konuşma eğitime önem verilmelidir. İlköğretimden sonra çocuğun eğitim hayatına devam etmeyebileceği göz önünde bulundurulmalı, temel eğitim kurumlarında konuşma becerisi en etkili şekilde geliştirilmelidir. Bu durumun bilincinde olarak yapılan araştırmada ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ortaya konulmuştur.

Öncelikle öğrencilerin seviyesine uygun olarak konuşma konuları oluşturulmuştur. Konu belirlemesinde, İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'ndan ve bu alandaki kaynaklardan faydalanılmıştır. Belirlenen otuz dokuz konu, on altı alan uzmanı tarafından “Çok uygun. Uygun. Uygun olabilir. Uygun değil.” başlıklarıyla değerlendirilmiş ve uygun görülen on beş konu, 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerinin araştırılmasında kullanılmıştır.

Araştırma ile ilgili uygulamanın yapılacağı okullar belirlenmiş, bunun için gerekli izinler alındıktan sonra uygulamanın hangi ders saatinde, hangi sınıflarda yapılacağı planlanmıştır. Buna göre hazırlıksız konuşma uygulamalarına başlanmıştır. Her sınıfta on beş öğrenciye konuşma çalışması yaptırılmıştır. Ders öğretmeninin de yardımıyla, başarılı, az başarılı ve başarısız olmak üzere konuşacak öğrenci grupları oluşturulmuştur. İstekli öğrencilere öncelik tanınmıştır.

Ölçme ve değerlendirme uzmanlarının görüşleri doğrultusunda bir sınıftaki öğrencilerin tamamına değil her sınıftan on beş öğrenciye konuşma yaptırılmıştır. Aynı sınıfta aynı konu üzerinde ikinci bir hazırlıksız konuşma yaptırılmamıştır. Konuşma konuları,

uygulamanın yapılacağı anda öğrencilere verilmiş, onlardan kısa bir süre düşünmeleri istenmiş, öğrenciler hazır olduklarını söylediklerinde konuşmalarına başlamışlardır. Toplam yedi sınıfta on beşer öğrenciye ulaşılmıştır. Konuşamayacaklarını belirten öğrenciler çıkarıldıktan sonra doksan sekiz öğrencinin hazırlıksız konuşma uygulamaları araştırmada kullanılmıştır.

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda bulunan konuşma değerlendirme ölçeği, yine aynı Program'da yer alan konuşma becerisine ait amaç ve kazanımlar doğrultusunda geliştirilmiş, hazırlıksız konuşma örnekleri buna göre nitel ve nicel olarak değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerileri yetersiz ya da kısmen yeterli olarak tespit edilmiştir. Konuşmalarda öğrenciler, Türkçenin dil bilgisi yapısına uygun cümle kurmada sıkça hataya düşmüş; düşüncelerini ifade edecek kelimeleri bulmakta zorlanmışlardır. Sık sık söz ya da cümle tekrarına düşen öğrenciler, konuşmalarını zihinsel bir planlama dâhilinde gerçekleştirememiştir. Üç dakikalık konuşma süresini öğrencilerin tamamına yakını dolduramamıştır. Öğrenciler olay ağırlıklı anlatımlara yer verirken ana düşünceye ulaşamamıştır.

Öğrencilerin hazırlıksız konuşma uygulamaları nicel olarak değerlendirilmiş ve en yüksek puan yüz üzerinden elli iki olarak hesaplanmıştır. Bu uygulamalardan öğrenciler ortalama yüz üzerinden otuz sekiz puan almışlardır. Bu puanlar öğrencilerin, hazırlıksız konuşmadaki başarı düzeylerini açıkça ortaya koymaktadır.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda hazırlıksız konuşma becerisinin önemine dikkat çekilerek programa, öğretmene, okula ve ailelere yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, temel dil becerileri, konuşma, hazırlıksız konuşma, ilköğretim ikinci kademe.

ABSTRACT

A SEARCH WHICH IS UNPREPARED SPEAKING SKILLS OF STUDENTS IN THE SEVENTH CLASSES

SAĞLAM (Yeşiltepe) Özge
Turkish of Education
Advisor: Assistant Prof. Dr. Yusuf DOĞAN
February-2010

Speaking, the most prominent feature of being human, is also the proof of thinking. Speaking, which provides socialization, takes a large space in our daily lives and is the most effective means of communication. Great importance should be attached to speaking education in order to have proper communication and to prevent breakdowns in communication. It should be considered that a child might not continue in education after primary school, so the basic conversational skills in educational institutions should be developed in the most efficient manner.

Impromptu speaking skills have been introduced in this study recognizing this fact, Firstly, conversation topics have been arranged according to the level of students'. The curriculum of Turkish language education and the studies done on this subject have been utilized in this study. The determined nearly forty topics were evaluated by specialists under such titles "more appropriate, appropriate, possibly appropriate, not appropriate", and the 15 topics which were evaluated as appropriate were used in studying impromptu speaking skills.

The school in which the study would be carried out was determined, and the classes and the hours of practice were programmed after getting the required permissions. 15 students in each class were studied speaking. The students were chosen without considering their level of success. The groups of students to speak in the study were determined with the help of the course teacher under the following titles: successful, less successful, and not successful. Voluntary students were given the priority in doing this.

In order to prevent the students' making any mental preparation while their friends were speaking, only fifteen students were allowed to speak in each class, in accordance with the number of speech topics. No impromptu speech was done in any classroom on the same topic. The topics were given to students at the moment of speech, and they were told to think for a moment, and then the speeches started. Fifteen students in seven classrooms in total

were achieved. After excluding the students who told they would not be able speak, the speeches of ninety-eight students were used in the study.

The speaking evaluation criteria of the Turkish language education program were revised and updated in line with the goals and objectives of the same program. Then, the impromptu speech samples were evaluated quantitatively and qualitatively.

According to the findings of the study, impromptu speaking skills of the students are either inadequate or somewhat adequate. All the students made mistakes in forming sentences using Turkish grammar rules; they had difficulty in finding the words to convey their ideas; they made repetitions with words or sentences; they could not complete the three-minute time for speech. The students could not give the main idea when telling events. Their speeches were away from the literary taste of Turkish language.

Students rated unprepared speech applications over hundred and fifty two points was calculated, students have taken thirty eight points. This results are showing speaking skills of students.

In accordance with these results, the importance of the speaking skill was emphasized, and some suggestions for the program, the teacher, school, and families were stated.

Keywords: Turkish education, basic language skills, speaking, unprepared speaking, primary second stage.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖN SÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	vi
 1. BÖLÜM- GİRİŞ.....	 1
1.1. ProblemDurumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.5. Varsayımlar	6
 2. BÖLÜM- KONUŞMA ve ÖNEMİ.....	 8
2.1. Dil ve İletişim.....	8
2.2. Konuşma Becerisi	11
2.3. Konuşma Becerisinin Diğer Dil Becerileriyle İlişkisi	16
2.4. Konuşma Dili- Yazı Dili.....	20
2.5. İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Konuşma Becerisinin Yeri	21
2.6. İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinde Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi	26
2.7. Konuşma Becerisinin Eğitimdeki Yeri ve Önemi	29
 3. BÖLÜM- KONUŞMANIN UNSURLARI-YAPISI-ÇEŞİTLERİ.....	 32
3.1. Konuşma ve Unsurları.....	32
3.1.1. Ses	32
3.1.1.1. İşitilebilirlik	33
3.1.1.2. Akıcılık	33
3.1.1.3. Hoş giderlik	34
3.1.1.4. Anlamlılık	34
3.1.1.5. Açıklık	34
3.1.1.6. Bükümlülük	34
3.1.2. Boğumlama (Telaffuz)	35
3.1.3. Konuşma Dinamiği	36
3.1.4. Kelime Hazinesi	36
3.1.5. Üslup	37
3.2. Konuşmada Yapı	38
3.2.1. Konuşmada Fiziksel Yapı (Ses)	38

3.2.2. Konuşmada Zihinsel Yapı.....	38
3.2.3. Konuşmada Psikolojik Yapı	39
3.2.4. Konuşmada Sosyolojik Yapı	39
3.3. Konuşmayı Etkileyen Unsurlar	40
3.3.1. Konuşmayı Engelleyen Unsurlar	40
3.3.2. Konuşmayı Destekleyen Unsurlar	42
3.3.2.1. Öğretmen ve Öğretim Programı.....	42
3.3.2.2. Kelime Hazinesinin Zenginliği	43
3.3.2.3. Beden Dilinin Kullanılması.....	44
3.3.2.4. Güdüleme.....	45
3.4. Konuşma Çeşitleri	45
3.4.1. Hazırlıklı Konuşma Çeşitleri.....	47
3.4.1.1. Tartışmaya Dayalı Konuşma	47
3.4.1.2. Görüşmeye Dayalı Konuşma	48
3.4.1.3. İkna Edici Konuşma	48
3.4.1.4. Eleştirici Konuşma	49
3.4.1.5. Yorumlayıcı Konuşma	49
3.4.1.6. Belirli Bir Tekniğe Dayalı Konuşmalar	49
3.4.2. Hazırlıksız Konuşma Çeşitleri	50
3.4.2.1. Günlük Konuşma	53
3.4.2.2. Katılımlı Konuşma	53
3.4.2.3. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	54
3.4.2.4. Kalıplaşmış Konuşmalar	54
3.4.2.5. Mülâkat.....	54
3.5. Hazırlıksız Konuşmanın Önemi	54
3.6. Hazırlıksız Konuşmayı Geliştirme Çalışmaları.....	56
 4. BÖLÜM- YÖNTEM	 60
4.1. Araştırmanın Modeli	60
4.2. Evren ve Örneklem.....	60
4.3. Verilerin Toplanması.....	60
4.4. Verilerin Analizi.....	61
 5. BÖLÜM- BULGULAR ve YORUM.....	 63
5.1. Verilerin Nitel Olarak Değerlendirilmesi.....	63
5.1.1. Uygun Hitap Kelimelerinin Kullanımı.....	65
5.1.2. Kelimelerin Telaffuzu	66
5.1.3. Akıcılık.....	66
5.1.4. Tonlama.....	67
5.1.5. Cümleler	67
5.1.6. Yetersiz Kelime Hazinesi	72
5.1.7. Sıralama.....	73
5.1.8. Konuşmalarda İçerik	73

5.1.9. Konuşmalarda Sunum	74
5.2. Verilerin Nicel Olarak Değerlendirilmesi	76
6. BÖLÜM- SONUÇ ve ÖNERİLER	77
6.1. Programa Yönelik Öneriler	77
6.2. Öğretmene Yönelik Öneriler	78
6.3. Okula Yönelik Öneriler	81
6.4. Ailelere Yönelik Öneriler	82
6.5. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	83
KAYNAKÇA	85
EK 1 Uzman Görüşü Formu	91
EK 2 Hazırlıksız Konuşma Uygulaması Deşifre Metinleri	93
EK 3 Toplam Puan Tablosu	138
EK 4 Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği	139

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Kişinin hayattaki başarısını, sosyalleşmesini sağlayan, yaşadığı toplumla iletişime geçmesine imkân veren konuşma, eğitilmesi ve üzerinde önemle durulması gereken bir beceridir. Konuşma, insan yaşamında büyük yer kaplayan, insanı insan yapan en önemli becerilerden biridir. İnsanın doğuştan getirdiği bu beceri, onu diğer canlılardan ayırır. Konuşma, toplumları oluşturan ve sürekliliğini sağlayan en önemli unsurlardan biridir. Bu unsur, kültürü oluşturan ve onu nesilden nesile taşıyan bir güç olarak karşımıza çıkar. Bu sebeple konuşma, bireyin doğumuyla beraber sahip olmaya hak kazandığı varsayılan bir özellik olarak kalmamalı, eğitimle beceriye dönüştürülmelidir. İnsan, konuşmanın kendisine kazandırdıklarına bakarak yine konuşmaya hizmet etmelidir.

Konuşma ile ilgili yapılan araştırmalar tarandığında daha çok ikinci bir dil öğrenilirken konuşma becerisinin kazanılması üzerinde durulduğu görülmüştür. Bu durum, ana dilde konuşma becerisi üzerine daha fazla araştırma yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

İlgili literatür tarandığında ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin konuşma becerilerinin gelişmişlik düzeyi ve ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmaların üzerinde durulduğu görülmüştür. Bu, konuşmanın öneminin her geçen gün arttığını göstermektedir. Fakat bu çalışmalar da hazırlıklı konuşma becerisi üzerine yoğunlaşmaktadır.

İnsan, yaşamı içerisinde her zaman hazırlıklı konuşmalar yapmak durumunda kalmaz. İnsanın daha çok hazırlıksız konuşma durumlarıyla karşılaştığı söylenebilir. Gün içerisinde defalarca hazırlıksız konuşma yapmak veya yapılan hazırlıksız bir konuşmayı dinlemek ve bu konuşmalara yönelik hazırlıksız olarak çeşitli cevaplar vermek durumunda kalırız.

İçinde bulunduğumuz bilgi çağı, iletişimin önemini ortaya koymakta, iletişim de ağırlıklı olarak konuşma ile varlığını sürdürmektedir. Kitle iletişim araçları dünyasındaki gelişmeler, iletişimde konuşmanın önemini daha da artırmaktadır. Bu amaçla, yapılan araştırma, 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerinin

hangi durumda olduğunu tespit etmekte, ulaşılan sonuçları ortaya koymaktadır. Elde edilen hazırlıksız konuşma metinleri, nicel ve nitel olarak değerlendirilmiş, konuşma becerisinin eğitime yönelik üzerinde durulması gereken noktalar vurgulanmıştır. Araştırma, konuşma eğitiminde hazırlıksız konuşmaya önem verilmesi gerektiği üzerine kurulmuştur. Hareket noktası ise Türkçe öğretiminde hazırlıksız konuşma becerisi üzerinde çok fazla durulmadığı düşüncesidir.

1.1. Problem Durumu

Her birey, konuşurken ve yazarken ana dilini doğru kullanmalıdır. Konuşma dili ile yazı dili arasında fark olmamalı, ana dili konuşmanın imkânları çerçevesinde yazıldığı gibi konuşulmalıdır. Ses organları aracılığıyla karşı tarafa iletilmek istenen unsurların karşı tarafın zihninde de kendi zihnindeki şekliyle oluşması, konuşmacının amacını oluşturur. Her konuşmacı, söylediklerinin, dinleyici veya dinleyiciler tarafından tam olarak anlaşılmasını ister. Bu, sağlıklı iletişim için gereklidir. Konuşanın tam ve doğru olarak ifade ettiği, dinleyicinin de eksiksiz ve net bir şekilde anladığı konuşma, gerçek konuşmadır. Bu sebeple İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı doğrultusunda konuşma becerisi geliştirilmelidir.

Temel dil becerilerinden konuşma becerisinin eğitimi, Türkçe eğitiminde ihmal edilen konulardan biri olagelmıştır. Bu becerinin ihmal edilmesinin sonuçları, ilköğretimden yükseköğretime kadar eğitimin her kademesinde kendini göstermektedir. Konuşma, bir dili tam olarak biliyor olmanın önemli göstergelerinden ve aynı zamanda çocuklar için okulda başarıya ulaşmadaki en temel şartlardan biridir. Çocuklar okullarda hayata hazırlandıkları için dil becerileri, çocukların iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik olmalıdır.

Okula başlamadan önce ailedeki konuşma eğitiminin büyük bir oranda gelenek, görenek ve alışkanlıklar çerçevesinde yürütülmesi; çocuğun konuşma becerisinin, zamanında ve gerektiği şekilde işlenip geliştirilememesi sonucunu doğurur. “Bu sonuç ise aile içi ilişkilerde; komşuluk, arkadaşlık, öğretmen ve öğrenci ilişkileriyle iş çevresindeki ilişkilerde sorunlara, sıkıntılara neden olmaktadır” (Taşer, 2009: 14-15). Bu sebeple konuşma becerisi üzerinde önemle durulmalıdır.

Sosyalleşmeyi sağlayan en önemli unsurlardan biri konuşma becerisidir. İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’na (MEB, 2006: 6) göre

“Konuşma becerisi, öğrencilerin Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaşacakları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri, çevreleriyle iletişim kurup iş birliği yapmaları ve ortak karar vermeleri açısından önemlidir.” Bir iletişim süreci olan öğrenme ve öğretmede konuşma becerisinin etkili şekilde kullanımı öne çıkmaktadır.

İlköğretim çağına kadar çocuğun konuşmayı öğrenmiş olduğu varsayımından hareketle bu dönemde okuma ve yazma becerilerine ağırlık verilmesi konuşma becerilerinin istenildiği gibi gelişmemesine sebep olmaktadır. Bu problemin farkına varan araştırmalarda konuşma becerisine önem verilmesi gerektiği ortaya konulmuş, yapılacak çalışmalarla ilgili önerilerde bulunulmuştur. Fakat hazırlıksız konuşma durumlarının tespiti ile ilgili literatürde herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Hazırlıklı konuşma çeşitleriyle ilgili çok fazla kaynak bulunmasına karşılık hazırlıksız konuşma ile ilgili kaynaklar daha az ve sınırlıdır. Araştırmalara, bu alandaki durumun tespit edilmesine ve hazırlıksız konuşma becerisinin eğitime yönelik çalışmalara ihtiyaç vardır.

“Yedinci sınıf öğrencileri hazırlıksız konuşma uygulamalarında başarılı mıdır?” sorusu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır. Buna göre yedinci sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmaları,

- Dil ve anlatım yönünden kurallara uygun mudur?
- İçerik bakımından başarılı mıdır?
- Sunum yönünden etkili midir?

soruları araştırmanın alt problemlerini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Konuşma, anlatma becerileri içerisinde önemli bir yerde olup literatürde hazırlıklı konuşma ve hazırlıksız konuşma başlıkları altında ele alınmaktadır. Hazırlıksız konuşmada zihnin, düşünme yetisini ileri seviyede kullanması gerekmektedir.

“İnsan ana dili ile düşünür, düşündüklerini en iyi ve en doğru olarak ana dili ile anlatır. Ana dili ile düşünce arasında sıkı bir bağ vardır. Piaget’ye göre dilin gelişimi düşüncenin gelişimine bağlıdır” (Demirel, 1999: 40). “Psiko-dilbilimci Weaver ve Ness şöyle söylemişlerdir: Düşünmeyi iyileştiren bir yöntem, aynı zamanda konuşmayı; konuşmayı iyileştiren herhangi bir yöntem aynı zamanda düşünmeyi de iyileştirir” (Demirel, 1999: 41). Buna göre hazırlıksız konuşma becerisi hızlı düşünme becerisini de beraberinde getirmektedir.

Araştırmanın amacı, İlköğretim Türkçe Dersi (6,7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda yer alan konuşma becerisine yönelik kazanımlara göre, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerindeki durumlarını tespit etmektir. Yaptıkları hazırlıksız konuşmalardan hareketle öğrencilerin;

- a. Çekingenlik durumları,
- b. Yerel ağızla konuşup konuşmadıkları,
- c. Kelime hazineleri,
- ç. Jest ve mimiklerini doğru ve etkili kullanıp kullanmadıkları,
- d. Konuya uygun konuşup konuşmadıkları,
- e. Konuşurken hangi anlatım şeklini tercih ettikleri,
- f. Söz tekrarlarına düşüp düşmedikleri,
- g. Ses tonlarını ayarlamaları,

h. En çok yaptıkları anlatım bozuklukları tespit edilmiş ve bu hususlarla ilgili öneriler geliştirilmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Dil yapısının içinde yer alan konuşma becerisi bütün dersler için bir araçtır. Aynı zamanda konuşma becerisi bütün derslerde uygulama alanı bulmaktadır. “Konuşma becerisinin derslerdeki başarıyı artırması ve öğrencilerin kişiliğinin gelişmesinde etkili

olmasından dolayı öğretmen öncelikle öğrencilerin bu becerilerini geliştirmeye çalışmalıdır” (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1995).

Konuşma, insan hayatında iletişimi sağlayan en önemli unsurlardandır. İnsan, doğduğu andan itibaren ana dilini öğrenme çabası içindedir. Bu çabasını, konuşarak beceriye dönüştürür. Konuşma, geliştirilmesi gereken, geliştirildiğinde insan yaşamına katkıları olacak bir beceridir. “Türkçe öğretiminin temel amacı, insanların meramlarını eksiksiz, başkalarının yanlış anlamayacağı kadar açık ve doğru anlatmasını sağlamaktır” (Özbay, 1997a: 15).

Kişi; ana dilinin kurallarını, okuma-dinleme, konuşma-yazma becerilerinin gerektirdiği davranışları sistemli olarak örgün eğitim kurumlarında öğrenir. Her beceri birbiriyle ilişkili ve her beceri kendi içinde ayrı ayrı önemlidir. “Dil eğitiminin temel amacı, insanların düşünme ve iletişim becerilerini geliştirmektir” (Özbay, 1997b: 15).

İnsanın günlük yaşamında konuşma en çok kullanılan dil becerilerindendir. Okul hayatında ve günlük hayatta dil becerilerinden yararlanma ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Buna göre Rankin (1930:179), günlük hayatta dinlemeye % 42, konuşmaya %25, okumaya % 15, yazmaya %18’lik bir oran ayrıldığını tespit etmiştir. Burley-Allen (1995, s.2) ise iletişim sürecinde dinlemenin % 40, konuşmanın % 35, okumanın % 16, yazmanın % 9’luk payı olduğunu belirtmiştir. Bu oranlar doğrultusunda konuşmanın dil becerileri içerisinde dinlemenin ardından en fazla kullanılan dil becerisi olduğu ve iletişim sürecinde belirleyici öğelerin başında geldiği görülmektedir.

Kişi, günlük hayatı içerisinde çoğu kez konuşma becerisini kullanmak durumundadır. Bu konuşmaların kimi hazırlıklı kimi hazırlıksızdır. İlköğretim öğrencileri; teşekkür konuşması, açılış konuşması, kutlama konuşması, telefon konuşması vb. kalıplaşmış hazırlıklı konuşma çalışmaları dışında ve daha da önemli olarak hazırlıksız konuşma çalışmaları yapmalı, öğrencilerin bu konudaki becerileri İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı doğrultusunda geliştirilmelidir.

Daha önce yapılan çalışmalar hazırlıklı konuşma becerisinin geliştirilmesine yöneliktir ve Yüksek Öğretim Kurumunun tez tarama sayfasında yapılan araştırmaya

göre Türkçe öğretiminde ilköğretim ikinci kademedeki hazırlıksız konuşma ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırma, ilköğretim okulları ikinci kademedeki öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerini tespit etmesi, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki amaçların ne kadarına ulaşıldığını göstermesi bakımından önemlidir.

Bu çalışma, temel dil becerileri içinde konuşma becerisinin yerini ortaya koyması bakımından da önem arz etmektedir. Hazırlıksız konuşma becerisinin gerekliliğini, bu becerinin ilköğretim okullarında ne kadarının kazanıldığını göstermesi, buna göre öğrencilerin ana dillerine ne kadar hâkim olduklarını, en çok hangi konuşma hatalarını yaptıklarını, ana dillerini kullanırken hangi yanlış kullanımları edindiklerini göstermesi bakımından da önemlidir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

a. İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerini kapsamaktadır.

b. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Antalya ili merkez ilköğretim okulları yedinci sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.

c. Hazırlıksız konuşma becerisi ile sınırlandırılmıştır.

d. Öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerileri değerlendirilirken dayanak noktası İlköğretim Türkçe Dersi (6,7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer alan konuşma becerisine yönelik kazanımlardır.

e. Örneklem grubunda 98 öğrenci vardır.

1.5. Varsayımlar

a. İlköğretim okulları 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'na uygun olarak geliştirilememektedir.

b. Örneklem olarak seçilen okullardaki öğrencilerin tümü, evreni temsil etmektedirler.

c. Hazırlıksız konuşma çalışmalarını gerçekleştirmek için sunulan konular öğrencilerin seviyesine uygundur.

ç. Hazırlıksız konuşma becerisinin gelişmesi diğer konuşma çeşitlerinin kullanımındaki becerilere de olumlu etki edecektir.

2. BÖLÜM

KONUŞMA ve ÖNEMİ

Bu bölümde dil ve iletişimin, buna bağlı olarak da konuşma becerisinin hayatımızdaki önemi, dinleme, okuma, yazma becerilerinin konuşma becerisi ile ilişkisi, İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda konuşma becerisine ayrılan yer hakkında açıklamalarda bulunulmuştur. Araştırma konusu olan hedef kitlenin daha iyi tanınması amacıyla, bu yaş grubundaki öğrencilerin dili kullanma becerileriyle ilgili bilgilere yer verilmiştir. Araştırma grubunda bulunan öğrencilerin sosyalleşme döneminin hızlı olmasından hareketle konuşma becerisinin eğitime, eğitim öğretim süreci içerisinde yer verilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

2.1. Dil ve İletişim

“Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir” (Ergin,1993: 3).

“İletişim, insanların dış dünyayı algılayarak iç dünyalarında anlamlı iletilere dönüştürdükleri ve bu anlamlı iletileri de dış dünyayla paylaştıkları dinamik bir süreçtir”(Yalçın ve Şengül, 2007: 750). Bu süreci oluşturan ve devamını sağlayan araçlar vardır. Dil en önemli iletişim aracıdır.

“İletişim en genel ve yalın tanımıyla duygu, düşünce, bilgi haber ve becerilerin paylaşılması; başka bir deyişle bireyler arasında duyguda, düşüncede, tutumda ortak bir payda yaratılması sürecidir”(Sever,1998: 55). İnsan iletişim sürecinde en çok dile başvurur. Çünkü dil, anlaşma araçlarının en kullanışlı ve gelişmiş olanıdır. Anlama ve anlatma aracıdır, iletişimin temelidir. İletişim olmadan anlaşma, anlaşma olmadan toplumsal yaşam olamaz.

Dil, diğer insanlarla bütün ilişkilerimizde bize aracılık eden, sosyal bağlarımızı düzenleyen bir vasıta olarak hayatımızın her safhasında bizimledir. Dil, insan benliğinin

ayrılmaz bir parçasıdır. İnsanda sınırsız olan duygu ve düşünceler, insanın kendisinden başka birine dille aktarılabilir.

İnsanların birbiriyle anlaşarak önce sosyal bir varlık olmasını sağlayan daha sonra onları millet seviyesine yükselten unsurlardan biri dildir. İnsan hayatındaki önemi bu özelliğiyle yakından ilgilidir. İnsanları bir araya getirirken bir milletin duygu ve düşünce hazinesini ortaya koyan dildir.

Belirli seslerin insanlar arasında ortak değerler kazanarak, bir kavrama karşılık gelmesi dilin oluşumunun esasıdır. Seslerin ortak değerler kazanması bir milletin yaşayış biçimini oluşturması bakımından önemlidir. Çünkü, her millet ortak duyusu, düşünüşü, geçmişten getirdiği hafızasıyla hangi sesleri hangi kavramlara karşılık kullanacağını belirler. Bu da dilin millî bilinçle oluştuğunu gösterir. Bu anlamda dil, kültürü oluşturur ve devamında kültür de dili şekillendirir.

“R. Linton’a göre kültür, bir toplumun tüm hayat biçimidir. C. Wissler’e göre, belli bir düşünceler sistemi ya da bütünüdür. P. Benedikt ise kültürü büyütülerek bilimsel ekrana yansıtılmış bireysel psikoloji olarak tanımlar. L. J. Carr’a göre kültür, toplumdaki geçmiş davranışların biriktirilerek aktarılan sonuçlarıdır” (Ünal, 2002: 6).

O hâlde kültür, bir milletin yaşarken ortaya koyduğu maddi ve manevi değerlerin hepsidir. Bir milletin yaşamı yorumlama biçimidir. Yaşamı oluşturan ve devam ettiren en önemli unsurdur. Geçmiş ile gelecek arasında köprüdür. Bu köprüünün en önemli ayağını ise dil oluşturmaktadır; çünkü kültür, dilin kurallarının ve yapısının izin verdiği ölçüde sonraki nesillere aktarılır.

Dil, sosyal ve millî bir varlıktır. Bir milleti ayakta tutar, fertleri birbirine bağlar, sosyal yaşamı düzenler ve devamını sağlar. Milletin varlığı dilinin varlığı ile mümkündür. Her millet kendi oluşturduğu dili ile düşünür. Yaşam şeklini kendi dili ile ortaya koyar.

Bu anlamda dil, aynı toplumun bireylerini birbirine bağlarken milletleri de birbirinden ayırır. Her milletin ana dili onu kullanan milletin algılamasını, düşünüşünü ortaya koyar. Düşüncenin ortaya çıkışını ve gelişimini sağlayan dildir. Dil ile düşünce iç içe geçmiş durumdadır. Dil, düşüncenin taşıyıcısıdır. Düşünceler dilin imkânıyla oluşur, başkalarına aktarılır. Dilin gelişmesi düşünceye, düşüncenin gelişimi de dile bağlıdır. Çeşitli medeniyetlerin ortaya çıkmasını sağlayan düşünce gelişmesini dile borçludur.

“Düşünme, kavramlar ve kavramların yerini tutan sözcüklerle yapılır. Bu nedenle, dilden soyut ya da dile dayanmayan bir düşünce olanaksızdır. Dil ve düşünce arasında birbirini tümleyen bir ilişki vardır” (Sever, 1998: 54). Dil, düşünmenin bir

aracı olmuştur. Kişi ana dilindeki kelimelerle düşünür, kurduğu cümleler ile düşüncelerini ortaya koyma fırsatı bulur. Öğrenilen her yeni kelime ile düşünce ufku genişler. Dil insanla birlikte gelişen aynı zamanda insanı geliştiren canlı bir varlıktır. Bu gelişimi, insanı iletişim sürecine katarak yapar.

Dil dışında başka araç ve durumlarla anlaşma sağlandığı bilinmekle beraber en etkili, en gelişmiş iletişim aracı dildir. İletişim, anlam alışverişidir. Anlamları bireyler arasında ortak kılma sürecidir. Bir bilginin, niyetin, duygunun, düşüncenin göndericiden alıcıya iletilmesidir.

İnsanlar arasında iletişimin gerçekleşmesi için göndericiyle alıcı arasında ortak bir işaret sisteminin kullanılması gerekir. Her dil, onu konuşan insanların tarihî oluş içinde geliştirdikleri doğal bir anlaşma sistemidir ve her dilin kendine özgü kuralları vardır. Bu sistemin içindeki kurallar, insanların anlama anlatma yeteneğine bağlı olarak oluşur.

Her dilin anlamlı en küçük birimi olan kelime, sesle kavramın kaynaşmasıyla ortaya çıkar. Kelimeler ve kurallar, o dili konuşan insanların yaşadıkları kültüre göre şekil kazanır. Kuralların doğru uygulanışı iletişim sürecinin de doğru ve anlamlı olmasını sağlar. Dilin kurallarına uyulmadan hiçbir bilgi, duygu ve düşünce tam ve anlamlı olarak anlatılamaz. Dilin yanlış kullanımı iletişimin aksamasına neden olurken, doğru ve anlamlı bir şekilde kullanımı iletişimi güçlendirmektedir.

Konuşan ve düşünen bir varlık olan insanı diğer canlılardan ayıran en belirgin özellik konuşma aracılığı ile iletişime geçme, doğayla ve içine doğduğu kültürle etkileşimde bulunmadır. Konuşma düşünmeye bağlı bir oluşumdur. Çünkü insanoğlunun düşünebilme yeteneği onu anlamlı olarak konuşmaya yöneltir. Konuşma dili, iletişim sürecinde en çok kullanılan dil becerisidir.

İletişim, insanların duygularını, düşüncelerini ifade etme zorunluluğundan doğmaktadır. Her düşünce, kendini ortaya koyacak bir anlatım biçimi bulmaya çalışır. Bu anlatım biçimi de çoğunlukla sözlü dil aracılığıyla yapılır ve iletişim sürecinin oluşmasına kaynaklık eder.

Anlama, yorumlama ve paylaşma işini yaparken insan kavramlaştırma ve sembolleştirme yeteneğini kullanmakta, sembolleri anlamlı dil birliklerine dönüştürmektedir. İnsanın bu yeteneği iletişimi doğurmakta ve geliştirmektedir. Bu boyutuyla iletişim, insanın muhakeme yetisine bağlıdır. Muhakeme yeteneği de dil ile yakından ilgilidir. Çünkü, insanlar, kavram, simge ve sembollerle algılar, algıladıklarını

dil kuralları sayesinde anlamlı iletiler haline getirip karşı tarafa aktarırlar(Yalçın ve Şengül,2007:750).

“Dilin anlama dayalı olan bu özelliğini Alman düşünürü Hammann, akıl anlama süreçlerinin bütününden oluşan bir şeydir, ama anlama dediğimiz şey ise ancak dil yoluyla gerçekleşebilir. Dil, olmasaydı akıl da olmazdı. Çünkü dil, aklın hem organı, hem de ölçütüdür” (Akarsu, 1998: 37), şeklinde belirtmiştir. Dil insanın dış dünyayı ve kendini anlamasını, sembolleştirmeyi, kavramlaştırmayı, bunları belli kurallar doğrultusunda anlamlı birlikler haline getirerek iletişimde bulunmayı sağlamaktadır. İnsanın kavramları sembollere, sembolleri de anlamlı iletilere dönüştürme gücü dil ile gerçekleşmektedir. Bu bakımdan dil, varlıklarla onların zihinlerdeki karşılığı arasında köprü kurarak göstergeler oluşturmaktadır.

Gösterge, bir şeyin kendisi olmadığı halde onun yerine kullanılan herhangi bir şeydir. Başka bir ifadeyle, kendi dışında bir şey gösteren her türlü nesne, varlık ya da olgu; özel olarak dilsel bir gösterenle bir gösterilenin birleşmesinden doğan birimdir. Göstergede gösteren, ses, kelime, işaret; gösterilen ise anlam ya da kavramdır (Buran, 2002: 9).

Buna göre göstergeler insanın evreni biçimlendirmesini, düzenlemesini, evrenin içine girmesini sağlayarak iletişim sürecine katkıda bulunur. “İnsan iletişim sürecinde, zihinsel işlemleri denetleme özelliğine sahip olan dilden vazgeçemez” (Yalçın ve Şengül, 2007: 758). “Çünkü, zihinsel çaba dilde dudaklar arasından dışarı çıkar; bu çabanın ürünü konuşmacının kulağına geri döner. Böylece sunuş özelliğini yitirmeden, hakiki nesnellığe dönüşür. Yalnızca dil bunu yapabilir ve bu dönüşüm olmadan doğru bir şekilde düşünme mümkün değildir” (Harris ve Taylor, 2002: 145).

Dil düşüncelerin oluşumunu, denetimini kuralları doğrultusunda sağlayarak mantıklı iletiler oluşturur. Bu da iletişime bilinçli bir yol çizer. Dil kendisini oluşturan fonetik, morfolojik, sentaks, semantik unsurlar sayesinde iletilerin doğru bir şekilde oluşturulmasını, aktarılmasını sağlayarak iletişimin sürekliliğini mümkün kılar. Aynı zamanda iletişim içine giren insanların sosyalleşmesini, toplumun oluşmasını, toplumu yaşatan kültürel değerlerin ortaya çıkmasını ve bu değerlerin taşınmasını sağlar.

İnsan doğası gereği anlama ve anlatma ihtiyacında olan bir varlıktır. Bu ihtiyaçla dili geliştirmiştir. Geliştirdiği bu sistem sayesinde kendinden başka insanlarla ortak yaşantılar kurmuştur, iletişime geçmiştir. İletişim, insanın tek başına yaşamamasının bir sonucudur ve gücünü dilden alır. İletişim sürecinde ise bireyin ikinci kazandığı beceri, konuşma becerisidir.

2.2. Konuşma Becerisi

Konuşma, duyguların ve düşüncelerin sesli bir şekilde dile dökülmesidir. Dili, yazılı ve sözlü olarak iki kullanım alanına ayırdığımızda söze dayalı olan konuşmanın, bir iletişim aracı olarak daha çok tercih edildiği görülmektedir. Çünkü, sabahtan akşama kadar içinde bulunduğumuz yaşam alanları çoğunlukla konuşmaya dayalı bir iletişim üzerine kuruludur. İnsan doğduğu andan itibaren önce taklit, sonra anlamlandırma yoluyla konuşma çabası içindedir. Çünkü, insanı hayatın içine katan en hızlı yol konuşmadır.

“Konuşma, insanın kendisini, sağladığı birikimlerden de yararlanarak kusursuz bir söz diliyle dinleyicilere yansıtmasıdır” (Ağca, 1999: 71). “Başka bir ifade ile bir konunun zihinde tasarlandıktan sonra karşımızdakilere sözle iletilmesidir” (Sever, 2004: 22). “Konuşma, duygu, düşünce ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığıyla aktarılmasıdır” (Demirel, 2003: 88). “Konuşma duygu, düşünce ve dileklerin görsel, işitsel öğeler aracılığı ile karşdakine iletilmesi, açıklanması, dışa vurulmasıdır” (Taşer, 2000: 27). Yalçın’a göre ise konuşma becerisi, kişinin kendisini doğrudan ifade ettiği; duygu ve dileklerini başka kimselere doğrudan anlattığı; kendi başına kullanabileceği değil, başkalarıyla paylaşabileceği bir beceridir. Konuşma becerisi, kişinin sosyalleşmesi ile diğer becerilere göre doğrudan ve daha fazla ilgili olması sebebiyle psikoloji, sosyal psikoloji, davranış bilimleri, iletişim bilimleri gibi bilimlerle ve kişinin bu alana giren davranışlarıyla da bağımlı bir gelişme gösterir (Yalçın, 2002: 97).

Tanımlara bakıldığında konuşma becerisinin kişi ile diğer kişi(ler) arasındaki bir kavramsal süreç olarak adlandırıldığı görülmektedir. İkinci dil öğretiminde ise temel dil becerilerinden birisi olan konuşma, üretimsel konuşma (spoken production) ve karşılıklı konuşma (spoken interaction) olarak iki ayrı başlık altında incelenmektedir. Buna göre, üretimsel konuşma faaliyeti esnasında yer alan etkinlikler; “halka hitap etmek (bilgi, talimat, vs.), izleyiciye hitap etmek (halka açık toplantılarda konuşmalar, üniversitede ders vermek, vaaz, eğlence, spor yorumları, satış sunumu (pazarlama), yazılı bir metni yüksek sesle okumak, notlara, bir yazılı metne veya görsel araçlara (diyagram, resim, tablo, vs.) bakarak konuşmak, provası yapılmış bir rolü oynamak, kendiliğinden konuşmak, şarkı söylemek gibi başlıklar altında toplanabilir. Karşılıklı konuşma faaliyetlerine yönelik etkinlikler ise; günlük sohbet, resmî olmayan konuşma resmî konuşma, müzakere etmek, mülakat, görüşme, planlama (co-planning), pratik amaç odaklı işbirliği” (CEF, 2002: 80) olarak çeşitlendirilmektedir.

Konuşma; dinleme, okuma, yazma becerileriyle bütünlük arz eden bir dil becerisidir. Hem konuşma hem yazma iletişim kurmanın temelidir. Dili öğrenme sürecinde konuşma becerisi, okuma ve yazmadan önce gelmektedir. Dinleme, dinlediklerini kaydetme, anlamlandırma ile başlayan bu süreç konuşma ile kendini ortaya koyar.

Konuşma süreci, Taşer'e göre (2009: 68) şu aşamalardan oluşur: İletişim sürecinde meydana gelen uyarıcı niteliğindeki bir olay, bireyin duyu organlarını uyarır ve böylece sinirsel tepkiler meydana gelir. Bu tepkiler beyne geçer, beyin de gerimler ve duyular meydana gelir. Bunlar, sözcüklere dönüşür. Bu olay sonucunda konuşmacı birey, bir düşünüyü ya da kavrama ulaşır. Boşluğa söylenen düşünüyü ya da kavram ses ve ışık dalgaları meydana getirir. Bunlar da, dinleyicinin duyu organlarını uyarır, böylece aynı süreç, dinleyici için de gerçekleşmeye başlar. Bu aşamalar, konuşmanın dönüşümsel bir süreç olduğunu ve bu süreç içerisinde konuşmacının dinleyici ve dinleyicinin de konuşmacı olabileceğini göstermektedir.

Kendiliğinden gelişen, insanın yaratılışının ayırt edici bir özelliği olan konuşmanın en etkin şekilde kullanımı iletişimin gücünü arttıracaktır. “İnsanların duygu, düşünce ve isteklerini karşısındakilere anlatma eylemi olan konuşma, bireyin toplum içinde yaşamasının bir sonucudur. Konuşma bütün öğrenme alanları ve çocuğun kendisini ifade edebilmesi açısından önemli bir beceridir” (Akyol, 2006: 20).

“Beceri (skill) denildiğinde, bu kavram, bilinçli bir öğrenme sürecini gerektiren ve bir kez öğrenildikten sonra sürekli yinelenen iş yapabilme gücü olarak anlaşılmıştır genellikle. İster bilinçli isterse kendiliğinden olsun, bütün beceriler bir öğrenme sürecini gerektirir” (Çebi, 1996: 46). Beceri dilin kullanımıyla meydana gelir. Kişi, dilini önce edinir sonra kullanır. Edinim doğuştan gelen donanımla varlığını gösterirken, kullanım edinilenlerin gelişmesiyle ortaya çıkar. “Chomsky için, edinim sonsuz sayıda doğru tümce üreten dinamik bir yetenektir. Kullanım bu yeteneğin uygulanmasının gerçekleştirilmesidir” (Akbayır, 2006). Dil donanımı her insanda doğuştan vardır ancak dili kullanma becerisi her insanda aynı değildir. O nedenle birey, eğitim-öğretim sürecinden geçmek zorundadır. Çünkü dil, insanın yaşamını devam ettiren bir varlıktır ve insanın insanla anlaşmasını sağlamaktadır. Anlaşmanın doğru olabilmesi anlama ve anlatmanın doğru olması demektir. Bunun gerçekleşmesi için de dilin eğitilmesi bir zorunluluktur.

Konuşma, gelişimi kendi kaderine bırakılmayacak bir beceridir. Konuşma sürecinin aksamadan işleyebilmesini mümkün kılan eğitimidir. Eğitim kurumlarında

doğru ve etkili konuşma becerisi kazandırılmalıdır. İlköğretim son sınıfa kadar bu beceri gelebileceği en üst seviyeye ulaşmalıdır. Konuşma becerisini istenilen seviyeye yükseltecek olan, anlamlı, doğru ve etkili konuşma ilkelerini kazandıracak eğitim ve öğretim yaşantılarıdır. Ancak doğru, anlamlı ve etkili olan bir konuşma, beceri olarak sayılabilir. Aksi hâlde insanı diğer canlılardan ayıran bir özellik olarak kalacaktır.

Konuşma becerisini geliştirerek en ileri seviyede kullanan insan kendini doğru ifade ettiği için yaşam içerisinde daha başarılı olacaktır. Konuşması geliştikçe kendi de gelişecektir. Konuşmanın alt yapısını oluşturan düşünme hız kazanacaktır. Konuşmanın becerisinin gelişmesi düşüncelerin hızlı bir şekilde oluşmasıyla mümkündür. Bu da iyi bir hafızaya sahip olmayı gerektirir. İnsan hafızasındaki kelimelerin çokluğu, düşüncelerin rahat ve hızlı bir şekilde ifade edilmesini sağlayacaktır. Çünkü konuşma, hafızamızda depoladığımız kelimelerle düşünmemiz ve bu düşünceleri anlamlı ses birlikleriyle ifade etme becerisidir. “Konuşma becerisinin temelinde, duygu ve düşüncelerin, ses ve söz dizimi ilişkisi içinde aktarılması yatmaktadır. Konuşmanın söz dizimi; anlamlı cümle unsurlarından, cümle unsurlarının her biri, anlamlı kelime grubu veya kelime gruplarından meydana gelir” (Aksan, 1997: 13).

Ses dizimi ise söz dizimi içinde yer alan anlamlı birliklerin seslendirilmesiyle ortaya çıkan vurgu, tonlama ve duraklamanın oluşturduğu bütünlüktür. Konuşmada söz kadar ses de önemlidir. Ağzımızdan çıkan sözü hiç de istemediğimiz bir anlama gelecek şekilde ifade etmemize neden olan ya da tam istediğimiz şekilde söylememizi sağlayan ses dizimidir.

Söz diziminin oluşturulabilmesi için, yeterli bir kelime, deyim, atasözü hazinesine ve kelimeler arasında doğru ilişkiler kurarak doğru kelime gruplarıyla doğru cümle unsurları teşkil etme bilgisine sahip olmak; ses diziminin oluşturulabilmesi ve kurallara uygun olarak aksettirilebilmesi için, dilin cümle birimlerinin duygu ve düşünce dünyasını algılamış, kavramış olmak ve buna bağlı olarak vurgu, ton ve sınırları hissettirebilmek gerekir (Coşkun ve Erdem, 2007).

Bu açıklamalara göre söz dizimi, kelime ve kelime gruplarından oluşurken, ses dizimi doğru ve anlamlı tonlama, vurgu ve duraktan oluşmaktadır. Ses diziminin oluşturulması, söz diziminin anlamına uygun seslendirilmesini, konuşmanın sıradan bir ses dizisi olmaktan çıkmasını sağlamaktadır.

Konuşma, sadece sözleri söylemek değil, aynı zamanda doğru ve anlamlı olarak telâffuz etmektir. Ancak bu şekilde kullanıldığında, konuşma becerisi insan ve toplum yaşamına daha fazla katkıda bulunabilir. Kişinin çevresindeki saygınlığı yaptığı

konuşmalarıyla şekillenir. İnsanın kişiliği, hayata bakışı, öğrenim durumu kısaca gelişmişlik düzeyi konuşmaları aracılığıyla büyük oranda ortaya çıkar. Konuşma, kişinin ne olduğunun kanıtıdır.

Konuşma becerisinin ilk şekillendiği yer aile ve içinde bulunulan çevredir. Çevrede bulunan modeller konuşmayı olumlu ya da olumsuz etkilemektedir. Olumsuzluklar temel eğitim kurumlarında yapılacak çalışmalar ile düzeltilecektir. Bu anlamda ana dili eğitim ve öğretimine birçok sorumluluk düşmektedir. Bu sorumluluğunun ilk basamağını da konuşmanın belirli kuralların ezberlenmesiyle değil, uygulamalı örneklerin yapılmasıyla istenilen şekle kavuşacağının bilinmesi oluşturmaktadır.

Konuşma becerisi, Türkçenin bir bilgi değil beceri dersi olduğunu kanıtlayan uygulama alanlarından birisidir. Konuşma becerisinin yeterli seviyeye gelmesi, anlamlı ve doğru konuşma alışkanlığının dil yetenekleri doğrultusunda geliştirilmesiyle mümkündür.

Konuşma becerisi, insanı insan yapan ayırt edici bir özelliktir. İnsanoğlu, konuşma yeteneğiyle doğar. Doğuştan gelen bu yeteneğin belirli ilkeler doğrultusunda eğitilmesi gereklidir. Sever'e (1998: 51-66) göre, konuşmanın şu özellikleri taşıması, onun doğru ve anlamlı olduğunu, eğitimden geçtiğini göstermesi bakımından önemlidir:

- a) Metnin yapısına göre, gürültüsüz ve yeterli nefes almak,
- b) Burundan nefes almak,
- c) Diyafram nefesi kullanmak,
- ç) Sözcükleri doğru ve anlaşılır söylemek,
- d) Açık ve anlaşılır cümleler kurmak,
- e) Cümleleri ve sözcükleri anlamlarına göre vurgulamak,
- f) Konuya ve konuşmanın amacına uygun olarak sesi tonlamak,
- g) Gereksiz duraksamalar yapmamak,
- ğ) Konu dışına çıkmamak,
- h) Dinleyici ile göz teması kurmak,
- ı) Beden dili ile uyumu sağlamak
- i) Söz tekrarlarına düşmemek,
- j) Yerel ağız ve argo söyleyişlere yer vermemek,
- k) Sözcük ya da cümle aralarında gereksiz sesler çıkarmamak,
- l) Konu ile ilgili olmayan ayrıntılara girmemek,
- m) İşitilebilir bir ses kullanmak.

Konuşma becerisinde esas olan dil aracılığıyla iletişimde bulunmaktır. Bunun için de sahip olduğumuz ana dilimizi iyi bilmemiz gerekmektedir. Bir dili bilmek öncelikle o dili konuşuyor olmakla yakından ilgilidir.

İnsanların yaşadıkları toplumu ve o toplumun kurallarını doğru anlamalarını, kendilerini doğru anlatabilmelerini; iletişim süreci içinde kültürel değerleri kavramalarını ve bunlara katkıda bulunmalarını sağlamak; böylece toplumun sürekliliğine katkıda bulunmak konuşma becerisinin kullanılabilmesiyle yakından ilgilidir.

2.3. Konuşma Becerisinin Diğer Dil Becerileri İle İlişkisi

Okuma ve dinleme; dilin anlama, konuşma ve yazma anlatma yönünü oluşturmaktadır. Temel dil becerilerinin hepsi, birbirinin gelişimini sağlamaktadır ve bu sebeple her biri aynı önemle ele alınmalıdır. Dinlemenin ve konuşmanın daha okula gelmeden öğrenilmesi onların tam anlamıyla kullanıldığının bir göstergesi değildir. Okuma ve yazma becerisi geliştirilirken diğer beceriler ihmal edilmemelidir. Dört dil becerisinin birindeki eksiklik dil yapısının sekteye uğramasına neden olmaktadır.

Okuma ve yazma öğrenimi sonraki öğrenmeler için çok önemlidir ve gereklidir. Okuma ve yazmayı öğrenmek insanın, özellikle de ilköğretim çağındaki çocuğun, kendini yetiştirip olgunlaştırması için yeterli değildir. Konuşma becerisi de etkin olarak geliştirilmelidir.

Yalçın' a (2002: 44) göre, öğretmen, okuma eğitimi yanında konuşma eğitimine de ağırlık vermelidir. Bu eğitimin sınırları ise çocuğun kendi düzeyinde edindiği dil becerisi ile olay anlatabilme veya herhangi bir düşüncüyü hikâye edebilme düzeyine ulaşmaktır. Burada amaçlanan çocuğun bulunduğu okul çevresinde duygu ve düşüncelerini eksiksiz anlatabilme yeteneğini kazanması, çevresi ile sağlıklı bir ilişki kurabilme becerisini kazanmasıdır.

Gerek Türkçe dersinde gerek diğer derslerde doğru ve anlamlı konuşmanın eğitim ve iletişim sürecine kazandıracağı hız, göz ardı edilmemelidir. Zira dinleneni ya da okunanı doğru anlama becerisi, eğitim sürecinin bir yönüdür. Bunu tamamlayacak olan doğru anlaşılanları doğru olarak da anlatmaktır. Eğitim süreci içinde de anlatım aracı olarak en çok konuşmanın kullanıldığı düşünüldüğünde üzerinde önemle durulması gereken bir beceri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bir dili tam olarak bilmek, dil becerilerinin hepsine birden belirli bir düzeyde hâkim olmayı gerektirir. “Dinleme, okuma, konuşma, yazma becerileri içinde bir dili biliyor olmanın önemli göstergelerinden biri, konuşmadır” (Doğan, 2009: 185).

Konuşma ve diğer dil becerileri birlikte kullanıldıklarında bir etkileşim ortamı oluştururlar.

Etkileşimsel faaliyetlerde, dil kullanıcı iletişimde rol alan bir ya da daha fazla kişi ile dönüşümlü olarak hem konuşmacı hem de dinleyici rolünü üstlenir. Böylece işbirlikçi ilkesini takip ederek anlamın müzakeresiyle birleşik bir şekilde karşılıklı konuşmayı oluştururlar. Etkileşim esnasında alımlama ve üretim stratejileri sürekli kullanılır. Ayrıca sıra alma, sıra verme, konuyu çerçeveleme ve bir yaklaşım yolunu çizme, çözümler sunmak ve değerlendirmek, varılan noktayı özetlemek ve yinelemek, bir anlaşmazlıkta arabuluculuk yapmak gibi işbirlikçiliğin ve etkileşimin yönetimiyle ilgili bilişsel ve ortak çalışma stratejilerinin (aynı zamanda konuşma stratejileri ve işbirlikçi stratejiler olarak adlandırılmış) sınıfları vardır (CEF, 2002: 95).

Dinleme ve okumanın, konuşma içeriğini zenginleştirdiğini bilmek, yazma becerisinin de konuşma sırasında zihindeki düşüncelerin planlı olarak anlatılması alışkanlığını kazandıracağını unutmamak, bu etkileşimin ortamının gücünü artıracaktır.

“Dinleme olmadan konuşma olmayacağı gibi, dinleme becerisi gelişmemiş olan insanların güzel konuşmaları da mümkün değildir” (Yalçın, 2002: 123). “Araştırmalar göstermiştir ki işitme özürlü olanların bu sorunları giderildikten sonra konuşma becerileri de gelişmiştir, sonradan işitme özürlü oluşanlarda da konuşma becerisi de işitmeye bağlı olarak gerilemiştir” (Yalçın, 2002).

Doğru ve etkili konuşma, dinleme ve okuma sonucu elde edilen birikimlerin kullanılmasına bağlıdır. Konuşma ve dinleme, oluşumları birbirine bağlı iki beceridir. Konuşmanın olabilmesi için bir dinleyicinin, dinleme eyleminin olabilmesi için de bir konuşmacının ya da başka bir uyaranın bulunması gerekir. Konuşma ve dinleme birbirlerinin oluşumunda olduğu kadar gelişimlerinde de etkilidir.

Konuşma becerisi, okula başlamadan edinilir. Okul ortamında bu beceri standart dile göre geliştirilir. Diğer dil becerileri olan dinleme, okuma ve yazma, çocuğun okula başlamadan edindiği konuşma becerisinin gelişimine hizmet eder. Konuşma sırasında düşünme yeteneği en hızlı şekilde kullanılır. Doğru düşünebilmek için kelime hazinesinin zenginliğine ihtiyaç vardır. Bu da dinleme ve okuma deneyimleriyle kazanılır.

Aktaş ve Gündüz (2002: 18) okumanın insan hayatındaki yerini şöyle anlatmışlardır:

- Okuma insanoğlunun hayatı boyunca sürdürdüğü yararlı bir uğraştır.
- Okumakla her şeyden önce sözcük hazinemizi arttırırız.
- Okumak etkili konuşma arzumuzu kamçılar.
- Okumak yazma alışkanlığı da kazandırır.
- Okumak zihni faaliyetlerimizi geliştirir.
- Okumakla mesleki alanda yetkinliğe ulaşırız.

Yalnız okuma, doğru ve anlayarak okumak, okuduklarını öğrenmek boyutunda kalmamalı; kişi okuma becerisi ile edindiklerini doğru şekilde anlatabilme kaygısı taşımalıdır.

Kelime hazinesi ile gelişme gösteremeyen konuşma becerisine sahip bireyler, sözcükleri anlamlı birlikler hâline getirmekte zorlanacaklardır. Kelime hazinesini besleyecek olan ise okuma ve dinlemedir. Okuma, etkili bir anlatma kabiliyeti için araçtır. Kişi, okuma ve dinleme yoluyla edindiklerini günlük hayatta çoğunlukla konuşma becerisiyle aktaracaktır.

“Konuşma becerisi tıpkı dinleme becerisi gibi bütün dersler için bir araçtır. Bütün dersler de konuşma becerisi için bir uygulama alanıdır. Konuşma becerisinin, derslerdeki başarıyı artırması ve öğrencilerin kişiliğinin gelişmesinde etkili olmasından dolayı öğretmen öncelikle öğrencilerin bu becerilerini geliştirmeye çalışmalıdır” (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1995).

Yazma, duygu ve düşüncelerin, kavramları sembolleştirmede kullandığımız alfabe aracılığı ile anlamlı birlikler hâlinde ifade edilmesidir. Yazma, bir çeşit iç konuşmadır. Burada konuşan ağız değil, kalemidir.

Yalçın’a (2002: 98) göre, günümüzde konuşma becerisi diğer dil becerileriyle iç içe gelişmektedir. Kitle önünde yapılan hazırlıklı veya hazırlıksız bütün konuşmalarda, konuşmanın planlanmasında, yazma becerilerinin geliştirilmesinde kullanılan yöntemler aynen geçerlidir. Aslında her ikisi de anlatmanın temel unsurları olduğu için aralarında planlama ve sunum açısından da bir yakınlık bulunmaktadır.

“Yazma becerisi anlatıma, biçim ve düzene özen göstermek gerekliliği, meramı tam ve doğru anlatmak zorunluluğundan dolayı konuşma becerisine göre kazanılması daha güç bir beceridir ama imkânsız değildir” (Göğüş, 1978). Bu zorluklar yüzünden öğrencide yazma isteği azalabileceğinden, gelişmiş bir konuşma becerisi ile olumsuz duyguların önüne geçilebilecektir.

Konuşma ve yazmada insan zihni önce düşünür sonra düşündüklerini anlamlı dil birliklerine dönüştürür. Konuşma becerisi gelişmemiş bir kişide anlamlı dil birliklerinin oluşmasında sıkıntı yaşanacak, bunun üzerine yazı dilinin kurallarını uygulama, biçim ve düzen sıkıntısı eklendiğinde kendini ifade etme karmaşık bir hâl alacaktır. Gelişmiş bir konuşma becerisi, yazma becerisine yardım edecek, ona hız kazandıracaktır.

Bilgi çağında, görüşlerini rahatça ifade edebilen, bilgi sahibi olduğu her konuda kendini doğru anlatacak bireylere ihtiyaç vardır. Konuşma becerisinin geliştirilmesi düşünme yeteneğinin gelişmesine imkân vereceğinden, kendini ifade edebilecek bireylerin çoğalmasını da sağlayacaktır. Yalnız konuşma becerisi gelişirken asıl gücünü diğer dil becerilerinin doğru kullanılmasıyla kazanacaktır. Çünkü Türkçe eğitiminde temel dil becerileri olan dinleme-okuma, konuşma-yazma iç içe geçmiş bir bütündür. Birbiriyle ilişkili birbirini destekler konumdadır. Türkçe eğitiminde amaç anlama ve anlatma becerilerinin hepsini geliştirmektir.

Türkçe dil becerilerinin bir bütün olarak geliştirilmesinde belirli ilkeler esas alınmalıdır. Öz (2001: 175) bu ilkeleri şöyle sıralamaktadır:

- Türkçe dersleri bir bütündür.
- Türkçe dersleriyle başka dersler arasında ilişki kurulmalıdır.
- Türkçe dersleri bilgi vermekten çok beceri kazandıran bir ders olmalıdır.
- Türkçe derslerinde çocuğun dili hareket noktası olmalıdır.
- Türkçe derslerinde çevre özelliklerini göz önünde bulundurmak gerekir.
- Türkçe derslerinde öğrencilerin özel yetenekleri de göz önünde bulundurulmalıdır.
- Türkçe derslerinde verilecek ödevler öğrencileri bezdirmemeli ve onları yaratıcı olmaya yöneltmelidir.
- Öğrenciler kitap edinme ve kitaplık kurma zevki kazanmalıdır.

Bir başka kaynakta Türkçe öğretiminin ilkelerine şu eklemelerde bulunulmuştur:

- Dil öğretimi, kültür öğretimidir.
- Dil öğretimi, bilgi değil, beceri öğretimidir.
- Ana dili öğretimi düşünmenin öğretimidir.
- Ana dili öğretimi 4-15 yaş arasında kesintisiz olmalıdır.
- Ana dili öğretiminde hafıza eğitilmelidir.
- Ana dili öğretiminde aktif kelime serveti geliştirilmelidir.
- Dil becerileri bütün olmakla beraber, konuşma becerisi öncelik taşır (Çiftçi, 1998:

Temel eğitim kurumlarında Türkçe dersleriyle geliştirilmesi planlanan anlama ve anlatma becerilerinin başarısı bütün dersleri ilgilendirmektedir. Çünkü Türkçe, Türkçe dersi başta olmak üzere bütün derslerde araç olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla Türkçe dersi dışındaki dersler de öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirebilmeleri için doğal bir ortam niteliği taşır. Bu ortamda en çok kullanılan beceri ise konuşma becerisidir.

Dil oluşum kuramlarından hareketle dil becerilerinin edinim sırası göz önünde alındığında dinlemeden sonra ilk var olan beceri, konuşmadır. Yazma, konuşma becerisinden hareketle geliştirilecek dil becerisi, okuma ve dinleme ise konuşmanın zihnî hazırlığını sağlayacak, alt yapısını oluşturacak dil becerisidir. Bu açıdan bakıldığında özellikle ilköğretimde konuşma becerisinin eğitimi son derece önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.4. Konuşma Dili- Yazı Dili

Dilin doğuşu ile ilgi kuramlar, dilin başlangıçta konuşma dili olarak ortaya çıktığını kabul etmektedir.

Konuşmanın doğuşu konusunda ileri sürülen kuramların başlıcaları şunlardır:

Yansıtma Kuramı: Bu kuram konuşmanın insan doğasındaki sesleri taklit etmesinden doğduğunu savunur.

Ünlem Kuramı: Bu kuramı ileri süren Demokritos konuşmanın insanın duygusal yapısıyla bağlantısı olduğunu savunmuştur. Bu kurama göre, dilin temeli insanın ilkel coşkularının bilinçsiz anlatımıdır. İlkel insan, coşkusunu bir takım davranışlarla dışa vururken, bu davranışların coşkusunu anlatmaya yetmediği yerde sesler çıkartmaya başlamıştır. Bu sesler gelişerek dili oluşturmuştur.

İş kuramı: Bu kurama göre konuşma insanların birlikte iş yaparken çıkardıkları seslerden doğmuştur.

Beden Dili Kuramı: Bu kurama göre insan anlaşmak için el kol hareketleri yaparken bir takım sesler de çıkartır. İnsan, hareketle ses arasında bağlantı kurduğu zaman konuşma doğmuştur.

Toplumsal Denetim Kuramı: Bu kuram, konuşmanın insanın kendi dışındaki kişileri denetim altına alarak kişisel gereksinimlerini karşılama isteği sonucunda doğduğunu ileri sürer (Öztürk Çelik, 1998: 44-45).

Konuşma dili ve yazı dili olmak üzere dilin iki yönü vardır. Yazı dili, konuşulanların kalıcılığını sağlamak amacıyla doğmuştur. Dil denilince akla ilk gelen konuşma olmaktadır.

Bir toplumda kullanılan dil, konuşma dili ve yazılı dil olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Dilbilimciler de konuşma dilini bir ulusun, bir dil birliğinin dilinin yazıyla ilişkili olmayan ve çeşitli söyleyiş özellikleri taşıyan yönü olarak, yazı dilini de konuşma dilinin yazıya geçirilmiş biçimi olarak tanımlamaktadır (Aksan, 1997: 85).

“Konuşma dili, asıl dildir. Dilbilimin birincil öge olarak kabul ettiği konuşma, ülkemizde uygulanan ana dili izlencelerinde ve izlencelere bağlı uygulamalarda yazı dilinin etkisinde biçimlenmektedir” (Aksakal, 2002: 35). Çoğunlukla da konuşma dili, yazı dilinin kurallarına hapsediğundan ikinci planda kalmaktadır.

“Dilbilimciler, her türlü iletişimin temeli olarak sözlü dili kabul etmişlerdir. Dünyada her toplum yazılı bir dile sahip olmasa bile sistemli bir konuşma diline sahiptir. Diller, yazılı şekle büründüğünde ise bunu ortaya çıkaran konuşma dilidir” (Başaran ve Erdem, 2009).

Konuşma dili zengin ses özelliğine sahipken yazı dili bu sesleri sınırlandırarak ortaya koymaktadır.

Basılı bir sözcüğe bakıp da onu telaffuz eden kişi, görsel bir uyarıyı işitsel bir uyarana çeviriyor demektir. Canlı ve işitsel olan konuşma ile onun basılı ya da yazılı, uyşuk, cansız gölgeleri olan harfler arasında ne büyük ayrım var! Bu nedenle dil, doğrudan doğruya, sadece görme duyumunu etkileyen, bir baskı makinesinin ya da bir kalemin ürünü olarak değil, ses mekanizmasının kulağı etkileyen bir ürün olarak düşünölmelidir. En kusursuz hâlinde bile dili kaydetme ve korumaya yarayan basılı simgeler, konuşulan dilin sadece kaba bir betimlemesinden öteye gidemez (Taşer, 2009: 142).

Dolayısıyla yazı dili, konuşma dilini disiplin altına alan bir yapı olarak düşünölebilir. Bu sayede onu belirli kurallara bağlar, standart dil özelliklerini oluşturur, bölgelere bağli ağız farklarına son vermeyi amaçlar.

2.5. İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda Konuşma Becerisinin Yeri

İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda (MEB, 2006) konuşma becerisiyle ilgili ilk bilgi, programın “Giriş” bölümündedir. “Genel Amaçlar” başlığı altında bulunan maddelerden ikisi konuşma becerisiyle ilişkilidir:

- 1- Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri,

- 2- Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları amaçlanmaktadır.

Programın “Giriş” bölümündeki “Temel Beceriler” başlığında konuşma becerisine de ayrıca değinilmektedir. Programla ulaşılması beklenen temel becerilerden konuşma ile ilgili olanlar:

- 1- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma,
- 2- İletişim kurma,
- 3- Problem çözme
- 4- Girişimciliktir.

“Temel Dil Becerileri” başlığı altında konuşma, “bireyin sosyal hayatında iletişim kurmasını, bilgi ve birikimlerini paylaşmasını, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerini ifade etmesini sağlayan en etkili araç olarak tanımlanmaktadır” (MEB 2006: 6). Konuşma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin Türkçe’nin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaşacakları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri amaçlanmaktadır. Bu amaçlarla programdaki konuşma becerisiyle ilgili etkinlik örneklerinde; birikimlerden, çeşitli görsel ve işitsel materyallerden yararlanma, düşüncelerini mantık akışı ve bütünlük içinde sunma, karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflandırma, değerlendirme, özetleme gibi anlamayı ve zihinsel becerileri geliştirici çalışmalara yer verilmiştir.

Konuşma becerisinin öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmaları, iş birliği yapmaları, ortak karar vermeleri ve karşılaştıkları sorunları çözmeleri açısından önemli olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle öğretmenin, konuşma etkinliklerinde öğrencilerin her birinin ayrı ayrı söz almalarını sağlayarak, onları bu çalışmalara katması gerektiği; hayatın her alanında doğru, güzel, etkili konuşulan ve konuşulanları doğru anlayıp yorumlayan bireylerin yetiştirilmesinin, onların diğer dil becerilerinde de başarılı olmalarına bağlı olduğu vurgulanmaktadır. Bundan dolayı, konuşma becerisinin okuma, yazma ve dinleme gibi diğer becerilerle desteklenmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır.

Konuşma becerisinin değerlendirilmesi aşamasında, öncelikle öğrencilerin kendilerini veya birbirlerini değerlendirmelerinin, hedeflenen kazanımların daha da kalıcı olmasını sağlayacağı, öğrencilerin konuşmayla ilgili yeteneklerini geliştireceği belirtilmektedir.

Programda konuşma becerisi ile ilgili beş amaç belirlenmiş, bu amaçlarla hedeflenen kazanımlara yer verilmiş ve bütün bunlar etkinlik örnekleriyle desteklenmiştir (MEB, 2006):

1. Konuşma kurallarını uygulama

1. Konuşmaya uygun ifadelerle başlar.
2. Konuşma sırasında uygun hitap ifadeleri kullanır.
3. Bulunduğu ortama uygun bir konuşma tutumu geliştirir.
4. Standart Türkçe ile konuşur.
5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.
7. Karşısındakinin algılamakta zorluk çekmeyeceği bir hızda ve akıcı biçimde konuşur.
8. Konuşmasında nezaket kurallarına uyar.
9. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.
10. Konuşmasında sebep-sonuç ilişkileri kurar.
11. Konuşmasında amaç-sonuç ilişkileri kurar.
12. Tekrara düşmeden konuşur.
13. Konuşmayı uygun ifadelerle bitirir.

2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma

1. Konuşurken nefesini ayarlar.
2. İşitilebilir bir sesle konuşur.
3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
4. Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır.
5. Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar.
6. Yapmacıktan, taklit ve özentiden uzak bir sesle konuşur.
7. Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder.
8. Canlandırmalarda, sesini varlık ve kahramanları çağrıştıracak şekilde kullanır.
9. Dinleyicilerle göz teması kurar.

3. Hazırlıklı konuşmalar yapma

1. Konuşma konusu hakkında araştırma yapar.
2. Konuşma metni hazırlar.
3. Konuşmasını bir ana fikir etrafında planlar.
4. Ana fikri yardımcı fikirlerle destekler.
5. Konunun özelliğine uygun düşünceyi geliştirme yollarını kullanır.

6. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.
7. Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır.
8. Konuşma öncesinde konuyla ilgili açıklamalar yapar.
9. Konuşma sırasında sorulan sorulara açık, yeterli ve doğru cevaplar verir.
10. Konuşmasında dikkati dağıtacak ayrıntılara girmekten kaçınır.
11. Konuşmasını belirlenen sürede ve teşekkür cümleleriyle sona erdirir.
12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.

4. Kendi konuşmasını değerlendirme

1. Konuşmasını içerik yönünden değerlendirir.
2. Konuşmasını dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
3. Konuşmasını sunum tekniği yönünden değerlendirir.
4. Konuşmasını, sesini ve beden dilini kullanma yönünden değerlendirir.

5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini sözlü olarak ifade eder.
2. Anlamadıklarını ve merak ettiklerini sorar.
3. Sorunlarına konuşarak çözüm arar.
4. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.

İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nın, "Programın Uygulanmasında Öğretmenin Rolü" başlığı altında konuşma becerisinin önemi ve bu konuda öğretmene düşen görevler şu şekilde yer almaktadır: "Öğretmen, öğrencileri ile yapıcı iletişim kurar; öğrencilerin yazılı ve sözlü ifadelerinden hareketle rehberlik servisi ile iş birliği yapar, okul içerisinde öğrencilerin iletişimlerinde, Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanılmasını takip eder" (MEB, 2006: 55).

Öğretmenin, seslerin söylenişi ile ilgili bozukluk olup olmadığı konusunda rehberlik merkezinden yararlanarak öğrencilere artikülasyon testi yapılmasına rehberlik etmesi, hatalı seslerin sayısı ve yeri hakkında bilgi alması istenmektedir.

Programda (MEB, 2006: 55), öğretmenin, çocuğun öz güven kazanması, kendini ifade etmesi konusunda aileleri yönlendirmesi istenmektedir ve çeşitli sorularla çocuğun konuşmasının sağlanacağı, çocuk soru sorduğunda veya herhangi bir konuda konuşmak istediğinde onu dinlemek için mutlaka zaman ayrılması gerektiği konusunda ailelerin öğretmen tarafından bilgilendirilmesi beklenmektedir.

Programın, “Yöntem ve Teknikler” bölümü altında yer alan “Konuşma” başlığının ayrıntısında konuşma çeşitlerine yer verilmekte, her konuşma çeşidinin amacı ve nasıl uygulanacağı açıklanmaktadır. İkna edici konuşma, eleştirel konuşma, katılımlı konuşma, tartışma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak konuşma (empati kurma), güdümlü konuşma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, serbest konuşma, yaratıcı konuşma, hafızada tutma tekniği amaçları ve uygulama şekilleriyle yer bulmaktadır. Bu yöntem ve tekniklerden hareketle ilköğretim ikinci kademedeki konuşma becerisinin farklı açılardan ele alındığı ve ilköğretimi bitiren bir öğrencinin konuşma ile ilgili farklı yeterliliklere sahip olmasının amaçlandığı söylenebilir.

Program, amaçların uygulama şekline de yer vererek öğretmene yol gösterici olmaktadır. Amaç ve kazanımlara uygun oluşturulan etkinlik örneklerine de ayrıca yer verilmesi, konuşma becerisinin Türkçe derslerinde daha fazla yer bulacağını göstermesi açısından önemlidir.

“Dersin İşleniş İle İlgili Açıklamalar” bölümünün “Ders İşleme Süreci”nde “Konuşma” ile ilgili şunlar belirtilmiştir:

“Her okuma metni ya da dinleme/izleme materyalinin içeriğinin işleyişinden sonra metne ya da temaya bağlı bir konuşma etkinliği düzenlenir. Etkinlikler belli bir yöntem dâhilinde yapılmalı, yıl boyunca mümkün olduğunca çeşitli yöntemlerin kullanılmasına özen gösterilmelidir. Kazanımların ilk ele alındığı yerde, kazanımın niteliğine göre öğrenciye gerekli açıklamalar yapılmalı veya bununla ilgili etkinlikler düzenlenmelidir. Kazanımın ele alındığı diğer etkinliklerde öğrenciye hatırlatmalarda bulunulmalıdır. Her öğrencinin yıl içinde en az bir kez hazırlıklı konuşma yapması, diğer konuşma etkinliklerin de mümkün olduğunca çok öğrencinin katılması sağlanmalıdır. Çalışmalar sonrasında verilecek dönütlerle öğrencinin kendini geliştirmesine katkıda bulunulmalıdır” (MEB, 2006: 245-246).

Türkçe Dersi Öğretim Programı, öğrenme ve öğretme sürecinde öğrenciyi aktif ve katılımcı konuma getirmeye yönelik düzenlenmiştir. Yalnız hazırlıksız konuşma konusunda net bir açıklamada bulunulmamaktadır. Konuşma becerisinin amaç ve kazanımları doğrultusunda oluşan etkinlik örnekleri önceden bir hazırlığı gerektirmektedir. Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, hazırlıksız konuşma olarak değerlendirilebilir. Serbest konuşma ve yaratıcı konuşma türleri hazırlıksız konuşma becerisine yakın olmakla birlikte yaratıcı konuşmada amaç hazırlıksız konuşma değil üzerinde durulan konuya farklı bir bakış açısı getirebilmektedir. Serbest konuşmada da konunun, öğrencilere konuşmanın yapılacağı anda mı daha önce mi

verileceği hakkında bir açıklama yoktur. Yaratıcı ve serbest konuşma türlerinin amaçları ve uygulanışı hazırlıksız konuşmaya uygunluk gösterse de bunların kullanıldığı etkinlik örneklerinde ön hazırlık yapılmasından söz edilmiştir.

Değişik konuşma tekniklerinin uygulandığı kimi etkinlik örneklerinde konuşmaların yazılı metinden hareketle yapılması önerilmiştir.

Bütün bu açıklamalardan sonra Program'da hazırlıksız konuşma becerileri hakkında da ayrı kazanımlar ve etkinlik örneklerine yer vermenin hazırlıksız konuşmanın önemine dikkat çekilmesi açısından yararlı olacağı belirtilmelidir.

2.6. İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinde Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi

Dil öğrenimi insanın doğumuyla başlayan, bebeklik döneminde gelişen, çocukluk döneminde hız kazanan, insanın gelişimine paralel olarak ilerleyen bir süreçtir.

Kuhn'a (2006:1) göre, dil ediniminin ilk safhalarında karşılıklı paylaşım ön planda yer almaktadır. Çocuk, doğuştan itibaren yakınında bulunan kişiler ile doğrudan kurduğu ilişkilerinde iletişimsel paylaşımın kurallarını öğrenmektedir ve dilin iletişimsel ortamında büyümektedir. Bu ilk safhanın paylaşımlarında yalnızca çevresinde var olan nesneler hakkında nasıl bir iletişimin söz konusu olduğunu kavramaktadır. Bununla birlikte ilk sözcükleri anlayıp üretebilmektedir. Fakat bunların henüz bir temsil özelliği bulunmamaktadır.

Yine Kuhn'a (2006:1) göre dil ediniminin ikinci safhası bilişsel süreçler ile tanımlanmaktadır. Bunlar, çocuğu, sözcüklerin temsili boyutunu kavramaya ve dilin anlamsal düzlemini geliştirmeye yönlendirmektedir. Çocuk, bilişsel süreçte, tutulup görülemeyen olay ve nesneleri de düşünüp kurgulamayı öğrenmektedir. Böylece çocuk, yavaş yavaş somut ortamdaki sembolik düzleme geçmektedir.

Dil gelişimini biyolojik ve psikolojik temellerden yola çıkarak açıklayan psikolinguistik kuramcılardan Noam Chomsky'nin (1998) dil edinim kuramına göre bireyler, dil öğrenmeye hazır hâlde dünyaya gelirler ve her bireyin zihninde bir dil öğrenme mekanizması (Language Acquisition Device) yer alır. Bu mekanizma sayesinde birey, yakınında konuşulan dili içselleştirir, kurallarını anlayıp öğrenir ve uygun kurallar çerçevesinde bu dilin konuşucusu olur. Böylece bireyler belirli dilsel olgunluğa eriştiklerinde diğer yetileri kazandıkları gibi dil yetisini de kazanırlar.

Psikolinguistik kuramlar içerisinde dili öğrenmenin sözcüklerin anlamlarını kavrama ve konuşma olmak üzere iki süreci olduğu kabul edilir. Bu süreçler birbirinin

ardılı olarak değil, eş zamanlı olarak devam etmektedir. Böylece iki sürecin de birbirini tamamladığı söylenebilir. Bu çalışmada hedef kitle olarak kabul edilen ilköğretim yedinci sınıf öğrencileri, yaşları (12-13) ve bulundukları gelişim dönemine paralel olarak sözcüklerin anlamlarını kavramada ileri bir düzey olan soyut işlemler dönemindedirler. Kullandıkları kelimelerin anlamlarını yetişkin düzeyinde kavrayabilmektedirler.

“Dil gelişimi konusunda Vygotsky, dilin düşünce ile paralel geliştiğini vurgulamaktadır. Dil eğitimi ve öğreniminin kişinin zihinsel düşünme yeteneğine etki ettiğini belirtmektedir. Aynı zamanda çocuğun içinde bulunduğu dil ortamının düşünme düzeyine etki ettiğini belirtmektedir” (Dağabakan, 2010: 4).

“Piaget ise bilişsel gelişim alanında yaptığı çalışmalarda, çocukta düşünce ve dil gelişiminin belirli evrelerden geçerek oluştuğunu, birey çevre ilişkilerinde yapılandığını ortaya koymuştur. Piaget’ye göre, dil gelişimi bilişsel değişimlerin bir bütünüdür. Ona göre çocuk, yedi yaşına kadar sosyal ve iletişimsel bir biçimde konuşmaz. Çünkü benci düşünmektedir” (Dağabakan, 2010:4-5). İlköğretim yedinci sınıf öğrencileri yaş itibarıyla benci düşünmekten uzaklaşmakta ve onların yaşamında sosyalleşme hız kazanmaktadır. Çünkü, “mantıksal düşünmenin yetişkinler düzeyine eriştiği formel-soyut işlemler döneminde” (Yavuzer, 2001) bulunmaktadır.

Bu dönemde çocuklar görüşlerini haklı gösterebilecek düşünce kurallarını ve mantık yollarını bulmaya başlarlar. Formel işlemler, diğer insanlarla iş birliği sayesinde oluşur. Yedi sekiz yaşlarından itibaren sosyalleşmeye başlayan çocuk, 11-12 yaşlarında oyun kurallarının kişilerarası anlaşma sonucu meydana geldiğini anlayacak kadar bu anlamda ilerlemiş durumdadır. Görüş alışverişi ve tartışma, çocuğun yaşamında önemli bir yer tutmaya başlar. Ergenliğin başlangıcıyla birlikte sosyal yaşam içinde kişisel görüş ve tartışmaları içeren bir iş birliği gerekli olmuştur artık. Bu da çocuğun anlayışının giderek geliştiğini ve daha önce sahip olmadığı bazı alışkanlıkları kazandığını gösterir (Yavuzer, 2001: 267).

Yavuzer’in (2001: 267) belirttiğine göre kazanılan bu alışkanlıklar, çocukların tahminde bulunma ve varsayımlar ileri sürme becerilerinin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Bu yaş döneminde çocuklar, soyut düşünmekte, genellemeler yapmakta, soyut kavramları kullanarak bir durumdan başka bir duruma geçiş yapabilmektedirler. Çocuklar giderek birbirlerini daha iyi anlayabilmekte, başkalarının bakış açılarına göre düşünebilmektedir. Bu da olaylar olmadan sonuçlarını kestirme yeteneğini geliştirmektedir. Bir şeyi söylemeden, bir davranışı gerçekleştirmeden önce düşünüp

tartma sürecinde olan ilköğretim yedinci sınıf öğrencisi zihinsel tartışma yapmakta bu da içselleşmiş düşünceyi ve de konuşmayı ön plana çıkarmaktadır.

Bu dönemde, olay anlatımı biraz daha derinlik kazanarak neden sonuç ilişkisine dayanabilmektedir. Sınırlandırılmış sorular ve cevaplar, bir çevrenin tanıtılması, bir sözün açıklanması gibi sınırı daraltılmış çalışmalara ve tartışmalara yer verilmesi dil gelişimi açısından önemlidir. “Dil gelişiminin, dış dünyadaki nesnelerin mental temsillerinin yapılmasıyla olgunlaştığı görülmektedir. Dil bir taraftan düşünme için ham madde oluştururken, diğer taraftan düşünebilme yeteneğine paralel olarak işlemektedir” (Dağabakan, 2010).

Dil, çocuğun soyut düşünebilme yeteneğine yeni kavramları ve bunların anlamlarını eklemesine yardımcı olmaktadır. Dil ve düşünce oldukça iç içe ve birbiriyle etkileşim içerisinde. Bu yüzden çocuk, dili elverdiğince düşünür ve kavramsal düşünme yeteneği arttıkça dili gelişir.

Ergenlik döneminin başlangıcından itibaren çocukların düşünme biçimleri, yetişkinlere benzer hale gelmektedir. Bu dönemde başlayan soyut düşünce bir problemin çözümü için kullanılabilir. Problemlerde bulunan değişkenler arasındaki ilişkileri bulabilmekte, çözüme sistemli bir şekilde ulaşabilmektedir.

Ergenlik döneminde bulunan ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerine ait yaş özellikleri, onların bir olayın çok değişik yönlerini görebildiklerini ve bilgiyi soyut olarak üretebildiklerini, çeşitli ideal fikirleri, değerleri, inançları geliştirmeye başladıklarını, toplumun yapısıyla ilgilendiklerini, göstermektedir.

İlköğretim ikinci kademedeki çocuklar tartışmaları sevmekte ve düşüncelerini ifade etmek istemektedir. Karakuş’a (2000: 95) göre bu yaşlarda öğrenim alanı genişler, bilgi ve maharetler artar. Bu dönemdeki çocuk, uzakta bulunan yakın akrabalarıyla mektuplaşmaya başlar; onlara mektup veya bayram kartı yazar, gönderir. Bilmediği, yazmadığı kelimeleri öğrenir. Zarfın üzerini yazar. Vakit geçirmek için gazete ve dergilerdeki hikâyelerle, küçük hikâye kitaplarını okur ve anlatmaya çalışır. Somut kelimeler arasındaki farkı görürken soyut kelimeler arasındaki farkı da görür; sevgi, merhamet, intikam ve öç gibi kelimelerin anlamlarını açıklayabilir. Bu bakımdan söz konusu dönem, konuşma becerisinin eğitiminde öğrencinin de gönüllü olacağı bir dönemdir. Öğrenciler bu dönemde mantık üzerinde yoğunlaşıp, olaylara çok yönlü bakabildiklerinden, her konuda öğrenciyle konuşulup onların fikrinin alınabileceği bir dönem içinde bulunmaktadır. Bu özellikler, konuşma becerisinin geliştirilmesinde bir fırsattır.

Çocukların dil gelişimi, içinde bulundukları çevreye, eğitim faaliyetlerine ve yaş özelliklerine göre gelişmekte, cümlelerinde kullandıkları kelime sayıları artmaktadır. Konuşmanın temeli olan düşünmenin, soyut kavramlar üzerine yoğunlaşması, kelimelerin kullanılışında yeni bakış açısı kazanılmasını sağlamakta ve mecazlı anlatımlara imkân vermektedir.

Sosyalleşme sürecinin hızlandığı bu dönemde anlatma çabası yoğunlaşmaktadır. Bu nedenle bir iletişim aracı olarak ana dilin kullanılmasına daha çok ihtiyaç duyulmaktadır. Söz konusu ihtiyaç, sözlü anlatım olarak da adlandırabileceğimiz konuşmanın bu süreçte üstlendiği görevi açıkça ortaya koymaktadır. İşte bu yüzden Türkçe eğitiminde konuşma becerisinin geliştirilmesine özel bir önem verilmelidir.

2.7. Konuşma Becerisinin Eğitimdeki Yeri ve Önemi

Türk Dil Kurumu'nun genel ağ (tdk.gov.tr) sözlüğündeki tanıma göre ana dili; insanların çocukken anasından, evdekilerden ve soyca bağlı olduğu topluluktan öğrendiği dildir. Bu öğrenme dinleme ve konuşma yoluyla gerçekleşmektedir. Birey, çevresiyle iletişimini bu iki beceriyle kurmaktadır. Alıcı dil becerisi olan dinleme ile uyaranlar insan beynini uyarmakta, burada oluşan ürünler doğumdan itibaren çeşitli şekillerde verici dil becerisi olan konuşmanın yapı taşları şeklinde ortaya çıkmaktadır. İşitme engeli olanların konuşamamalarının nedeni de budur. Dinleme ve konuşmanın karşılıklı etkileşimi sayesinde birey, çevresinde var olan dili, çevresinde kullanılan şekliyle herhangi bir öğrenim faaliyeti olmaksızın edinir. Bireylerin ana dillerini düzgün ve kurallı bir şekilde kullanmaya başlamaları okulda yürütülen planlı dil öğretim etkinlikleri ile sağlanmaktadır. “Okullarda ilk ana dili öğrenimi, ilk okuma-yazma öğrenimi ile sağlanmaya çalışılmaktadır. İlk okuma-yazma öğreniminin asıl amacının çocuğu bütün yaşantısı boyunca kendi kendini yetiştirmesine ve olgunlaştırmasına yardım edeceği düşünülen okuduğunu anlamayı öğretmek olduğu belirtilmektedir” (Erginer, 1996: 16). “Ancak, çocukların yalnızca okuma yazma becerilerini kazanmış olmaları onların başarılı olmaları için yeterli değildir. Okuma ve yazmanın öğrenilmesi çocuğun sonraki öğrenmeleri için çok önemlidir ve mutlaka gereklidir.” (Aksakal, 2002: 12). Bununla birlikte bireyin konuşma, dinleme, yazma ve okuma olmak üzere dört temel dil becerisini kazanmış olması gelişen toplumsal iletişim ortamı içerisinde günlük yaşamını başarılı bir açıdan sürdürebilmesi bakımından gereklidir.

Okula geldiğinde belirli bir düzeyde konuşabilen öğrencinin konuşmayı bildiği

kabul edilerek bu beceri göz ardı edilebilmekte ya da ikinci plana itilebilmektedir. Toplumumuzun geleneksel aile yapısı da çocukların konuşmasına pek müsaade etmemekte, sınıf ortamında disiplini sağlamak amacıyla öğrencilerin gerektiğinden fazla konuşmalarına izin verilmediği durumlar olabilmektedir. Aksakal'ın (2002: 35) belirttiğine göre ülkemizde ana dili eğitimi metin odaklı olarak yapılmakta ve bu nedenle ana dili eğitiminde özellikle konuşma eğitiminin yeterli oranda yer alması önlenmektedir. Dilbiliminin birincil ögesi olarak kabul ettiği konuşma ülkemizde uygulanan ana dili izlencelerinde ve izlencelere bağlı uygulamalarda yazı dilinin etkisinde biçimlenmektedir. Bunun sonucu olarak da yazı diliyle konuşmaya çalışan dolayısıyla başarısız olan bireyler yetişmektedir.

Düşünen ve düşündüğünü doğru ifade edebilen nesiller yetiştirmek için konuşma eğitimine gereken önem verilmelidir. Çünkü konuşma, insanlık tarihinin gelişimi içerisinde insanın kazandığı ayırt edici özelliklerden bütününün en kısa ifadesidir. Teknolojik imkânların artmasına ve bilgi toplumuna geçilmesine rağmen konuşma becerisi, insanın insanla ilişkilerini düzenlemede değerinden bir şey kaybetmemiş, aksine daha fazla önem kazanmıştır. İnsanın insana ulaşma yollarından biri olan konuşma, her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. Kişiliğin ve toplum içinde saygın bir yer edinmenin en önemli göstergelerinden olan konuşma, insan kişiliğini de geliştiren bir yoldur.

Duygu, düşünce ve izlenimlerin sözle, doğru, anlaşılır, etkili biçimde anlatılabilmesi için konuşma ilkelerinin davranışlara dönüştürülmesi hatta bu davranışların içselleştirilmesi gerekmektedir. Bunu sağlayacak olan şey de seviyeye uygun çalışmalara ağırlık vermektir.

Bu kapsamda ilköğretimden yükseköğretime kadar konuşma becerisinin eğitimine önem verilmelidir. Öncelikle ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin konuşma ilkelerini eksiksiz biçimde uygulamaları, ve öğrencilere model olmaları gerekmektedir. Çünkü ilköğretim çağı öğrencilerinin nasihat, öneri ve tavsiyelerden çok çok model aldıkları kişilerden etkilendikleri bilinmektedir. Bu yalnız Türkçe öğretmenlerinin sorumluluğunda olan bir görev değil, eğitim kademesinin her branşında ve alanında görevli olan yetkin insanlar için önem verilmesi gereken bir davranış biçimi olmalıdır.

Konuşmada önemli olan sadece duygu ve düşüncelerin sözle ifade edilmesi değildir. Bu ifade ediş sırasında vurgu, tonlama, telaffuzun da düzgün olması gerekmektedir. Bu noktada dinleme becerisi devreye girmektedir. Öğrenci, karşısında

düzgün ve doğru konuşan bir öğretmeni dinlerse, iyi bir model görürse kendi konuşmasındaki yanlışları da öğretmenin konuşmasını örnek alarak düzeltecektir.

“Konuşmanın diğer dil becerileri gibi insanın soru sorabilme, düşünebilme, düşündürebilme gibi yeteneklerinin gelişimine katkı sağladığı görülmektedir. Zamanında ve gerektiği kadar konuşabilmeyi öğrenen bir insan bunu hayatı boyunca kullanacaktır.” (Uçgun, 2007).

Konuşma becerisinin etkin bir şekilde kullanılmasında önemli olan bir diğer unsur, beden dilinin etkin kullanılmasıdır. Beden dili vasıtasıyla konuşma esnasında aktarılmak istenen birçok duygu, bireylere verilebilir.

Eğitim, iletişime dayalı bir süreçtir. Bu süreçte en çok kullanılan iletişim aracı konuşma dilidir. İnsanın doğasında olduğu gibi eğitimin temelinde de karşılıklı konuşma bulunmaktadır. Konuşma hem eğitilmesi gereken hem de eğitime katkısı olan bir beceridir. Özellikle yenilenen öğretim programları ve yapılandırmacı yaklaşımın eğitimde kullanımı göz önüne alındığında okullarda bütün derslerin işlenişi konuşma odaklıdır. Bu yönüyle konuşma, eğitime yön verecek etkili araçlar arasındadır. Eğitimsizlikten kaynaklanan, toplum içinde sıkça rastladığımız kavgaların, sataşmaların temelinde iletişimsizlik, bunun temelinde de doğru ve anlamlı konuşamamak vardır. Düşündüklerini doğru anlatabilen kişinin kaba güç gösterisine ihtiyacı kalmayacaktır.

Konuşmanın eğitim ile ilişkisi düşünüldüğünde iki yön ortaya çıkmaktadır:

1. Eğitim, çoğunlukla konuşmaya dayalı bir iletişim sürecidir. Ders işleme sürecinde sınıf içi faaliyetlerde çoğu aşamanın konuşma ve dinlemeye yönelik olduğu bilinmektedir. Kullanılan yöntemden bağımsız olarak bu iki becerinin sınıf içi etkileşim sürecindeki payı tartışılmazdır.

2. Konuşma eğitilmesi gereken bir beceridir. Yalçın’a (2002: 144) göre konuşma da diğer dil sanatları gibi eğitim yoluyla geliştirilebilmektedir. Eğer 4-16 yaşlarında ciddi ve sağlıklı bir konuşma eğitimi verilmemişse, ileri yaşlarda konuşma eğitiminin başarılı olması güçleşmektedir. Konuşma eğitimi sadece bir öğretim şeklinde değil, oyun, uygulama ve eğitim şeklinde verilmelidir. Konuşma öğretilmez; aksine uygulama ve eğitimle geliştirilir.

3. BÖLÜM

KONUŞMANIN UNSURLARI-YAPISI-ÇEŞİTLERİ

Bu bölümde, konuşmayı oluşturan unsurlar ele alınmış ve konuşmanın yapısı açıklanmıştır. Konuşmayı engelleyen ve destekleyen unsurlara yer verilmiştir. Konuşma çeşitleri hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma başlıkları altında gruplanmıştır. Hazırlıksız konuşmanın önemine değinilerek, hazırlıksız konuşmayı geliştirmek için neler yapılabileceği anlatılmıştır.

3.1. Konuşma ve Unsurları

Taşer (2009: 123) konuşma unsurlarını şöyle belirtmiştir:

“Kişisel deneyleri içeren konuşma en az şu beş etmenden oluşur:

1. Ses
2. Boğumlama (Telâffuz)
3. Konuşma Dinamiği (Duygu, İstek, Düşünce)
4. Sözcük Hazinesi
5. Biçem (Üslûp)”

Konuşma becerisi ile ilgili literatür taramasında da konuşmanın unsurlarının bu sınıflandırmaya uygun olduğu konusunda bir görüş birliği vardır.

3.1.1. Ses

Hava titreşimlerinin kulakla duyulanı olan ses; diyafram, kaburga, göğüs kafesi, ciğerler, nefes borusu, gırtlak, dil, dişler gibi organların katkısıyla meydana gelir ve kendiliğinden oluşur. “Sesin her çıkışında bu organların gerilme, duraklama ve çözülme faaliyeti oluşur” (Taşer, 2009).

“Yapılan araştırmalar ses ile kişilik arasında bir ilişkinin bulunduğunu göstermektedir. Nitekim kendimiz görünmesek de sesimiz bizim kim olduğumuzu açıkça ortaya koymaktadır”(Kılıç, 2000).

“Dil, ses ile başlar, söz ise ses ile vardır. Konuşma dilinde en küçük öge söz,yazı dilinde ise kelimedir. Yeryüzündeki birçok canlı ve cansız, ses çıkarma yetisine sahiptir;

fakat sesi söze dönüştürebilen tek canlı varlık insandır” (Çongur, 1999: 51).

İyi bir konuşma sesinin özelliklerini Özbay (2005a), “İşitilebilirlik, akıcılık, açıklık, hoş a giderlik, bükümlülük” olarak belirtmiştir. Bundan farklı olarak Taşer (2009), anlamlılık ilkesinden söz etmiş, açıklık ilkesine yer vermemiştir. Yalnız açıklamalarda, açıklık ile anlamlılık birbirleriyle örtüşmektedir.

Konuşmayı oluşturan ses, etkili ve güzel bir konuşmada önemli bir yere sahiptir. Başarılı bir konuşmada sesin doğru kullanılması gerekmektedir. İyi bir konuşma sesi, şu başlıklar altında açıklanabilir:

3.1.1.1. İşitilebilirlik

Konuşan kişinin sesini dinleyicilere rahatça duyurabilmesidir. Çok yavaş ya da çok yüksek tonda konuşmak sesin işitilebilirliğini engelleyecektir. Çok alçak sesle konuşulduğunda dinlemenin ön şartı olan işitme, sağlıklı bir şekilde gerçekleşmeyecektir. Çok yüksek ton ise işitme organlarını rahatsız edecek; işitme, dinleme ve ardından anlama sürecini olumsuz etkileyecektir. Bu anlamda, konuşan kişinin sesinin tonunu bulunduğu ortamın büyüklüğüne, küçüklüğüne, dinleyicilerin çokluğuna, azlığına göre ayarlaması gerekmektedir.

İşitilebilir bir ses yüksek sesle konuşmak anlamına gelmemektedir. İşitilebilirlik söylenenlerin dinleyici tarafından aynen duyulabilmesi, sesin kesintiye uğramadan alıcıya ulaşmasıdır.

3.1.1.2. Akıcılık

Konuşma sırasında cümlelerde yer alan düşüncelerin, dinleyicilerin algılama hızına eşit olacak bir hızla sunulmasıdır.

İnsanın akıcı bir konuşma yapabilmesi için konuşma hızını iyi ayarlaması gerekir. Hız, kelime telaffuzunun ve kelime aralarındaki duraklama sürelerinin aldığı zamandır. Bir fikrin iyice anlaşılmasının istendiği hâllerde, hız normalden çok daha aşağıya düşebildiği gibi, heyecanlı bir düşünce ya da olayın aktarılmasında normalin üstünde olabilir. Tekdüzelikten kurtulmak için konuşma hızında sık sık değişiklik yapılması uygun olur (Özbay, 2005a).

Çok hızlı ya da çok yavaş konuşmak akıcı bir konuşma yapılmasına engel olacaktır. Konuşma sırasında yapılacak gereksiz duraksamalar, cümle ya da kelime tekrarları konuşma hızını olumsuz etkileyecektir.

3.1.1.3. Hoşa giderlik

İyi bir konuşma sesinin sadece işitebilir ve akıcı olması yetmez, aynı zamanda hoşa gider bir nitelik taşıması da gerekir. “Bir sesin hoşa giderliği, o sesin tınısı ile ilgilidir. Katı, kulak tırmalayan, hırıltılı, madensel, tiz, burunsal, hışırtılı, buğulu, çok yumuşak, gevrek, biçimden yoksun sesler, hoşa gitmeyen seslerdir” (Taşer, 2009: 131). Konuşmacının ses tonu, dinleyicilerin dikkatini çekmeli ve etkileyici olmalıdır.

Konuşma yapılacak konuya uygun olarak ses tonunun ayarlanması hoşa giderlik özelliğinin gerçekleşmesini sağlayacaktır.

3.1.1.4. Anlamlılık

Ses, sözcüklerdeki anlamlardan daha fazlasını dinleyene iletme özelliğine sahiptir. Bu nedenle sesin kullanım biçimi büyük önem taşımaktadır.

“Sesiniz, dinleyiciye iyi niyetinizi, amacınızı, ilginizi, yansıtmalıdır, soğukkanlılığınızı, insancıl yönünüzü, dostça tutumunuzu, konunuza karşı beslediğiniz inancı ve güvenci de yansıtmalıdır” (Taşer, 2009: 131).

Söylenen sözlerin hangi duygu değeri taşıdığını gösteren ses anlamlıdır.

3.1.1.5. Açıklık

Sesin açıklığa sahip olması onun anlamlı olmasını da sağlayacaktır. Özbay (2005a), açıklığın sağlanabilmesi için önemli kelimelerin daha net ve kuvvetli ifade edilmesinin bu kelime ya da kelimelerin hafif bir duraklama, hafif şiddetle yüksek söyleyiş ve farklı bir ses tonuyla telaffuz edilmesinin gerekli olduğunu belirtmektedir.

Sesin açıklığı, anlatılanın dinleyici tarafından doğru olarak anlaşılmasına, dolayısıyla iletişimin daha sağlıklı gerçekleşmesine yardımcı olmaktadır.

3.1.1.6 Bükümlülük

Konuşma yapılacak konuya uygun olarak ve yeri geldikçe ses tonunda yapılacak değişiklikler, kelimelerde ya da cümlelerde yapılacak vurgulamalar bükümlülüğü oluşturmaktadır. Bükümlülük; vurgu, tonlama ve duraklamayı ön plana çıkarmaktadır. “Bükümlülüğün karşıtı, tekdüzeliktir, değişmezliktir. Doğal olarak etkili konuşma, karşıtlı konuşma biçiminde olmalıdır. Düşünceler, ton değişiklikleri, hız değişiklikleri ile anlatılır, bu değişiklikler rastgele olmayıp düşüncelerimizin oluşum sürecinden kaynaklanan ve iletişim eylemini dinleyicinin özelliklerine ve niteliklerine uydurma gereğini belirleyen değişikliklerdir” (Taşer, 2009: 132).

Sesin bükümlü olması, dinleyicinin konuşma süresince dikkatini canlı tutmasını sağlayacaktır.

3.1.2. Boğumlama (Telâffuz)

Boğumlama, konuşma dilinde çıkardığımız sesleri gösteren harfleri, harflerin oluşturduğu heceleri doğru söylemek; hecelerin oluşturduğu kelimeleri, anlamlarını doğru verecek şekilde telaffuz etmektir. Konuşma dilinin temelini oluşturmaktadır. Söylenilenlerin doğru anlaşılması için çıkarılan seslerin üzerine tam olarak basılması gerekmektedir.

Boğumlama, heceleri iyi anlaşılacak şekilde meydana getirmektir. Birçok kimse dudaklarını iyice hareket ettirmeden konuşur. Böyle dudak tembelliği olan kimselerin söylediklerini dinleyicilerin çoğu anlamaz. Çoğu zaman konuşana ‘Daha yüksek sesle söyleyin!’ diye bağırıldığı zaman bu uyarma, onun alçak sesle konuştuğu için değil istenilen ölçüde sözlerini boğumlandırmadığı içindir (Şenbay, 1997: 50).

Sesin işitilebilir olması söylenilenlerin doğru anlaşılması için yeterli değildir. Konuşma sırasında, hızla düşüncelerimizi anlatma isteği ya da konuşmanın içten gelerek yapılmaması kelimelerin ağız içinde yuvarlanarak söylenmesine bu da boğumlama yanlışlıklarına neden olmaktadır.

“Etkili ve güzel konuşma birçok konuşma becerisinin toplamıdır. Bu becerilerden en önemlisi kelimelerin yapılarına uygun olarak telaffuz edilmesidir. Bir kelimenin doğru telaffuzu hem o kelimenin yer aldığı cümlenin ahengiyle hem de ifade ettiği anlamın kolay ve doğru anlaşılmasıyla ilgilidir” (Sefercioğlu, 2001).

Kelimelerin yanlış telaffuz edilmesi çoğu zaman onların anlaşılmamasının yanında yanlış anlamlara gelmesine de yol açmaktadır. İletişim kopukluklarının yanlış anlaşılmaların nedenleri arasında bu durum da yer almaktadır.

3.1.3. Konuşma Dinamiği (Duygu, Düşünce, İstekler)

İnsanlar, duygu, düşünce ve isteklerini anlatırken dillerini kullanırlar. Bu unsurlar, konuşmanın dinamiğini oluştururlar.

“Toplum içinde, birlikte yaşamının gereği olarak duygu, düşünce ve isteklerimizi yanımızdakilere, karşıımızdakilere bildirmek ya da iletmek hepimiz için bir zorunluluktur. Böylece bizi konuşmaya iten nedenlerin duygu, düşünce ve isteklerimiz

olduğu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. İşte konuşma dinamiği sözüyle anlatılmak istenen budur” (Taşer, 2009: 145).

İnsan düşünen bir varlık olarak, düşüncelerini anlatma ihtiyacında olan bir varlıktır. Onun bu özelliğinin bir sonucu olan konuşma dinamiği, konuşmanın oluşumu için belki de en temel unsurdur. Bu unsurun varlığı, konuşmanın varlığı anlamına gelir denilebilir.

3.1.4. Kelime Hazinesi

Kişi, düşüncelerini kelimelerden hareketle ifade eder, kelimelerle düşünür. Kelime hazinesi ne kadar zenginse anlatma kabiliyeti o kadar güçlenecektir. “Bir dilin bütün kelimeleri, bir kişinin veya bir topluluğunun söz dağarcığında yer alan kelimelerin toplamı, kelime hazinesi olarak adlandırılmaktadır”(Korkmaz, 1992: 100). Kelime hazinesinin zenginliği konuşma dilinde akıcılığı, açıklığı, anlamlılığı olumlu yönde etkileyecektir.

“İnsanlar, içinde bulundukları topluluğun maddi ve manevi değerlerini benimseyerek o topluluğa mensup olduklarını düşünürler. İnsanlara aidiyet duygusu veren ise o insanlara kelime servetlerinde bulunan kelimelerin taşıdıkları anlamlardır. Bu kelimeler, aynı zamanda insanların geçmişleri ile gelecekleri arasında bir köprüdür” (Kılıç, 2000).

Kelime hazinemizdeki kelimeler aktif ve pasif olmak üzere iki çeşittir. Yazılı ve sözlü anlatımda rahatça ve kolayca kullanabildiğimiz kelimeler aktif, ara sıra duyduğumuz ve bir metin içinde karşılaştığımız zaman anladığımız kelimeler ise pasiftir. Bu, bildiğimiz kelimelerin, kullandığımız kelimelerden daha fazla olduğu anlamına gelir.

“Kelime hazinesi, anlatma ve anlamaya yönelik özelliklerden yola çıkılarak aktif-pasif, kullanma-kavrama, gerçek-potansiyel, şifreleyici-şifre çözücü, üretici-alıcı vb. terimlerle tanımlanmıştır” (Templin, 1995: 3). Kurudayıoğlu (2005: 10) da bu ikili ayrımlardan yola çıkmış ve kelime hazinesine dil becerileri yönünden bakmıştır. Bireyin yazma ve konuşma yoluyla kullandığı kelimelerin anlatmaya yönelik kelime hazinesini, dinlediği ve okuduğunu anlama süreçlerinde ise anlamaya yönelik kelime hazinesini oluşturduğunu belirtmiştir. Buradan hareketle kelime hazinesini üretici ve alıcı olarak ele almıştır. Üretici ve alıcı kelime hazinesinin farklılıkları olmasına rağmen bağlantıları olduğunu belirtmiştir. “Öğrencilerin dinleme ve okuma yolu ile alıcı kelime hazinesine

dâhil ettiği kelimeler, yazma ve konuşma faaliyetlerinde kullanıldığı takdirde üretici kelime hazinesine aşamalı olarak transfer olurlar” (Templin, 1995).

Karakuş (2000: 128) bu durumu şöyle açıklamaktadır: Aktif kelime kullanılan, pasif kelime ise bilinendir. Aktif kelime kadrosunun zenginliği, anlatımda kolaylık sağlar; bu sayede insan çeşitli kavramları, birtakım incelikleri kolaylıkla anlatabilir. Kelime kadrosunun zenginliği insana bütün hayatı boyunca büyük faydalar sağlar; hem okunanı, duyulanı kolay ve doğru anlamayı sağlar hem de anlatımı kolaylaştırır.

Kelime hazinesinin zenginliği, kişinin konuşurken kendine güvenmesini sağlayacaktır. Doğru ve anlamlı konuşabilmenin kaynağı söz varlığının her geçen gün gelişmesidir. Bu gelişim yeni bir kelime öğrenmekle kalmamalı, öğrenilen kelimelerin kullanılmasıyla desteklenmelidir.

Bilinen ve kullanılan kelimelerin azlığı yaratıcı düşünmeyi engelleyeceğinden konuşmaların da amacına ulaşamamasına neden olacaktır.

3.1.5 Üslup

Üslup, duygu ve düşüncelerin ifade şeklidir. Konuşmada, kontrol edilmesi gereken bir unsurdur. Konuşmanın amacı, dinleyene derdini anlatmak ya da belirttiğimiz bir amaca ulaşmak olduğuna göre istediğimiz sonucu almak için nasıl bir üslûp kullanmamız gerekeceği ile ilgili karar vermeliyiz.

Şenbay (2005) ise üslubu bir yapıtın yazılış ve söyleniliş biçimi olarak adlandırmakta ve yüksek üslup ile yalın üslup olarak ikiye ayırmaktadır. Buna göre yüksek üslup, duygu yoğunluğunun, gösterişli kelimelerin fazla olduğu bir üslup çeşidiyken yalın üslup, doğallık ve gelişigüzelikle açıklanmaktadır. Yapıtlar için geçerli olan bu isimlendirmenin bireyin meydana getirdiği sözlü sunumlara göre de uyarlanabileceği görülmektedir. Üslup, en kısa tanımıyla bireye ya da yapıta has söyleyiş özelliği olarak da tanımlanabilmektedir.

3.2. Konuşmada Yapı

Konuşmanın yapısını ses ve söz oluşturmaktadır. Ses konuşmanın fiziksel yapısını, söz ise zihinsel yapısını oluşturmaktadır. Dilbilimci Hugo Moser (1965: 37), dilin fizyolojik, psikolojik ve bilişsel alanlarda birleştiğini ifade etmektedir. Sesleri fizyolojik temellere dayandırarak, farklı organların seslerin oluşmasında rol aldığını söylemektedir. Kelime kullanımını, bunların seçimini, bunların anlam ile ilişkilendirilmelerini psikolojik alanda gruplandırmaktadır. Dil ve düşünme ikilisini de

üçüncü alana yerleştirerek, dilin mantıki, düzenleyici ve açıklayıcı bir görevi olduğuna işaret etmektedir.

3.2.1. Konuşmada Fiziksel Yapı (Ses)

Konuşmanın fiziksel yapısını oluşturan nefes ve sestir. Aldığımız nefesi geri verirken ses telleri, gırtlak, damak, dil, diş ve dudaklarda meydana gelen işlemler konuşmanın fiziksel yapısını oluşturur.

Akciğerlerdeki nefesle başlayan konuşma süreci, ses tellerinde devam eder. Ses telleri konuşmaya renk veren, tonlamayı ve vurguyu şekillendiren organlardır. Ağız, oluşma noktası bakımından seslerin çeşitlendiği ve gruplandığı yerdir. Dil, damak, diş ve dudaklar bu çeşitliliği sağlayan unsurlardır.

Bu organların birbiriyle uyumlu çalışması sonucu ortaya çıkan ses dizimi konuşmanın fiziksel yapısıyla ilgilidir.

“Ses dizimi, söz dizimi içinde yer alan anlamlı birlikteliklerin konuşma organıyla seslendirilmesi ile ortaya çıkan vurgu, ton, ezgi, gibi parçalar üstü birimlerin oluşturduğu bütünlüğü ifade etmektedir” (Coşkun, 2009).

“Parçalar üstü birimler, bulundukları kelimeye özel ifadeler kazandırmayı, sözün maksada uygun bir şekilde söylenmesini ve anlaşılmasını sağlar. Bu nedenle, konuşurken veya yazılı bir metni okurken, sözlerde bulunan kelimeleri, taşıdığı parçalar üstü ses birimleri açısından ciddi bir değerlendirmeye tabi tutmak ve söyleyişi böyle bir işlemten sonra icra etmek büyük bir önem taşımaktadır” (Güneş, 2003: 151).

Sesin doğru ve anlaşılır çıkarılması konuşmanın fiziksel yapısına verilecek önemle ilgilidir. Tonlama ve vurgu da bu yapı içinde yer almaktadır.

3.2.2. Konuşmada Zihinsel Yapı

Konuşmanın zihinsel yapısını oluşturan söz dizimi Aksan’a (1997: 13) göre anlamlı cümle unsurlarından, cümle unsurlarının her biri anlamlı kelime grubu veya kelime gruplarından meydana gelir.

Söz diziminin oluşturulabilmesi için, yeterli bir kelime, deyim, atasözü hazinesine ve kelimeler arasında doğru ilişkiler kurarak doğru kelime gruplarıyla doğru cümle unsurları teşkil etme bilgisine sahip olmak; ses diziminin oluşturulabilmesi ve kurallara uygun olarak aksettirilebilmesi için, dilin cümle birimlerinin duygu ve düşünce dünyasını algılamış, kavramış olmak ve buna bağlı olarak vurgu, ton ve sınırları hissettirebilmek gerekir (Coşkun ve Erdem, 2007).

Konuşmanın zihinsel yapısı seslerin karşıladığı kelimeleri anlamak, kelimelerden anlamlı cümleler oluşturmak, kelimelerden hareketle düşünmek esasına dayanmaktadır.

3.2.3. Konuşmada Psikolojik Yapı

Konuşmalarımızda kelimelerin ve de kelimelerin karşıladığı kavramların üzerinde değil de o kelime ve kavramlara ilişkin kendi deneyimlerimize dayanarak düşünüp konuşmamız psikolojik yapıyı oluşturur.

Konuşmanın belirli gelişim evrelerinden geçmesi, dili edinme yaklaşımları, doğuştan dili öğrenme yeteneği ile gelip belirli gelişim evrelerinden geçtikten sonra yürümeyi öğrenir gibi konuşmayı öğrenmemiz, psikolojik yapının özetidir. Bu görüşe Noam Chomsky’in dil edinim kuramı temel oluşturmaktadır. “Buna göre birey, yakınında konuşulan dili içselleştirir, kurallarını anlayıp öğrenir ve uygun kurallar çerçevesinde bu dilin konuşucusu olur. Böylece bireyler belirli dilsel olgunluğa eriştiklerinde diğer yetileri kazandıkları gibi dil yetisini de kazanırlar” (Chomsky, 1998).

3.2.4. Konuşmada Sosyolojik Yapı

Kişinin konuşmasının bulunduğu çevrede şekillenip gelişmesi, topluma dâhil olmak için dilini kullanması, iletişim süreci içerisinde konuşma aracılığı ile kültürünü tanıması ve toplumsal yaşama katkıda bulunması, konuştuğu dil sayesinde kendini toplumun bir üyesi hissetmesi konuşmada sosyolojik yapıyı oluşturur.

“Konuşma, toplumsal yaşamın bir ürünüdür. İnsanoğlu, birlikte yaşamaya başladığı andan itibaren bir şekilde iletişim kurma ihtiyacı hissetmiştir. Konuşma, dil kullanılarak iletişim kurma yoludur” (Demirel, 1999: 40).

Konuşmanın insanları bir araya getirmeye olan katkısı sosyolojik yapıyı oluşturmaktadır.

3.3. Konuşmayı Etkileyen Unsurlar

Konuşma becerisinin kullanımını olumlu ve olumsuz yönde etkileyen bazı unsurlar vardır.

3.3.1. Konuşmayı Engelleyen Unsurlar

Konuşma fizyolojik, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik bir alt yapıya sahiptir. Bu oluşumlarda meydana gelecek aksaklık konuşmanın doğru, anlamlı ve etkili

gelişimini engelleyecektir.

Yavuzer'in (2001) belirttiği üzere, dil gelişimini –ki burada dilden kasıt konuşmadır- etkileyen ve dikkat edilmediğinde engelleyen unsurlar şöyle sıralanmıştır:

- a. Sağlık
- b. Zekâ
- c. Sosyo-Ekonomik Koşullar
- d. Cinsiyet
- e. Aile İlişkiler
- f. Konuşmaya Teşvik
- g. Dil Eksiklikleri (dil hataları ve dil bozuklukları)
- h. Kekemelik

Konuşmayı engelleyen unsurlar Yavuzer' e (2001: 93) göre şöyle açıklanabilir:

1) Çocuğun geçirdiği uzun ve şiddetli hastalıklar konuşmayı sekteye uğratabilir. Hastalık nedeniyle çocuğun bulunduğu iletişim ortamının kısıtlanması ve konuşmaya gerek kalmadan her istediğinin yapılması bu beceriyi olumsuz etkileyecek, çocuğu suskunluğa yöneltecektir.

2) İki yaşına kadar çocuğun çıkardığı seslerle zekâsının ilişkisi olmamasına karşın, iki yaşından sonra dil gelişimiyle zekâ arasında sıkı bir ilişki olduğu görüşü ağır basmaktadır. Dil, zekâyâ bağlı olarak gelişir.

3) Çocuğun içinde bulunduğu çevrede kullanılan dil, konuşmayı hem olumsuz hem de olumlu etkileyebilir. Doğru ve anlamlı konuşmaya dikkat etmeyen, bu konuda özellikle anne-babanın çocuğa destek ve örnek olmadığı bir ortamda büyüyen çocuğun konuşması istenilen düzeye ulaşamayacaktır. Sosyo-ekonomik durumu iyi ailelerin çocukları erken ve düzgün konuşurlar.

4) Konuşma konusunda erkek çocuklar her zaman kızlara göre geride kalırlar. Onların cümleleri daha kısa ve daha çok yanlışlı, sözcük dağarcıkları ise daha kısıtlıdır. Erkek çocukların belli bir yaştan sonra babalarını örnek almaları, babalarının da ev dışında geçirdikleri zamanın daha çok olması, erkek çocukların babalarını örnek almaya az zaman bulmalarına neden olmaktadır. Bu durum da erkeklerin kızlara göre daha az konuşmasına neden olmaktadır.

5) Aile bireyleri ile sağlıklı ilişkiler kuramayan çocukların konuşmaları olumsuz yönde etkilenmektedir. Aile yapısının kalabalıklığı, bu durumda çocuğa düşen söz hakkının sınırlılığı hatta aile ortamında büyümeme çocuğu konuşmaktan çok susmaya yöneltecektir.

6) Evde küçük olduğu için susturulan, okulda dinlemenin daha önemli olduğunu öğrenen, karışık görüş bildirdiğinde saygısız sayılacağını düşünen çocuk, konuşmaya teşvik edilmediği sürece doğru ve etkili konuşma becerisi kazanmada zorlanacaktır.

7) Az kitap okuma, dolayısıyla kelime hazinesinin zenginleşmemesi, düşünmeyi ve düşündüklerini ifade etmeyi engelleyecektir. Duygu ve düşüncelerini ifade edecek uygun kelimeleri bulmakta zorlanan çocuk konuşmak istemeyecektir.

8) Standart dili kullanmama, yerel ağızla konuşma da toplum içinde çekingenlik durumu oluşturacağından konuşmanın olumsuz etkilenmesine neden olacaktır.

9) Fizyolojik nedenlerden dolayı ortaya çıkan sorunlar konuşmanın akıcı, doğru, anlaşılır olmasını engelleyecektir. Çocukluk çağlarında görülen telaffuz eksikliklerinin uzun sürmesi dil mekanizmasındaki sorundan kaynaklanmaktadır. Dil tutukluğundan, dudak ve dişlerin şekilsiz olmasından, işitme azlığından ileri gelmektedir.

10) Duygusal bakımdan yaşanan kırıklık, kaybedilen ya da kazanılamayan kendine güven, sosyal ilişki kurmakta endişeli oluş çocuğun konuşmalarının bozulmasına neden olacak hatta onu kekemeliğe dahi sevk edebilecektir.

11) Konuşurken beden dilini ölçsüz kullanmak da konuşmayı olumsuz etkileyecektir. Bu hareketler heyecandan, bilgi eksikliğinden, kelime hazinesinin yetersizliğinden kaynaklanıp alışkanlık hâline geldiğinde kişiyi konuşmada tembelliğe götürecektir.

Dil gelişimini ve konuşmayı engelleyen yukarıdaki faktörlerin hem aile hem de öğretmen tarafından bilinmesi, konuşma eğitimindeki başarıyı doğrudan etkileyecektir.

Dil öğretimine bir standart getirmeyi amaçlayan ve dilbilimi alanında çalışan uzmanlar tarafından hazırlanan Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'ne göre konuşmayı engelleyen veya kalitesini düşüren fiziksel unsurlar şunlardır:

- a) "Telaffuzda anlaşılabilirlik
- b) Çevredeki sesler (trenler, hava araçları, 'parazit', vs.)
- c) Seslerin karışması (kalabalık sokak, pazarlar, toplu eğlence yerleri vs.)
- d) Bozulmalar (zayıf telefon hatları, radyo alışı kalitesi, kamuya hitap sistemleri)
- e) Hava koşulları (rüzgâr, aşırı soğuk, vs.)" (CEF, 2002: 54).

3.3.2. Konuşmayı Destekleyen Unsurlar

Konuşmayı etkileyen unsurlar olumlu yönde geliştikçe, konuşmayı engelleyen unsurların da önüne geçildikçe konuşma desteklenmiş olacaktır. Konuşmayı destekleyen unsurlar şu başlıklar altında toplanarak açıklanabilir:

3.3.2.1.Öğretmen ve Öğretim Programı

Ailesinin ve çevresinin dili ile okula gelen çocuğa en büyük desteği ana dili öğretim programını başarılı şekilde uygulayan ana dili öğretmeni verecektir. Bu konuda (Burdurlu, 1984: 11-16) sözlü ve yazılı anlatımda eğitimin ancak uygulamalarla gerçekleşeceğini ve uygulamaların sıklıkla devam etmesi gerektiğini belirtmiştir. Çalışmalara kolaydan başlanması gerektiğini, öğrencinin yaşamında yer alan durumlardan hareket edilerek anlatım konularının oluşturulmasına ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır. Sözlü ve yazılı anlatım uygulamalarına başlamadan önce öğrencilere model olacak örneklerle yer verilmesi gerektiğine, öğrencinin her türde başarılı olmasının beklenmesinin yanlışlığına, önce öğrencinin kendi yaşamışlıklarından yola çıkılarak belirli bir seviyeye getirilmesinin önemli olduğuna değinmiştir. Özbay'ın (2005b) bu konudaki önerileri şu şekildedir:

1) Öğretmen ders sırasında temel dil becerileri arasında ustaca geçiş yapmalı, konuşma becerisine de yer vermelidir. Öğrencilerin kendilerinin seçeceği anılarını anlatırma en kolay ve en faydalı konuşma etkinliği olarak kullanılmalıdır.

2) İşlenen metinler ile ilgili öğrencilere yorum yapabilecekleri sorular sorulmalıdır. Bu sorulara “hayır, doğru, değil” gibi bir kelimelik cevap vermeleri yerine tam cümle ile cevap vermeleri istenmelidir. Neden, nasıl, niçin soru kelimelerinden hareket edilmelidir.

3) Bir kitap, gazete ya da dergiden okunan bir yazı öğrencilere anlatılmalı, bunun için sık sık örnek anlatımda bulunulmalıdır. Metinde ya da görsel bir materyalde anlatılan olay ve durumun sonuçlarının öğrenciler tarafından sözlü olarak tahmin edilmesi çalışmalarına yer verilmelidir.

4) Konuşmanın zihinsel süreçlerinin geliştirilmesine yönelik olarak öğrencilere sıralama, sınıflandırma, ilişki kurma, yorumlama, sorgulama çalışmaları yaptırılmalıdır. Örneğin, okunan bir metinde “trafik” ile ilgili kelime ya da kelime gruplarının bulunup bunların anlamlarının sözlü olarak ifade edilmesi istenmelidir.

5) Beyin fırtınası tekniği kullanılmalıdır. “Beyin fırtınası çok sayıda fikri, bir grup insandan kısa sürede elde etme tekniklerinden biridir. Aynı zamanda bir soruna çözüm getirmek ve çeşitli konularda fikir üretmek için kullanılır. Sayıları 5-12 kişi arasında değişen grupların doğal şekilde tartışmalarıdır” (Ünal, 2001: 22).

6) Sözlü anlatımın gelişmesine hizmet eden, uzun bir hazırlığa ihtiyaç göstermeyen, dersleri daha anlaşılır hâle getiren dramatizasyon tekniği kullanılmalıdır.

7) Tartışma çalışmaları yaptırılmalıdır. Bir şiirin ya da bir metnin çok kişi tarafından okunduğu söz korosu çalışması yaptırılmalıdır.

8) Sınıf seviyesine uygun resim, grafik veya karikatürler üzerinde konuşma etkinlikleri düzenlenmelidir. Kendini ya da başka bir kişiyi fiziksel ve ruhsal yönden sözlü olarak tanıtmaya çalışmaları yaptırılmalı, güzel konuşma örnekleri dinlettirilmelidir.

9) Öğrencilerin ses, vurgu, tonlamaya yönelik eğitimlerini geliştirecek tekerleme tekrar etme, cümleleri değişik anlamlara gelebilecek şekilde söyleme çalışmaları yaptırılmalıdır. Kimi konuşma şekilleri (tanıştırma, kutlama, telefon etme) canlandırılmalıdır.

Türkçe öğretimi süresince öğretmen tarafından yaptırılacak bu faaliyetler konuşmayı destekleyecektir. Bu çeşit faaliyetler, konuşma becerisinin geliştirilmesine katkı sağlamakla birlikte öğrencinin dil becerilerini daha disiplinli ve daha istekli bir şekilde geliştirebilmeleri için de birer yol niteliği taşımaktadırlar. Konuşma becerisinin geliştirilmesinin diğer dil becerilerine sağlayacağı katkı da unutulmamalıdır.

Burdurlu'ya göre (1984: 11-16), sözlü ve yazılı anlatım eğitiminde bir özdeyişin ya da atasözünün genişletilmesi çalışmalarıyla öğrenciler, kendilerine özgü dili kazanamazlar. Öğretmenin amacı, çocuktaki dil yapısını onun kendi yetisine göre geliştirmek olmalıdır. Öğretmen, öğrencilere sözlü ve yazılı anlatım uygulamalarından önce konuları ve türleri tanıtmalıdır. Öğrencilerin yaşamış olduğu durumları anlatmalarından ve sürekli uygulamalarla geliştirilmesinden hareketle öğrenci yeni türleri tanımalı, hatta doğal yollarla kendi geçmelidir. Öğretmenler, anlatımı bir yetenek dersi olarak görmemeli, her öğrenciye ulaşacak şekilde sözlü anlatım eğitimi vermelidir.

3.3.2.2 Kelime Hazinesinin Zenginliği

Konuşmayı destekleyen en önemli etkidir. Ayrı bir başlıkta incelenmesinin nedeni, kelime hazinesinin zenginliğinin okuldaki eğitim öğretim süreciyle hız kazanması ve hayat boyu kişinin sorumluluğunda devam etmesidir.

Gelişmiş bir kelime hazinesi, kişinin düşüncelerini daha kolay, hızlı, anlamlı ve açık bir şekilde ifade etmesini sağlayacaktır.

Kurudayıoğlu'na göre (2005: 15) kelime hazinesinin geliştirilmesinde ses bilimsel, biçimbilimsel, anlamsal özellikler ve yeni kelimelerin bağlam içerisinde kullanılması da önem arz etmektedir. Kelime hazinesinin geliştirilmesi, dil becerileri olarak adlandırılan okuma, dinleme, yazma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi ile ilgilidir. Bu becerilerin geliştirilmesi için de kelime hazinesinin geliştirilmesi

gerekmektedir. Günümüzde sık sık dile getirilen husus, kelime hazinemizin yeterince gelişmemiş olmasıdır. Pek çok kişi, insanlarımızın gündelik hayatta çok kısıtlı bir kelime kadrosu kullandığını dile getirmektedir.

“Dilin, düşüncenin aynası olduğu görüşünü savunanlar düşüncelerin kavram birimi olan sözcüklerle oluştuğunu, kullanılan dilde ne kadar sözcük varsa düşüncelerin de ancak o kadar geliştirilebileceğini, beyindeki düşünce alanının genişliğinin ve derinliğinin dildeki sözcük sayısı ile doğru orantılı olduğunu belirtmektedirler” (Demirel, 1999: 10). Öğrendiğimiz her kelime konuşmamızın gelişmesini sağlayacak hatta bizleri konuşmak için heveslendirecektir. Yakın anlamlı kelimeler arasındaki farkı bilme ve kelimeleri ona göre kullanma konuşmaya güç katacaktır. Dilin sınırlarıyla düşüncenin sınırları arasındaki yakın ilişki göz önüne alındığında ise kelime hazinesinin geliştirilmesinin düşünce ufku ve dolayısıyla söyleyiş zenginliğini artıracığı bilinmektedir.

3.3.2.3 Beden Dilinin Kullanılması

“Kişilerarası iletişimde konuşma dili duyguları dile getirmede yetersiz kalabilmektedir. Çünkü, sözler konuşmanın içeriğini oluştururlar, oysa sözsüz iletişim duygusal bilgiyi aktarmada daha etkilidir. Günlük yaşamdaki ilişkilerde sözsüz olanlar anlamı yaratma ve paylaşmada çoğu kez bilinçsiz olarak sürekli kullanırlar” (Cangil, 2004). “Araştırmalar iletişimde beden dilinin, ses tonu (%38) ve sözcüklere (%7) göre %55 oranında önde olduğunu göstermektedir” (İzgören, 2000: 6). Bu oran konunun önemini belirtmek için abartılı gibi görünse de iletişimde beden dilinin etkisiz olduğunu söylemek de mümkün değildir.

Sözsüz iletişim, ayrı bir araştırma alanı olmasına karşın gerçek olan şudur ki, başarılı ve etkili bir konuşma faaliyetini ortaya koymada gereklidir. Konuşmanın anlamlandırılmasında, yorumlanmasında pekiştiricidir. Bu husus da öğretmen tarafından bilinmeli, öğrencilere aktarılmalı ve bu yönde uygulamalar yapılmalıdır.

3.3.2.4. Güdüleme

Dil öğretiminde öğrencilerin istekli hâle getirilmesi dört temel dil becerisinin kullanımında da başarıyı sağlayacaktır. Öğrenciler, kimi zaman topluluk karşısında konuşma yapmak istemez. Bu sıkıntının önüne öğrenciler önce cesaretlendirilerek sonra hazır hâle getirilerek geçilebilir.

İstekleri, arzuları, gereksinimleri, dürtüleri ve ilgileri kapsayan genel bir kavram olan güdü insan ve hayvan davranışlarının temelini oluşturur. Güdüler, organizmayı uyarma ve faaliyete geçirme ile organizmanın davranışını belirli bir amaca doğru yöneltme olmak üzere iki temel görev üstlenmiştir. Organizmanın güdülenmiş olduğu, organizmanın davranışında bu iki özellik gözlemlendiği zaman ortaya çıkar. İnsanın her davranışının altında bir güdü veya güdüler zincirinin yattığı unutulmamalıdır. (Cüceloğlu, 2000: 229-230)

Nitekim Demirel de (1999: 43) dil gelişiminin, çocukların bir şeyler söyleyebileceği ve bir şeyler söylemek için güdülendiği bir çevrede mümkün olacağını belirtmiştir.

Öğrenciler kuvvetle güdülendiği zaman, normal başardıklarından daha fazla başarabilirler. Güdülenmenin artırılması, başarının artırılması demektir.

Güdüleme, eğitimin her aşamasının olduğu gibi konuşma eğitiminin de ihtiyaçlarındandır. Konuşmaya cesaretlendirecek bilgi birikimini kullanma, hedef kitleyi tanıyarak hareket etme güdülemeyi olumlu olarak etkileyecektir.

Okulda topluluk karşısında konuşma becerisini geliştiren bir öğrenci günlük yaşamında da konuşmaya güdümlü hâle gelecektir.

3.4. Konuşma Çeşitleri

Konuşma becerisinin geliştirilmesi ya da uygulanması amacıyla farklı kaynaklar tarafından oluşturulmuş farklı konuşma çeşitleri mevcuttur. Taşer (2009) konuşmayı, şu şekilde çeşitlendirmiştir:

- Günlük Konuşma
- Tartışma (Panel, Diyalog, Forum, Açık Oturum, Münazara)
- Görüşme (Yuvarlak Masa, Komite, Sempozyum, Mülakat)
- Konferans
- Söylev
- Demeç
- Yorumlayıcı Konuşma
- İnandırıcı Konuşma

Avrupa Konseyi Modern Diller Birimi tarafından dil öğretimi amacıyla hazırlanan Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nde ise konuşma türlerine yönelik olarak şu örnekler verilmiştir (CEF, 2002: 95):

- Kamu ilanları ve talimatlar
- Topluluk huzurunda konuşmalar, dersler sunumlar, vaazlar
- Ayinler (törenler, resmî dinî hizmetler)
- Eğlence (drama, gösteriler, okumalar, şarkılar)
- Spor yorumları (futbol, basketbol, boks, at yarışları, vs.)
- Haber yayınları
- Halka açık münazaralar ve konuşmalar
- Kişiler arası diyaloglar ve sohbetler
- Telefon görüşmeleri
- İş görüşmeleri.

İlköğretim Okulları Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda (MEB, 2006) ise konuşma yöntem ve çeşitleri, şu şekildedir:

- İkna Etme
- Eleştirel Konuşma
- Katılımlı Konuşma
- Tartışma
- Kendisini Karşısındakinin Yerine Koyarak Konuşma
- Gülümlü konuşma
- Kelime ve Kavram Havuzundan seçerek Konuşma
- Serbest Konuşma
- Yaratıcı konuşma

Konuşmanın çeşidini belirleyen yapılaş amacı ve şeklidir. Konuşmaların kimi çok kimi az hazırlık gerektirmekte hatta hazırlık süresi kişinin bilgi ve birikimlerine göre değişmekte, kimi de hazırlıksız gerçekleşmektedir. Bu çalışmanın penceresinden bakıldığında konuşmaları hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma başlıkları altında toplayıp ele almak yerinde olacaktır.

3.4.1. Hazırlıklı Konuşma Çeşitleri

Yalçın'a (2002: 136) göre hazırlıklı konuşma, kişinin önceden planladığı, üzerinde çalışmalar yaparak bilgi, belge ve teknik detayları bir araya getirerek sunduğu konuşmadır.

3.4.1.1. Tartışmaya Dayalı Konuşma

Bir konu üzerinde olumlu veya olumsuz fikirler yürüterek benimsenen fikirlerin savunulduğu ortamda yapılan konuşmaları kapsar. Panel, forum, açık oturum, münazarada tartışmaya dayalı konuşma çeşidi kullanılır.

Panel, grup tartışmasıdır. Başkan eşliğinde küçük bir konuşmacı grubun bir masa çevresinde oturup, dinleyici topluluğu karşısında, belirli bir konu üzerinde, çeşitli açılardan düşüncelerini belirtmesiyle oluşur. Panel sonunda dinleyiciler konu ile ilgili soru sorup düşüncelerini belirtebilirler. Sonunda, başkan konuşmaları özetler ve tartışmayı sonlandırır. “Panelde ele alınan konu, karara varmak gayesi olmaksızın çeşitli yönlerden aydınlatılmak üzere küçük bir topluluk önünde tartışılır. Panelde ele alınan konuyla ilgili olarak bir gerçek ortaya çıkarılırken farklı düşüncelerin sergilenmesine imkân tanınır. Panel, samimi bir sohbet havası içinde sürdürülür (Yaman, 2007: 2000).”

Açık oturum, panele benzemekle birlikte ondan farklıdır. Açık oturumda konunun farklı yönleri daha fazla derinleşirken, panelde farklı görüşler birbirini destekleyecek şekilde ortaya konur. İkisi arasında üslûp farkı vardır. Panel, sohbet tarzındadır. Açıkoturumda bir karara varmak amaçlanırken panelde üzerinde durulan konuyu değişik yönleriyle aydınlatmak üzerine yoğunlaşır. “Toplumun bir bölümünü veya tamamını ilgilendiren önemli konular üzerinde derin bilgisi ve tecrübesi bulunan kişilerin toplanarak tartışmalarına ve sonucu bir foruma götürmelerine açık oturum denir” (Yaman, 2007: 218).

Açık oturum ve panel sonlarında dinleyiciler de soru sorabilmekte, görüşlerini ifade edebilmektedir. Bu süre içerisinde tartışmanın dinleyicilere geçmesi “Forum”u oluşturmaktadır. Forumda, konuşmacı kadar dinleyici de sorunu çözmek için görüş belirtir, tartışmaya katılır. Amaç sorunun tartışılarak bir karara bağlanmasıdır. Forum da açıkoturum ve panel gibi bir başkan tarafından yönetilir.

Münazara, iki yönden de savunulacak bir nitelik taşıyan konunun bir başkanın yönetiminde ve topluluğun önünde iki ayrı grup tarafından savunulmasıdır. Önemli olan doğruyu bulmak değil, üstlenilen konuyu iyi savunmaktır.

3.4.1.2. Görüşmeye Dayalı Konuşma

Bir sorunu çözmek, bir konunun savunmasını yapmaktan çok, çare bulucu düşünceye ulaşmayı amaçlamak üzere yapılan konuşmalardır. Sempozyum, konferans, kongre, yuvarlak masa toplantısı, komite görüşmesi gibi sonunda raporlaştırılan konuşmalardır.

Sempozyum; bilimsel, sanatsal ya da düşünsel bir konunun alanlarında uzman en az üç kişi tarafından izleyici önünde savunulmasıdır. Konuşmacılar bir başkan öncülüğünde konuyu ele alış biçimlerine göre sunarlar. Burada amaç tartışmak değil durumu saptamak veya çözüm getirmektir. Sempozyum birkaç gün sürebilir. Bu konuşmalar ve varılan sonuçlar bilimsel bir değer taşıdığı için yazıya geçirerek yayımlanır.

Bir konuyu görüşmek üzere çeşitli ülkelerden gelen katılımcılarla gerçekleştirilen uluslararası toplantılara ya da bir kurumun belli zamanlarda yaptığı toplantılara kongre (kurultay) denir. Kurultayda konuşulanlar da sonunda yazıya geçirilir.

Konferans ise bilgilendirmek amacıyla uzman bir kişinin topluluk karşısında yaptığı konuşmadır. Konuşmacı, dinleyici kitlesinin özelliklerini göz önünde bulundurarak konuşmasını hazırlamalıdır. Konferansta yapılan konuşma tartışmaya yönelik değildir. Sonunda dinleyiciler konuşmacıya soru sorabilirler.

Söylev ve demeç de görüşmeye dayalı konuşmalardır. Söylev, tek kişinin bilgilendirmek amacıyla topluluğun huzurunda yaptığı coşkulu ve uzun konuşmadır. Amaç bilgi vermek ve dinleyenleri coşturmaktır.

Demeç ise önemli bir kimsenin herhangi bir sorun üzerinde söyledikleridir.

3.4.1.3.  kna Edici Konuşma

Amaç, konuşmacının bilgi verdiği konu hakkındaki fikirlerin dinleyiciler tarafından kabul edilmesini sağlamaktır.

“ nandırma, insanların, güdülerini egemenlik altına alarak düşüncelerini ve davranışlarını, önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda değiştirmek için gösterilen bilinçli çabadır” (Taşer, 2009: 201).  kna edici konuşmada hedef, dinleyeni istenilen düşünceye inandırmaktır. Bunun için de fikirleri destekleyen güvenilir kaynaklara, delillere yer verilmeli gereken hazırlık yapılmalıdır.

Deniz’e (2007: 13-14) göre kullanıldığı yere göre ikna etmenin değişik amaçları vardır. Kaynak, ulaşmak istediği hedefe göre kısa, orta ve uzun süreli amaçlarla ikna etmeye çalışır.  knada kısa süreli amaç; anlık, birkaç günlük, belki birkaç haftalık olabilir. Orta vadeli ikna ise birkaç aylık, yıllık ve birkaç yıllık olabilir. Uzun süreli ikna ise çok daha fazla bir süre için ikna etmeyi amaçlamaktadır. Eğitimde kısa süreli ikna çok nadir uygulanır. Eğitimde iknanın amacı, öğrencileri orta ve uzun süreli ikna etmek yani öğrenciyi hayata hazırlamaktır.  knayla tutum ve davranış değiştirmenin ahlaki,

kabul edilebilir yönü üzerinde de durmak gerekir. Çünkü tutum ve davranış değiştirme; propaganda, manipülasyon ve beyin yıkama gibi olumsuz çağrışımlar yapan etkileme alanlarında da bir amaçtır.

3.4.1.4. Eleştirici Konuşma

Belirli bir konuyu tarafsız bakış açısıyla değerlendirmek, herhangi bir konunun olumlu, olumsuz yönlerini, beğenileri ve tepkileri belirtmek amacıyla bilimsel verilere dayanarak yapılan ve çözüm yolları üreten konuşma çeşididir.

3.4.1.5. Yorumlayıcı Konuşma

Bir metni yüksek sesle okuma sırasında anlamlandırmaya çalışan konuşma türüdür.

Yorumlayıcı konuşma, bir bakıma kâğıt üzerindeki birtakım cansız simgeleri (harfleri, sözcükleri, noktalama işaretlerini) yazarın amacı doğrultusunda işitilir ve görülür hâle getirmektir. Yorumlayıcının yaptığı iş, basılı simgeleri konuşma simgeleri haline dönüştürerek, kendine geliştirdiği anlamı elden geldiğince aynısını, dinleyenlerin de kendilerinde geliştirmelerini sağlamaktır (Taşer, 2009: 193).

Yorumlayıcı konuşma çalışmalarının uygulanması, konuşma yaparken vurgu ve tonlamanın kavratılması bakımından önemlidir.

3.4.1.6. Belirli Bir Tekniğe Dayalı Konuşmalar

Yaratıcı, güdümlü, kendini karşısındakinin yerine koyarak yapılan konuşmalar, sınıf ortamında belirli bir yöntem dâhilinde uygulandığında konuşma becerisine katkısı olacak konuşmalardır.

Yaratıcı konuşma, öğrencinin hızlı düşünmesini sağlayacak konuşma çeşididir. Konuşma yeteneğini ve yaratıcılığı geliştirmek amacıyla yapılan konuşmalardır. İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2006: 64) belirtildiği üzere öğrencilere bir konu verilir, her öğrencinin bir önceki arkadaşının konuyla ilgili söylediklerinden hareketle konuşarak, konuya farklı bir bakış açısı getirmesi esasına dayanır.

Ortaya atılan bir konu hakkında yapılan bilgilendirmelerden sonra ve bu bilgilendirmelerden etkilenecek gerçekleşen konuşma güdümlü konuşmadır.

“Güdümlü konuşmada, öğretmen tarafından belli bir konu seçilerek sınıf gündemine alınır. Konu hakkında öğrenciler bilgilendirilir. Sınıfta konuyla ilgili beyin

fırtınası yapılır. Birkaç öğrenci seçilir, konu hakkında duygu, düşünce ve hayallerini iki dakika içinde ifade etmeleri öğrencilerden istenir” (MEB, 2006: 64).

Kendini karşısındakinin yerine koyarak yapılan konuşma, karşısındakinin değer yargılarını, duygu ve düşüncelerini anladığını hissettirmek amacıyla yapılan konuşmadır.

“Bir sorunu çözmek, doğruyu aramak veya karşısındakinin sevinçlerine ve sıkıntılarına ortak olmak gibi olumlu iletişim becerilerini geliştirmek için konuşma ortamı oluşturulur. Her hafta bir konu belirlenerek karşısındakini anlama etkinliği yaptırılır” (MEB, 2006: 64).

Bunların haricinde açış ya da kapanış konuşmaları, bir kişiyi, kitabı tanıtmaya konuşmaları da hazırlıklı konuşmalara eklenebilir.

3.4.2. Hazırlıksız Konuşma ve Çeşitleri

Yalıçın’ a (2002:136) göre birdenbire gerçekleşen, yapılmadan önce herhangi bir araştırmaya başvurulmayan konuşmalar hazırlıksızdır. Kişinin günlük hayatı içinde herhangi bir ön hazırlık yapmadan evde, işyerinde, dinleme sırasında ve ikili ilişkilerin tümündeki konuşmalardır. Bu iki konuşma şekli arasında bir fark bulunmaktadır. Bu fark, birincisinde belirli kuralların hâkim olması ve sunulan bilginin bizim için önemli bir amaca yönelik olmasıdır. Hazırlıklı konuşmaların bir başka önemli özelliği, zamanı iyi kullandığımızda yeterince hazırlık yapabilme, konuşmamızı birçok kere prova edebilme şansına sahip olmamızdır. Bunun getirdiği birçok avantaj bulunmaktadır. Hazırlıksız konuşmada ise herhangi bir hazırlık olmadığı için, doğrudan o andaki bilgi birikimimize dayalı olarak konuşmak zorunda kalırız. Bu durumlar resmî ortamlarda olmayabilir. Bu yüzden hazırlıksız konuşmaların mutlaka önceden bazı temel ilkelerinin belirlenmesi ve bu temel ilkeler çerçevesinde konuşmanın gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Kişilerin karşılaştıkları sorunlara çözüm üretmek, içinde bulundukları olay ve durumlar hakkında yorum yapmak, kendi duygu ve düşünceleriyle ilgili açıklamalarda bulunmak, günlük hayatlarını devam ettirmek için birdenbire herhangi bir araştırmaya başvurmadan, iletişimin doğal süreci içinde gerçekleştirdikleri konuşmalar, hazırlıksız konuşmadır.

Hazırlıksız konuşmada söylenecek sözlerin planını yapmak için uzun bir zaman yoktur. Bu nedenle önceden bilgi ve deneyim gerektirmektedir. Önceden edinilmiş bilgi ve gözlemler hazırlıksız konuşmaların anlamlı ve etkileyici olması bakımından

önemlidir. İnsan yaşamında en çok kullanılan iletişim aracı dil sanatlarından konuşma becerisi, konuşma becerilerinden de hazırlıksız konuşma çeşididir.

Hazırlıksız konuşmalar her ne kadar ismi itibarıyla plansızlığı çağrışırsa da her bir hazırlıksız konuşma için kısa da sürse zihinsel bir hazırlık süreci olmaktadır. Hazırlıksız konuşmada önemli olan, bu kısa hazırlık süresini en iyi şekilde kullanabilmek ve konuşma içeriğini doğru şekilde belirleyebilmektir. Hazırlıksız konuşma üzerine verilen eğitimde çok kısa da olsa kişinin zihinsel bir plan yapmasının gerekliliği öğrenciye kavratılmalıdır. Herhangi bir hazırlığa ihtiyaç duymadan yapılan karşılıklı konuşmalarda içtenlik, inandırıcılık, tatlı dillilik, doğruluk, dürüstlük ve saygı ön plandadır.

Hazırlıksız konuşmayı günlük konuşma olarak değerlendiren Sever (1998), doğru ve etkili olabilmesi için de kurallarının belli başlılarını şöyle sıralamıştır:

- “1. Güven verici ve içten olmak
2. Canlı ve doğal olmak
3. Ölçülü olmak
4. Dilini iyi bilmek ve kullanmak.”

Günlük hayatımıza yaptığımız hazırlıksız konuşmaların etkili ve güzel olması, konuşma dilimizi ne kadar başarılı kullandığımızın bir göstergesidir. Bu etkililik de Türkçe’nin söz sanatları inceliğine sahip zenginliğinin kullanılmasıyla mümkündür. İyi bir konuşmacı, dilinin kurallarını ve olanaklarını iyi bilmeli, doğru bir şekilde kullanmalıdır. Hazırlıksız konuşmalarda sıkça yapılan ve alışkanlık hâline dönüşen söylemlerden itinayla uzaklaşılmalıdır. Bunun için de kelimeler anlam karışıklığına yol açacak ya da anlaşılmayacak şekilde telâffuz edilmemelidir.

Konuşmanın gerçekleşmesini sağlamakla görevli organlardan ilki beyindir. Konuşmadan önce düşüncelerin planlanması, kelimelerin anlamlı söz dizisi hâline gelmesini sağlayan beynimizdir. Konuşmanın sese dönüşmesi, beynin zihinsel olarak hazırlığına dayanmaktadır.

Kişinin, doğuştan getirdiği dil donanımları beyin ile ilgilidir. Beyin, dil sisteminin yöneticisi ve kendisi de bir donanımdır. Konuşma, temelde beyin kabuğundaki iki alan tarafından kontrol edilmektedir. Konuşma ve konuşulan dili anlama ile ilgili Broca ve Wernicke alanları beyin lokalizasyonuna ilişkin iki merkezdir. Broca alanı, beynin konuşma ile ilgili seslendirme yeteneğinin odak noktasıdır ve konuşmadaki sesleri kontrol eder. Wernicke alanı ise konuşma seslerinin tanınması ve ayırt edilmesi ile ilgilidir. Dili her türlü ifade biçimiyle anlama yeteneği, Wernicke alanının incinmesi ile

önemli ölçüde aksar. Genel olarak Wernicke alanı duyuşsal, Broca alanı ise motor alandır (Morgan, 1991: 186).

Hazırlıksız konuşmada bu yapı daha hızlı çalışmakta ve tamamen kişinin bilgi birikimine, konuşma becerisini hangi alışkanlıklar doğrultusunda devam ettirdiğine bağılı olarak etkililiğı değışmektedir.

Hazırlıksız konuşmada düşünme, algılama, planlama, yorumlama hazırlıklı konuşmaya göre çok daha hızlı olmaktadır. Karşılıklı etkileşimin ön planda olması da daha dikkatli dinleme gereğini doğurmaktadır. Hazırlıklı konuşma örneğinin sergilendiğı konferansta, panelde, sempozyumda dinleyicinin dinleme becerisini etkin bir şekilde kullanmaması onun bilgi birikimine olacak katkıları engellemesiyle ilgiliyken, hazırlıksız konuşmada dinlemenin yeterli dikkati taşınamaması iletişimin aksamasına neden olacaktır.

Hazırlıksız konuşmada, kişilerin etkin bir şekilde iletişim sürecine katılma durumları olabilir. Bu sürecin başarısı ise dilin iyi bilinmesine ve doğru kullanılmasına, sesin anlamı yansıtacak şekilde kullanılmasına bağılıdır.

Hazırlıksız konuşmada, konuşmayı oluşturan unsurlardan vurgu ve tonlama, beden dilinin doğru kullanılması anlatılanla hissedilenin aynı olduğunu ve konuşmanın dinleyene güven vermesi, içten olunduğunu yansıtmaması bakımından önemlidir. Her konuşmada olduğu gibi hazırlıksız konuşan kişi de içten olmalı ve konuşmalarında çelişkiye düşmemelidir. Kişi nerede duracağını bilmeli, dinleyene saygılı olmalıdır.

Hazırlıksız konuşma, doğru ve etkili konuşmanın ilkelerini mutlaka taşımalıdır. Hazırlıksız olması, konuşanın hata yapma özgürlüğünü arttırmamalıdır. Günlük hayatta en çok kullanılan, iletişimi sağlayan konuşma çeşidi hazırlıksız olandır. Sürekli başvuru olan bir iletişim aracının da doğal olarak gelişmesi, olgunlaşması beklenir.

İnsanın doğasında bulunan anlatma ihtiyacını konuşmaya dayanarak gidermesi ve bunu gün içerisinde hazırlıksız olarak yapması ona gereken önemi vermeyi zorunlu kılmaktadır.

Kişi, hazırlıksız konuşmalarında dilini doğru kullandığı, vurgu ve tonlamaya dikkat ettiğı, içten ve güven verici olduğu kadar konuşmalarını içerik yönünden zenginleştirmeye de özen göstermelidir. Atasözlerinden, deyimlerden, fıkralardan, edebî metinlerden yapacağı alıntılardan etkin şekilde faydalanabilmelidir. Bunlar hazırlıksız konuşmanın belgeleridir. Bu belgelerin canlılığına ihtiyaç vardır. O hâlde hazırlıksız konuşma iyi bir hafıza eğitimini akla getirmektedir. Hafızadan kasıt bu belgeleri ezberlemek değıl sürekli kullanmaktır.

Gün içinde birdenbire yapmak durumunda bulunduğumuz hazırlıksız konuşmalar, zihinsel yapının güçlü olmasına ihtiyaç duymaktadır. Çünkü, konuşma zihinde başlayan bir süreçtir. Zihnin hazır olması, hazırlıksız bir konuşmaya güç katacaktır. Zihin, depolanmış bilgileri gözden geçirecek, seçecek, seçtiği bilgileri sıralama, sınıflama, ilişki kurma, eşleştirme, tahmin etme, ayırma ve birleştirme işlemlerine tabi tutacaktır. Bu işlemler sonucunda ulaşılan bilgiler doğru kelime birlikleriyle ve doğru ses özellikleriyle dinleyicilere aktarılacaktır. Hazırlıksız konuşmalarda bu süreç daha hızlı çalışacak ve insanın hızlı düşünmesine katkıda bulunacaktır. O nedenle ilköğretim düzeyi başta olmak üzere tüm eğitim kademelerinde hazırlıksız konuşma, üzerinde önemle durulması gereken bir konuşma çeşididir.

3.4.2.1. Günlük Konuşma

Gün içerisinde yaşamımızı devam ettirmek, insan olmanın en ayırt edici özelliği olan konuşmayı, iletişim aracı olarak kullanmak ve bu amaçla derdimizi, sevincimizi paylaşmak, hâl hatır sormak, sorulan bir soruya cevap vermek, karşılıklı haber alışverişinde bulunmak için yaptığımız konuşmadır.

Günlük konuşma, söz gelimi, bir söylev gibi, bir konferans gibi önceden düşünülp tasarlanarak amacı ve kapsamı ve belirli bir plan gereğince hazırlanan türden bir konuşma değildir. “Günlük konuşma, genellikle gelişigüzel, rastgele bir konuşmadır” (Taşer, 2009: 180). Yalnız içtenlikle ve özenerek yapıldığında; karşılıklı saygıya, hoşgörüye, birbirini dinleme haklarına özen göstermeye dayandığında; etkili bir söyleyiş ve beden dili ile desteklendiğinde gelişigüzelikten kurtulacaktır.

Ünalın (2003: 201)’ın yaptığı tasnife göre ise sohbet, fıkra anlatma, görsel ve işitsel medyada yapılan doğaçlama konuşmalar gibi günlük durumlar da hazırlıksız konuşma faaliyetleri içerisine dâhil edilmektedir.

3.4.2.2. Katılımlı Konuşma

Dinleyicileri konuşma sürecine katmak amacıyla konuşmayı yer yer kesintiye uğratarak dinleyicilerin duygu, düşünce ve sorularını iletmek amacıyla yapılan konuşmalardır. Dinleyiciyi bir anda konuşma sürecine kattığından hazırlıksız bir konuşmadır.

3.4.2.3. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma

Konuşma becerisinin eğitimi sırasında uygulanacak hazırlıksız konuşma

çeşididir. Öğretmen tarafından kelime ve kavramların yer almasıyla oluşturulan havuzdan, öğrencilerin seçecekleri kelime ve kavramları kullanarak yaptığı konuşmalardır. Hangi kavramın ya da kelimenin seçileceği belirli olmadığından hazırlık yapılamaz. İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda ise (MEB, 2006: 64) bu yöntemin amacı, öğrencilerin öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak söz varlıklarını ve ifade güçlerini zenginleştirmek olarak belirtilmiştir. Uygulaması ise “Öğretmen tarafından kelime ve kavramların yer aldığı bir havuz oluşturulur. Öğrenciler konuşma konularına bağlı olarak bu havuzdan seçtikleri kelime ve kavramları kullanarak bir konuşma yaparlar” (MEB, 2006: 64) şeklinde açıklanmıştır.

3.4.2.4. Kalıplaşmış Konuşmalar

Kendini tanıtmak, tanışma, tanıştırma, teşekkür etme, özür dileme, telefonda konuşma, tebrik konuşmaları gibi belirli nezaket kuralları çevresinde gerçekleşen çok uzun olmayan konuşmalardır.

3.4.2.5. Mülakat

Herhangi bir konuda bilgi toplamak amacıyla o daldaki bir uzmanla yapılan konuşmalara denir. Amaca yönelik olarak konuşmayı gerçekleştirmek için görüşmeden önce sorular hazırlanır. Ancak alanında uzman olan kişi sorulara o anda cevap verecektir, vereceği cevaplar doğrultusunda belki de önceden hazırlanan sorularda değişiklik olabilecektir.

3.5. Hazırlıksız Konuşmanın Önemi

Hazırlıksız konuşma anlık durumlarda gerçekleştiği için öylesine bir konuşma şeklinde algılanmamalı, hayatımızda en fazla yer tutan bir konuşma çeşidi olduğu düşünülerek üzerinde önemle durulmalıdır. Gelişmiş bir hazırlıksız konuşma becerisi, yapılacak olan hazırlıklı konuşmaların da güzel ve etkili olmasını sağlayacaktır.

Güzel ve etkili konuşmak, doğru ve anlamlı konuşmaktır. Doğru konuşma, kelimeleri doğru seslerle söyleme, amaca ve konuya uygun kelime seçme, cümleleri herhangi bir anlatım bozukluğuna yol açmayacak şekilde kurma becerilerini kapsamaktadır. Hazırlıksız konuşma çalışmalarına verilecek ağırlık kişinin bu becerilerini hızlı ve etkili bir şekilde kullanmasını sağlayacaktır.

Hazırlıksız konuşma becerisi gelişmiş bir bireyin anlatma kabiliyeti, dili etkili olarak kullanma yeteneği gelişecek, iletişim sürecine katkıda bulunulacaktır. İçinde bulunduğu aile ve çevrenin diliyle okula gelen ve Türkçe eğitiminde kazanacağı hazırlıksız konuşma becerisini her fırsatta doğru kullanabilen çocuk hem kendisine hem de yaşadığı çevreye faydalı olacaktır. Bir süre önce ona model olanlara şimdi o model olma fırsatı bulacaktır. Bu, “vatandaş eğitimi” açısından bakıldığında örgün eğitimin en genel amaçlarından biri olarak düşünülebilir.

Günlük hayatta sık sık yaptığımız hazırlıksız konuşmalar, doğru ve anlamlı olduğunda konuşan kişinin toplum içinde kabul görmesini, başarılı bir insan olmasını sağlayacaktır.

Etkili ve güzel konuşma, günlük hayatta bireye şu yönde faydalar sağlamaktadır:

1. İyi konuşmacılar, diğer insanlara göre kendilerini daha iyi ifade ederler.
2. Zaman ve mekân farkı olmaksızın fikirlerini rahatça söyleyebilirler.
3. Tecrübeleri özümsemede, onları birbirine bağlamada ve hatırlamada başarılıdırlar.
4. Dilin sembolik yapısını daha iyi anlar ve dili düşüncelerini geliştirmek için daha etkili bir şekilde kullanırlar (Klein’den Akt: Başaran ve Erdem, 2009: 746).

Günlük hayatta hazırlıklı konuşmaları çok sık yapmadığımızı düşündüğümüzde bu faydaları sağlayacak olan konuşma türünün, hazırlıksız konuşma becerisi tarafından sağlanacağını söylemek yanlış olamayacaktır.

Hazırlıksız konuşma becerisinin geliştirilmesi, kişinin konuşma sırasında gereksiz duraksamalar yapmasını, anlamsız sesler çıkarmasını, söz ve cümle tekrarlarında bulunmasını engelleyecek; akıcı, anlaşılır, etkili bir konuşmaya sahip olmasını sağlayacaktır.

Hazırlıksız konuşma yapmak durumunda kaldığının farkına varan insan, zihnini ve hafızasını beslemeye ihtiyaç duyacaktır. Bu nedenle kişi araştırmaya, eksikliklerini tamamlamaya, yani bilgi birikimini artırmak için dinlemeye ve okumaya yönelecektir.

Hazırlıksız konuşabilme, kişinin kendine olan güvenini artıracaktır. Yaşla ve yaşantılarla birlikte düşünceler artacak, karmaşıklaşacaktır. Bu nedenle insan, daha uzun cümlelerle düşüncelerini ifade etme sorumluluğu taşıyacaktır. Hazırlıksız konuşma, bu sorumluluğun ne aşamada olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Hazırlıksız konuşma, eğitim öğretim faaliyetlerinde en çok kullanılan konuşma çeşidi olması itibarıyla da önem arz etmektedir. Buradan hareketle hazırlıksız konuşmaya Türkçe derslerinde daha fazla yer ayrılması için bir öğretim yöntemi

geliştirilmesi gerekmektedir. Çünkü, dil öğretiminde çocukların serbest anlatım isteği ön plandadır. Derslerde kullanılmak üzere geliştirilecek bir hazırlıksız konuşma yöntemi, çocuğun yaratıcı düşünmesini sağlayacak, güdülenmesini artıracaktır. Birçok öğretim yöntem ve tekniğinde sıkça kullanıldığı düşünüldüğünde hazırlıksız konuşmanın önemi daha da artacaktır. Bu husus, önemini günümüzde daha da artırmış durumdadır. İletişim araçlarının büyük bir hızla gelişmesi ve yaygınlaşması kişiler arası iletişimin sağlıklı olmasının önemini artırmaktadır.

“Bugünün dünyasında hayat tekdüzelikten çıkmış, çeşitlenmiştir; bireyin günlük yaşamı iş, eğlence, toplumsal ilişkilerle doludur. Bu etkinlik ve ilgilerin hepsi konuşmayı gerektirir. Günlük işlerimizi konuşarak yürütürüz, bilgi alışverişimizi büyük ölçüde konuşarak yaparız. Çağımızda vazgeçilmez bir çalışma yolu olan iş birliğini konuşarak gerçekleştiririz” (Göğüş, 1978: 174). Bütün bunları gerçekleştirirken de çoğu zaman hazırlıksız oluruz. Elimizde bir metin yoktur. Bu konuşmaları yapacağımızdan haberimiz de yoktur. Bildiğimiz tek bir şey vardır ki o da ana dilimizi doğru kullanmamız gerektiğidir. O nedenle hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde çalışılmalı, bilgiler uygulama alanı bulmalıdır. Bunun için yapılacak çalışmalarda hareket noktamız öğrencilerin bulundukları nokta olmalıdır.

3.6. Hazırlıksız Konuşmayı Geliştirme Çalışmaları

Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik yapılması gereken çalışmalar, beynin işleyişi bakımından herhangi bir konuşma bozukluğu yaşamayan ve temel eğitim okullarında öğrenim gören hedef kitle ile ilgilidir.

“Öğrencilere verilen konuşma eğitimi, onların rahat, kolay, akıcı konuşabilmelerini sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bunun için öncelikle öğrencilerin bilgi eksiklikleri giderilmeli ve ardından onlara günlük hayattaki gerçek iletişim durumları göz önünde bulundurularak uygulamalar yaptırılmalıdır” (Richards, 2003: 2). Bu şekilde yapılacak bir konuşma eğitimi sonucunda toplum içerisinde hazırlıklı olmadığı durumlarda düşüncelerini sistemli ve mantıklı olarak ifade edebilen, toplum içerisinde konuşmak için özgüven, öngörü, yeterlilik gibi bileşenlere sahip bireyler yetiştirilebilecektir.

Hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilmesi için önce öğretmenin etkili ve güzel konuşma becerisine sahip olması gerekmektedir. İyi örneklerle karşılaşan öğrenciler bu örnekleri taklit etme yoluna gideceklerdir. Doğru söz ve ses dizimine

sahip bir konuşma örneğini dinleyen çocuk kendi konuşmasındaki yanlışları görme ve düzeltme fırsatı bulacaktır.

Seviyeye uygun kitapları okuma ve bu kitaplardaki bilgilerden yararlanma alışkanlığının kazandırılması hazırlıksız konuşmayı geliştirecektir. Okumanın alışkanlık hâline getirilmesi bilgi birikimi ve kelime hazinesini zenginleştirecek, dolayısıyla konuşma sırasında düşüncelerin rahatça anlatılmasına katkı sağlayabilecektir. Bu anlamda okumaya yardımcı olacak diğer bir beceri dinlemedir. Çocuk hem doğru konuşma örneklerini içselleştirip hem de bilgi birikimini derinleştirirken dinleme becerisinden faydalanacaktır. Doğru ve gelişmiş bir hazırlıksız konuşma becerisi için bol bol okuma ve dinleme faaliyetleri içinde bulunulmalıdır. Bu faaliyetler sırasında öğrencilere okuma ve dinlemenin nasıl yapılacağı, okurken ve dinlerken edinilen bilgilerden konuşma çalışmalarında nasıl yararlanılacağı ile ilgili örnekler sunmak, uygulamalardaki verimi artıracaktır.

Hazırlıksız konuşma becerilerinin gelişmesi için her fırsatta öğrencilerin bu becerilerini kullanmalarına imkân verilmeli, ne gibi hatalar yaptıklarını görmeleri sağlanmalıdır. Yapılan hatalar konuşma bitiminde öğretmen tarafından düzeltilmelidir. Konuşma sırasında tamamen ne anlatacağı ile ilgilenen çocuk, öğretmenin düzelttiği hatalarına fazla dikkatini veremeyeceğinden genel uyarılar için konuşmanın bitmesi beklenmeli, ufak yanlışlara ise hemen müdahale edilmelidir. Telâffuz hataları, kelimenin yanlış anlamda kullanımıyla ilgili hatalar hemen düzeltilmeli; cümlede yapılan anlatım bozuklukları, plansız konuşma, içeriği zenginleştiremememe, sunuma dikkat etmeme gibi hatalar ise konuşma bittikten sonra düzeltilmelidir. Yapılacak eleştiri sırasındaki yaklaşım, öğrencileri olumsuz etkileyecek şekilde olmamalıdır.

Sınıfta oluşturulacak doğal konuşma ortamlarıyla hazırlıksız konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik şu çalışmalar yaptırılabilir:

Çeşitli diyaloglar yardımıyla da konuşma eğitimin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yaptırılabilir. Bu diyaloglarda öğrenciler, öğretmen-öğrenci, satıcı-müşteri, yüz yüze veya telefonla konuşan iki arkadaş, anne-çocuk, baba-çocuk vs. arasında geçebilecek konuşmaları hazırlıksız olarak yaparlar. Bu çalışma, öğrencilerin hazırlıksız konuşma yapabilme alışkanlığını kazanmalarını sağlamak yanında, onların topluluk karşısında rahat bir şekilde konuşabilmelerini de sağlar (Uçgun, 2007: 66).

Kurdayıoğlu (2003) ise hazırlıksız konuşma becerisinin geliştirilebilmesi için şu önerilerde bulunmaktadır:

- Konuşma konusu yazılı olarak öğrenciye verilerek 2 dakikalık bir konuşma yapmasının istenmesi
- Resim, karikatür gibi araçlar verilerek öğrenciden yorumlamasının istenmesi
- Nesnelerden hareketle (silgi, kalem vb.) konuşma yapılmasının istenmesi

İzgören (1999) ise hazırlıksız konuşma becerisi ile oyunu birleştirerek şu önerilerde bulunmuştur:

- Son harf tekniği
- Kelime anlatımı
- Sessiz sinema
- Sesli sinema
- Kim bu adam
- Ben kimim
- Meslekler
- Kulaktan kulağa
- Mantıklı sorulara mantıksız sorular
- Cümle tamamlama
- Atasözlerini birleştirme
- Pazarlamacı

Daha çok drama içerikli olan bu uygulama örnekleri, genel olarak hazırlıksız bir konuşma metni oluşturulmasına yönelik değildir, öğrencilerin hazırlıksız olarak cevap üretmesini amaçlayan uygulamalardır. Bununla birlikte, hazırlıksız konuşma becerisinin tam olarak kazanılabilmesi için alıştırmalar yapmanın gerekliliği göz önüne alındığında bu uygulama örneklerinin önemi daha net görülecektir. Bu etkinlikler, hazırlıksız konuşma becerisini geliştirirken diksiyon ve telâffuz hatalarının da azalmasını sağlayacak niteliktedir.

Öğrencilerin anılarının, gezip gördükleri yerlerle ilgili izlenimlerinin anlattırılması, dil öğretimin günlük hayata bağımlılık ilkesinden hareketle derslerde o günün önemli olayları hakkında öğrencilere konuşma fırsatının verilmesi, hazırlıksız konuşma becerilerini geliştirecektir. Hem de öğrenciler sınıf ortamında hangi konuların konuşulabileceği hakkında bilgi sahibi olacaklardır.

Çeşitli resim, fotoğraflar öğrencilere gösterilerek bunlar üzerinde yaptırılacak hazırlıksız konuşma çalışmaları bu becerinin gelişmesini sağlayacaktır. Okunan metinle ilgili öğrencilerin duygu, düşüncelerini, neler hatırladıklarını anlatmalarını sağlamak da hazırlıksız konuşma becerilerini geliştirecektir.

“Dramatizasyon tekniği de konuşma eğitiminin geliştirilmesinde önemli bir rol oynar. Dramatizasyon çalışmaları, hayattan seçilecek sahnelerin, yazılarda anlatılanların veya öğrencilerin izledikleri bir tiyatronun beğenilen sahnelerinin canlandırılması şeklinde olabilir” (Öz, 2001: 232). Drama sırasında öğrenciler cümleleri kendileri kuracaklar, bunun için hızlı düşünecekler böylece hazırlıksız konuşma becerilerini geliştireceklerdir.

“Konuşma eğitiminde öğrencilere, onların seviyesine uygun fıkralar, hikâyeler, gazete haberleri vb. metinler sesli olarak okutulmalıdır. Bu tür çalışmalar öğrencilerin kendilerine güven duymasına, telâffuzlarının güçlenmesine yardımcı olacaktır” (Doğan, 2009: 193). Hazırlıksız konuşma becerilerinde konuya uygun hangi kelimenin kullanılacağıının bulunamaması, düşünme süresinin uzamasına; konuşma sırasında vurgu, tonlama ve duraklama da yanlışlıklara neden olmaktadır. Sesli okuma çalışmalarıyla bu konuda yapılan hataların önüne geçilebilecektir.

Her beceri gibi konuşma becerisinin geliştirilmesi için de öğrenci seviyesine uygun çalışmaların sık sık yapılması gerekir. Toplumdaki iletişimin temelinde konuşma becerisinin olduğu, iletişimin günümüz yaşamında daha da hız kazandığı ve konuşmaya dayalı olduğu gerçeği önemsendikçe hazırlıksız konuşma becerisi gelişecektir.

4. BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Modeli

“Geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarına tarama modeli denmektedir. Tarama modellerinde araştırma konusu, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 1998, s.77). Bu araştırma, ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerini betimlemeye yönelik bir çalışmadır.

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini ilköğretim 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşma söz konusu olmadığından Antalya ili merkez ilköğretim okullarından 98 öğrenci araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır.

4.3. Verilerin Toplanması

Araştırmadaki veriler, iki ilköğretim okulunun 7. sınıflarından rastgele belirlenen 7 ayrı sınıftaki 98 öğrenciden elde edilmiştir. Veriler, şu aşamalardan hareketle toplanmıştır:

Araştırmada kullanılacak hazırlıksız konuşma konularının tespiti için bir konu havuzu oluşturulmuştur. Bu havuzda 39 konu yer almaktadır (EK-1). Bu konular “Çok uygun. Uygun. Uygun olabilir. Uygun değil.” ölçütleriyle 16 alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Öğrenciler, alan uzmanlarının “Çok uygun.” ve “Uygun.” olarak kabul ettiği 15 konu arasından kura ile belirledikleri konu üzerinde hazırlıksız konuşturulmuştur. Konuşmayı yapacak öğrenci kura çekerek konuşma konusunu belirledikten sonra ona “Hazır olduğun zaman başlayabilirsin.” denilmiştir. Öğrenciler konuşmalarına ortalama 40-50 saniye içinde başlamışlardır. Araştırmada kullanılan konuşma konuları şunlardır:

1. Gelecekte seçmek istediğiniz mesleği ve bu mesleği neden seçmek istediğinizi anlatınız.

2. Başınızdan geçen ya da tanık olduğunuz komik bir olayı anlatınız.
3. Başınızdan geçen ya da tanık olduğunuz üzücü bir olayı anlatınız.
4. Sevdiğiniz bir insanı (arkadaşınız, öğretmeniniz, aile fertlerinden biri, bir sanatçı, bir sporcu vb.) tanıtınız.
5. Okuduğunuz bir kitabı tanıtınız.
6. Yaşadığınız şehri iyi ve kötü yönleriyle tanıtınız.
7. Gezip gördüğünüz bir yeri ve o yerin ilginç yönlerini anlatınız.
8. Hayatınızda nelere özlem duyduğunuzu anlatınız.
9. Nasıl bir yerde yaşamak istediğinizi anlatınız.
10. Sizi üzen, inciten, öfkeliendiren davranışların neler olduğunu ve böyle durumlarda nasıl davranılması gerektiğini anlatınız.
11. Bir kuş olduğunuzu düşününüz, nereye ve kimin yanına gitmek isteyeceğinizi sebepleriyle anlatınız.
12. Çalışkanlıkla ilgili olarak düşüncelerinizi anlatınız.
13. Oynamaktan en çok zevk aldığınız oyunu anlatınız.
14. Beğeniyle seyrettiğiniz bir filmi anlatınız.
15. Yaz tatillerinde neler yaptığınızı anlatınız.

Öğrencilerin konuşmaları kamera aracılığıyla kaydedilmiştir. Bu kayıtlar verilerin analizi sırasında kullanılmıştır.

4.4. Verilerin Analizi

Öğrencilerin yapmış oldukları konuşmalar deşifre edilmiş (EK-2), bu metinler görüntü kayıtları ile birlikte puanlama sırasında kullanılmıştır. Öğrencilerin konuşmalarını değerlendirirken kullanılan ölçek şu şekilde hazırlanmıştır: İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu'ndaki konuşma becerisi ile ilgili kazanımlardan hazırlıksız konuşma ile ilgili olanlar tespit edilmiş ve Program'da yer alan puanlama ölçeği örneğinden hareketle bir Puanlama Ölçeği oluşturulmuştur. Üç alan uzmanı ile bir ölçme ve değerlendirme uzmanının görüşleri çerçevesinde Puanlama Ölçeği'ne son şekli verilmiştir. Her öğrencinin yaptığı konuşma araştırmacı tarafından, Puanlama Ölçeği'nde yer alan ölçütlere göre (1: Yetersiz, 2: Kısmen Yeterli, 3: Büyük Ölçüde Yeterli, 4: Tamamen Yeterli) değerlendirilmiştir. Ölçekte 22 madde yer almaktadır. En yüksek puan 4 olduğu için ölçekten alınabilecek

en yüksek puan 88'dir. Değerlendirmeden sonra alınan toplam puanlar hesaplanmış ve 100'lük sisteme çevrilmiştir. Araştırmacının yaptığı puanlamanın güvenilirliğini test etmek amacıyla araştırmaya katılan öğrencilerden rastgele seçilen % 25'inin konuşmaları bir alan uzmanı tarafından Puanlama Ölçeği'ne göre değerlendirilmiştir. Araştırmacı ile alan uzmanının yaptığı değerlendirme arasındaki Pearson Momentler Çarpımı güvenilirlik katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır. "Bu katsayısı .70 ve üzeri olduğunda puanlayıcıların değerlendirmeleri arasında güvenilir bir durum olduğu kabul edilmektedir" (Büyüköztürk, 2003).

5. BÖLÜM

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde yedinci sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma örnekleri nitel ve nicel olarak değerlendirilmiştir. Şimşek'e (2006) göre nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür. Nitel değerlendirmede verilerin nasıl ve ne şekilde olduğu ortaya konulmuştur. Nicel değerlendirmede veriler, konuşma değerlendirme ölçeğinden hareketle puanlanmış, sayısal verilere ulaşılmıştır.

5.1. Verilerin Nitel Olarak Değerlendirilmesi

Öğrencilerin konuşmalarına genel olarak bakıldığında anlatım bozukluklarına rastlanmıştır. Öğrenciler gereksiz söz tekrarlarına düşmüşler ve verilen üç dakikalık konuşma süresini tam olarak dolduramamışlardır. Birinci dakikadan sonra söylenenler yinelenmiş, duraklamalar artmış, konu bütünlüğü korunamamıştır. Öğrenciler düşüncelerini ifade etmekte zorlandıklarında şey, yani, işte gibi kelimeleri sıklıkla kullanmışlar, düşünceyi geliştirme yollarına başvurmamışlardır. Öğrencilerin düşüncelerini belirli bir ana fikir etrafında toparlayamadıkları görülmüştür. Konuşmalar; dil ve anlatım, içerik, sunum başlıkları altında incelenmiş, her başlık altında oluşturulan maddeler yeterlilik durumlarına göre derecelendirilmiştir.

Dil ve anlatım başlığı altında şu maddeler değerlendirme ölçütü olarak sıralanmıştır:

- a) Konuşmaya uygun ifadelerle başladı mı?
- b) Konuşma sırasında uygun hitap ifadeleri kullandı mı?
- c) Kelimeleri doğru telâffuz etti mi?

- ç) İşitilebilir bir sesle konuştu mu?
- d) Tekrara düşmeden akıcı konuştu mu?
- e) Gereksiz sesler çıkarmaktan kaçındı mı?
- f) Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklamalar yaptı mı?
- g) Türkçenin dil bilgisi kurallarına uygun cümleler kurdu mu?
- h) Kelimeleri anlamına ve bağlamına uygun kullandı mı?
- ı) Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlattı mı?
- i) Konuşmasını uygun bir ifade ile (teşekkür etme, saygılar sunma vb.)bitirdi mi?

İçerik başlığı altında ise değerlendirme ölçütü olarak alınan maddeler şunlardır:

- a) Konuşmanın başında konuyla ilgili açıklama yaptı mı?
- b)Konuşmasını bir ana fikir etrafında toplayabildi mi?
- c) Konuşmasını yardımcı fikirlerle destekledi mi?
- ç) Konuya uygun düşünceyi geliştirme yollarını (tanımlama, betimleme, örnekleme, karşılaştırma, tanık gösterme, benzetme, sayısal verilerden yararlanma gibi.) kullandı mı?
- d) Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımı zenginleştirdi mi?
- e) Konuşma bütünlük ve tutarlık içinde sürdü mü?
- f) Konuşma dikkat dağıtacak ayrıntılardan uzak mı?
- g) Konuşma konuya uygun mu?

Konuşmalar sunum yönünden şu maddelere göre değerlendirilmiştir:

a) Konuşma süresini etkili bir şekilde kullanabildi mi?

b) Sözleriyle jest ve mimikleri uyumlu mu?

c) Konuşma sırasında beden dili hareketleri uyumlu mu?

Bu maddeler doğrultusunda öğrencilerin hazırlıksız konuşma etkinlikleri incelendiğinde madde başlıklarına göre şu sonuçlara ulaşılmıştır:

5.1.1. Uygun Hitap Kelimelerinin Kullanımı

Konuşma becerisini değerlendirme ölçeğinin dil ve anlatım başlığı altında bulunan ilk iki maddesi, öğrencilerin konuşmalarına uygun hitap ifadeleriyle başlayıp başlamadıkları, konuşmalarını uygun hitap ifadeleriyle sürdürüp sürdüremedikleriyle ilgilidir.

Öğrenciler konuşmalarına uygun hitap ifadeleri ile başlamamışlardır. Konuşma süresince de herhangi bir hitap ifadesi kullanmamışlardır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu konuşmalarına “ııı, eee” gibi anlamsız sesler çıkararak başlamıştır: “Iı ben ıı iki sene önce ıı ailemle Çamyuva’da yaşıyorduk. “Iı şey benim bi tane köpeğim var. Iımm daa gelecekte belirli bir meslek yokk yok ama kafamda iki tane belirlediğim meslek var. Eee biz Adana’da oturuyoduk. Ee ben şimdi İstanbul’da gezip ee yeri yer olarak Miniaturk’ü e anlatacağım. Ee burda beni üzen davranışlar... Ben eee komik bi olayı yazın ananemin evinde ders ça yy evde oyun oynarken yaşadım. Eee ben gezip gördüğüm yer olarak arkadaşlarımla beraber gittiimi Mini Micisitiyi seç seçtim. Iıa biz biz yedi arkadaşız. Iıı...ben çok kitap okurum. Eee çalışkanlık okuldan eve gittikten sonra dersleri tekrar etme. Iı beni üzen durumlardan biri sınavlardan çalışmama rağmen kötü not almamdır. Eem biz annemlerle bi kere İstanbul’a gitmiştik. Iım yaz tatillerinde ilk olarak akraba akrabalarımızın olduğu şehirleri geziyorum. Iı benim gezip gördüğüm bi yer ıım Kapadokya. Ee benim çocukluğumdan beri hayalim... Eee ben bi spor kulübündeyim.” Cümleleri öğrencilerin konuşmalarının ilk cümlelerinden alınmış örneklerdir. Konuşmaların tamamına yakın bir kısmı bu şekilde başlamaktadır. Öğrenciler anlatacakları konuya odaklanırken konuşmalarının başında uygun hitap ifadeleri kullanmayı unutmuşlardır. Konuşma süresince de herhangi bir hitap ifadesine yer vermemişlerdir. Konuşmalarını bitirirken de saygılar sunma, teşekkür etme gibi kullanımlarda bulunmamışlardır.

5.1.2. Kelimelerin Telaffuzu

Doğru telâffuz bir kelimedede bulunan bütün sesleri, kelimenin anlamına uygun olarak seslemek esasına dayanmaktadır. Kelimelerin doğru telâffuz edilmemesi çoğu zaman onların anlaşılmasına ya da yanlış anlaşılmasına neden olmaktadır. Öğrencilerin konuşma sırasındaki sesleri işitilebilirlik bakımından yeterlidir fakat işitilebilirlik konuşmaların deşifreleri sırasında yeterli olmamıştır. Çünkü, kelimeler ya çok hızlı bir şekilde söylenmiş ya da kimi sesler çıkarılmadan kelimeler ağızda yuvarlanmıştır. Konuşurken düşüncelerin hızlı anlatılmaya çalışılması sonucu ortaya çıkan telâffuz eksikliklerine rastlanmıştır. Bunlar şu şekilde maddelenebilir:

- -yor eki, birinci tekil şahısla kullanımının dışında “r” sesini kaybetmiştir.
- Sessiz benzeşmesi kuralına çoğu zaman uyulmamıştır.
- Geniş ünlüler kimi durumlarda daralmıştır. (Anlıyacak, olucak, çalışacak, söyleyecek gibi.)
- Kimi kelimelerde ünlüler düşürülmüştür. (Üniverste, olabilecek, ordaki, ölcek gibi.)
- İçinde “h, ğ” bulunan kelimelerde bu seslerin aşınmaya uğradığı görülmüştür. (Öğretmen, meşur gibi.)

Yalnız, öğrencilerde ağız özelliklerine rastlanmamıştır. Standart dili kullanmışlar fakat konuşma dilinin özelliklerinden kaçınamamışlardır.

5.1.3. Akıcılık

Öğrencilerin konuşmalarında söz tekrarları yapmaları ve gereksiz sesler çıkarmaları akıcılığa engel olmuştur. Bir cümle içerisinde aynı kelimeyi tekrar etme ya da cümlenin yeniden söylenmesi akıcılığı olumsuz etkilemiştir. Öğrenciler özellikle konuştukları sürenin yarısına geldikten sonra kelime ya da cümle tekrarına daha çok düşmüşlerdir. Üç dakikalık konuşma süresini doldurmaya çalışma çabası ile aynı sözler tekrarlanmıştır.

Konuşmalarında anlamlı vurgu ve tonlamalar yapmak yerine ya kelimelerin hecelerini gereksiz yere uzatmışlar ya da “ııı, eee, aaa” gibi anlamsız sesler çıkarmışlardır. Bunu, düşünmek için zaman kazanmak amacıyla yapmışlardır. Fakat konuşmanın akıcılığını olumsuz etkilemişlerdir.

Konuşmalarda sürekli tekrar edilen “yani, işte, mesela” kelimeleri akıcılığı engellediği gibi çoğu zaman anlamlı cümle kurmaya da mani olmuştur.

Kurulan cümlelerde oluşan anlatım bozuklukları akıcılığı olumsuz yönde etkileyen bir başka unsurdur.

5.1.4. Tonlama

Hazırlıksız konuşma örnekleri incelendiğinde öğrencilerin konuşmalarında uygun vurgu ve tonlamalar yapmadığı görülmüştür. Uzun ve gereksiz duraklamalar yapılmıştır. Öğrenciler ses tonlarını yükseltmeye ya da alçaltmaya ihtiyaç duymamışlardır. Başladıkları ses tonu ile konuşmayı sonlandırmışlardır. Kelime vurgusu veya cümle vurgusunu anlamlı olarak yapmamışlardır. Konuşmada olması gereken vurgu ve tonlamanın yerini hecelerin uzaması, cümle sonlarında uzun duraklamalar almıştır. Yeni bir cümleye başlamadan önce biten cümlenin son kelimesinde bulunan son heceler daha uzun söylenilmiştir. Bu bir bakıma yeni cümle kurmak için kazanılan zamanı göstermektedir. “Şey” kelimesinin de tekrar tekrar kullanılması konuşmacının dikkatinin dağılmasına neden olmuş ve anlamlı vurgu, tonlama, duraklama yapmayı engellemiştir.

5.1.5. Cümleler

Öğrenciler konuşmalarında beş ya da altı kelimeli cümleleri dil bilgisi kurallarına uygun bir şekilde kurmuşlar fakat kelime sayısı arttıkça kurulan cümlelerde yanlışlıklar yapmışlardır. Söylemek istediklerini planlayamadıklarında bir cümle bitmeden yeni bir cümleye başlamaya çalışmışlardır. Bu durum cümlelerde anlatım bozukluğuna yol açmıştır. En çok yapılan anlatım bozuklukları şu şekildedir:

a) Yükleme yanlışları: “Yüklem yanlışları fiil yahut fiilimsilerin yerinde kullanılmaması, yahut eksik bırakılması sonucunda ortaya çıkan bir anlatım bozukluğudur. Yüklem yanlışları kimi zaman birbirine bağlı cümlelerin yüklemleri arasındaki etkenlik-edilgenlik, teklik-çokluk ve zaman uyumsuzluğundan ortaya çıkar” (Aktaş ve Gündüz, 2002: 120). Öğrenciler bağlı cümlelerde bulunan fiil ve fiilimsilerde hata yapmışlardır. Bağlı cümlelerde aynı fiil kipiyle cümleyi devam ettirememişlerdir. Fiilimsileri gereksiz ya da yanlış yerde kullanmışlardır. Aşağıdaki cümleler bu şekilde yapılan yanlışlara örnektir:

“İstediğin her şeyi alabilmeye ya da sahip olabilirsiniz.

Bu ülkelerden birisi de böyle hayvanların çok olduğu bi yer mesela burda da eee şey kuşların eee çok olduğu bi yer mesela burda da eee şey kuşların bazı bazı kuşların soyu tükendiği için eee şey bunları üremesini eee üremesi için şey ora oralara gitmek isterdim.

Eee sonra gelirken bigün eee ben dedim iştee ya demiştim yani neden böyle yapıyorsunuz dedik adamlar da biri konuştu işte çıktı konuştu.

Biz de onlarla bizde üniverste okuyup ee bilgi sağibi olcaz ve hepimiz bi evde yaşamak istiyoruz.

İnsanların kötü geçirmiş günlerini benle paylaşıp ıııı o günlerini unutmasına yardım etmek çok hoş bi şey.

Bence çalışkanlık çok iyi bi şey ilerde iyi bir birey olmamızı ve iyi iyi bir işe sahip olmamızda çok yardımcı bişey olucak.

Askerlerin yaşadıklarını dağ bi dağ karakolunda geçiyodu olaylar.

Şu anda yaşadığım yerde yeşillikler var ve yaşamak istediğim yer aslına bakarsanız eee yeşillikler içinde, bahçesi özellikle de bahçeli bir ev istiyorum.

Eee çalışkanlık okuldan eve gittikten sonra dersleri tekrar etme eee test çözme öğretmeni iyi dinlemeli ben bana göre

Ben hayvanları çok seviyorum onun için hayvanlarla ıaa hayvanlara kötü bi şey olunca ben daha çok üzülürüm.

Annem bütün bi hafta sonu ııı ders çalışmamı ister ama fakat ben arkadaşımın dışarda oynamak istiyorum.

ıııı ben hayatımda ıııı en önemlisi herkesde olan özlem duyduğu gibi daha iyi bi dünyaya özlem duyuyorum.

Hani ee şey böy küçükken bile hep yanımda olmuş o benim, üniverste çıkışında yanıma gelirdi.

Her gün denize gidiyoduk yine şezlonglarda uyuyoduk, yattık.”

Hazırlıksız konuşma örneklerinde en fazla yapılan anlatım bozukluğu çeşidi yüklem yanlışlarıdır.

b) Özne-yüklem uyumsuzluğu: “Türkçe cümle yapısında yüklem, öznenin teklik ve çokluk durumuna göre uyum sağlar. Özne tekil olduğunda yüklem de tekil, çoğul olduğunda ise yüklem çoğul eki alır. Bu kurallara uyulmaması anlatım bozukluğuna neden olur”(Aktaş ve Gündüz, 2002: 119). Hazırlıksız konuşma örneklerinde en çok

yapılan anlatım bozukluklarından biri de özne ve yüklem uyumsuzluğudur. Aşağıda yer alan cümleler bunu örneklemektedir:

“İ ben ı iki sene önce ı ailemle Çamyuva’da yaşıyorduk.

Burda beni üzen davranışlar ee banaa brinin ee kıskançlık yapması beni üzmesi kötü sözler söylemesi beni incitir, öfkelenendirir, birinin bana yalan söylemesii eee benii ii daağa çok üzer ve gururumu incitirleer.

Altıncı sınıfta ben şey tekli sıralarda oturuyorduk biz.

Ben yaz tatilinde ilk günler sıkıcı geçti.

Yani bu filmi izlerken beni mutlu ediyo.

Çünkü, kişi insanların kişilikleri bazen çalışmayı ee gö iyi bulmadıklarından dolayı çalışmıyorlar ve o yüzden de çalışkan olamıyorlar.

Çünkü ı arkadaşlarım olmak mesela bi üzüntün olduğunda bi sevincin olduğunda gerçekten pay paylaşabileceğimiz hayatında bi insan olduğunda onu ömür boyu seversin böyle yani onunda üzüntülerini sevinçlerini onunla paylaşabileceklerine inanıyorsun.”

c) Kelimelerin gereksiz ya da yanlış kullanılışı: “Sesleri birbirine yakın olan ya da köken ortaklığı bulunan kimi sözcükler, birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Kimi zaman da anlamları birbirine yakın olan sözcüklerden biri rastgele seçilmektedir. (Adalı, 2009: 138).” Sözcüklerin yanlış anlamda kullanılması anlatımın bozulmasına neden olmaktadır. Bununla beraber sözcüklerin gereksiz olarak kullanılması da anlatımda aksamalara yol açmaktadır. Hazırlıksız konuşma örneklerinde, gereksiz sözcük kullanımı ile yanlış anlamda sözcük kullanımı Türkçe’nin dil bilgisi kurallarına uygun cümle kurmayı engelleyen başka bir anlatım bozukluğu olarak karşımıza çıkmıştır. Aşağıdaki cümleler bu durumu örnekler niteliktedir:

“Herkes bi kahağa boğuldu tüm sınıf.

Hâlâ orda olduklarına rağmen şaka yapabiliyorlardı.

En başıyla bütün dünyayı gezmek isterdim.

Ama yurt dışında ıı insanların fazla kültürlerinden hissetmiyorlar.

Su olmadığı halde çok kötü korkmuştum.

Onun için ıı çalışmaya çalışıyorum.

Adana’da gittiğim henüz daağa birinci sınıftaydım.

Ee her yapının farklı bi çeşitliliği var ee farklı bi özel ee emeği var onların.

Ee tabi bunları ee küçük yani küçük mini mi ee mini boyutlarını yapmak da ayrı bi emek gerektiriyo.

İı mesela yeteneklerimizi değiştiriyoruz.

Antalya'nın sevmediğim yönü de kışları ee denizlerimiz taşıyo, göllerimiz, barajlarımız falan taşıyo o yüzden çok rahatsız oluyoruz.

Ben o sırada atletle çıkmıştım aşşaa.

Resimler çekdik.

Ben bi ku şey kuşlar genellikle göç ettiklerinden dolayı sıcak ülkelere göç ederler.

Hep böyle olaylardan trafik kazaları meydana çıkıyo.

Ee ofsaytı vardır, golü vardır, penaltısı vardır, taçı vardır değişik değişik eee yönleri vardır.

Kitap ım adından da olduğu gibi yanlışlıklar oluyodu.

Orada bi çok eski geçmişten kalan tarihi eserler var.

Kuzenim tüm bi her bi olaylarımı paylaştığım bi insandı.

Ooo otistik hastadır.

Ee genellikle maçları yeniyoruz.

Eee denizi denizi olan bi ülkede mesela Antalya dışında başka bi ülkelerde denizi olan başka yerlerde yaşamak isterdim.

Söyliyceğin şeyi düşünmeden önce ii aklından düşünmen gerektiğini diye düşünüyorum.

Ben hayatımda iyi bi Anadolu lisesine gitmek istiyorum.

Birisinin arabasında bi elli milyon kadar bi para kayboluyo ee ı o para sorununu çocuğa atıyolar.

Karşıdaki kişilerde seni motivasyon etmeli.”

d) Tümleç yanlışları: Bağlı cümlelerde yüklemelerin hepsi ayrı tümleç kullanmayı gerektirebilmektedir. Bu duruma uyulmadığında cümlelerin söz diziminde aksaklık meydana gelmektedir. Hazırlıksız konuşma örneklerinde tümleç eksikliğinden, yanlış tümleç ya da gereksiz tümleç kullanımından kaynaklanan anlatım bozuklukları yapılmıştır:

“Örneğin yabancı şarkıları yabancı konuları çok özeniyolar.

Mesela başka ülkelerin okulları veya başka yönleriyle bizim Tür Türkiye'ye göre çok değişiktir.

Bazı arkadaşlarımız ise çalışmayı ileride iyi bişey olacağını anladıkları ve bildiklerinden dolayı çok fazla ders çalışıyorlar.

Her zaman söyleyecemî üzüntülerimizi, mutluluklarımızı onla paylaşıyoruz.

Oranın hem ekonomisi hem eğitimi hem de bilimsel yönden çok iyi bir şehir, ülkedir.

Ama bu benim fakir insanları diğer fakir bölgelere yardım etmicem anlamına gelmez.

Çok utanmışdım buna.

Metsii birçok takımdan transfer teklifi gelmiştir.

Ondan sonra beni bi de mesela çok ileri gidilen şakalar oluyo onlardan çok rahatsız oluyorum.

Bu durumda empati ile çözebilirim.

Çünkü bulutları ve gökyüzüne hayran kalıyorum.

Çevresini çok güvenilir insanlar olur.

Bi gün oriya hem denize gidiyoduk hem piknik yapıyoduk.

e) Mantıksal yanlışlar: Sözcüklerin asıl bulunması gereken yerde kullanılmamasından doğan anlatım bozukluklarıdır. Söylenilenlerin arasında anlamca bir ilginin ya da bütünlüğün bulunmadığı cümlelerde şu şekilde anlatım bozuklukları görülmüştür:

“İi be beni genelde dayımın ölümü çok üzmüşdü.

Büyük bi köşk gibi villa olmasını istiyorum.

Çalışkan olduğumuzda da ııaa dersleri asmamalıyız devam etmeliyiz.

Bu güneşli küresel ısınmaya da yo yol oluyo.

Onların bitki örtüsü, insanların bile tatlı dilli konuşmalarının nedenleri de var.

Bu kişiler çalışkanlığı çok fazla abarttıklarından dolayı derslerine derslerinden çok hiçbir oyuna vakit ayıramıyorlar.

İimm daha gelecekte belirli bir meslek yokk yok ama kafamda iki tane belirlediğim meslek var.

İlderde bir meslek hayatımız olacak iş iş sıkıntısı çekemicez.

Yaşadığımız yerdeki insanlar ee yeteri kadar iyi davranabiliyorlar.”

f) Bozuk anlatımlar: Bir cümlede birden fazla anlatım bozukluğunun olduğu durumlardır. Çoğunlukla hazırlıksız konuşma örneklerinde rastlanılan anlatım bozukluklarındandır:

“Spor yapan insanlarda çoğunlukla sağlıklı olduğunu gördüğüm için sağlık spor yapmaya başladım.

İı bu böyle durumlarda yapmaları gelen bazı şeylerden mesela öfkeleni öfkeliendirecek durumlardan kaçınmalarıdır.

Ee benim çocukluğumdan beri hayalim ee yeşil her yeri yeşil çiçekleri böceklerin olması çoğunlukla sincapların böyle köpeklerin olduğu iee yeşil bi alan.

Başımdan geçen ben geçen sene der dershaneden gelirken ııa duraktan geçerken bi araba kırmızı ışık yanıyordu kır kırmızı ışık yanıyordu ve araba çok hızlı bi şekilde ben tam geçerken araba önümde durdu.

Avukatlık mesleği dört yüzün üzerinde almaya çalışıyorum.

Ööretmenliğii ee nedennn olmak istediğim şıı istediğim en önemli şey eee Tuğba bu okulda Tuuba Aliye diye öğretmen vardı.

Hem oranın ekonomisi öğretimi kendimden eee emin olduğum için oranın diline daha iyi anlayacağımı anladım.”

En fazla yapılan anlatım bozuklukları bu maddelerde yoğunlaşmaktadır. Yüklem yanlışları, özne yüklem uyumsuzluğu, sözcüklerin yanlış kullanımı, tümleç yanlışları, mantıksal yanlışlar, bozuk anlatımlar ve yer yer rastlanılan devrik cümleler Türkçe'nin dil bilgisi kurallarına uygun cümle kurmayı engellemiştir.

5.1.6. Yetersiz Kelime Hazinesi

Hazırlıksız konuşma örneklerinde yer yer kelime kullanımında hataya düşülmüştür. Yanlış kullanımlar anlatım bozukluğu olarak değerlendirilmiştir. Kelimelerin çoğu anlamına ve bağlamına uygun kullanılmış zaman zaman bu anlamda hataya düşülmüştür. Ama burada dikkat çeken başka bir durum, öğrencilerin düşüncelerini ifade edecek kelimeleri bulmakta zorlanmalarıdır. Bu nedenle “şey, yani, işte, nasıl anlatsam” gibi sözleri ve söz gruplarını çoğunlukla kullanmışlardır. Kelime hazinesinin zenginleşmesine ihtiyaç vardır. Konuşmalar kelime çeşitliliğine sahip olmadığından, anlama ve bağlama uygunluğunun değerlendirilmesi de zor olmamıştır.

5.1.7. Sıralama

Öğrenciler konuşmalarında olay ve bilgileri sıralayarak anlatmada sıkıntıya düşmüşlerdir. Bu, metnin bütünlüğünü de olumsuz etkilemiştir. Konuşmalarını bir düşünsel plân dâhilinde yapmamışlar, genelde akıllarına geldiği gibi dağınık konuşmuşlardır. Olay ya da bilgi sıralamasındaki kopukluklar, anlatılanların dinleyici tarafından doğru anlaşılmasını engellemiştir. Dinleyici doğru anlayabilmek için kafasında uyanan sorulara cevap arama ihtiyacını hissetmiştir.

Olay ve bilgilerin sıralanamaması anlatımda plan yapılmamasının bir sonucudur. Hazırlıksız konuşmalarda plan zihinde oluşmalıdır. Konuşmacı amacını ilk başta giriş cümlesiyle belirtmeli ya da konuşmanın başında konu ile ilgili açıklamada bulunmalıdır. Problemi ortaya koymalıdır. Fikirler ya da olaylar birbirini destekleyecek şekilde sıralanmalı ve sonuçta bir ana fikre ulaşılmalıdır. Uygun ifadelerle konuşma sonuçlandırılmalıdır. “Çünkü, plansız konuşma olmaz” (Aktaş ve Gündüz, 2002: 287). Konuşmaların plansızlığı içerik bakımından öğrencilerin zaman zaman gereksiz ayrıntılara yer vermesine, konuşmanın başında konuyla ilgili açıklamalarda bulunulmamasına, konuşmanın çoğu zaman tam anlamıyla bir bütünlük içinde devam edememesine neden olmuştur. Planlı konuşmanın, dil ve anlatım kadar içeriği de etkilediği görülmüştür.

5.1.8. Konuşmalarda İçerik

Araştırmada kullanılan konuların seçiminde öğrencilerin içinde bulundukları gelişim döneminin özellikleri ve İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı (MEB, 2006) dikkate alınmıştır. Konuşmalar içerik yönünden incelendiğinde örneklerin çok zayıf olduğu görülmektedir. Diğer bölümlerde kısmen yeterlilik gösterenler olsa bile bu bölümde tüm öğrenciler başarısız olmuşlardır.

Öğrenciler konuşmalarını herhangi bir ana düşünceye ulaştıramamışlardır. Konuşmalar olay ağırlıklı gerçekleşmiştir. Anlatılan olaylar bir sonuca bağlanamamıştır. Ana düşüncenin olmaması, onun yardımcı fikirlerle desteklenmesini de engellemiştir.

Konuşmalarda düşünciyi geliştirme yolları kullanılmamıştır. Öğrenciler Türkçe'nin söz sanatlarını kullanma zevkinden ve becerisinden uzaktır. Konular günlük hayatın sıradanlığı içerisinde anlatılmıştır. Türk dili, dinleyeni etkileyecek, onun

duygu ve düşünce dünyasını zenginleştirecek şekilde kullanılmamıştır. Paragraflar verilip öğrencilerin burada kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını bulmaları istense belki de başarılı olacaktırlar. Ama Türkçe Öğretiminin amacı öğrencilere düşünceyi geliştirme yollarını kullanma becerisini kazandırmaktır.

“İnsanların uzun gözlem ve tecrübeler sonunda vardıkları yargıları hikmetli düşünce, öğüt ve örneklemeler yolu ile veren; birçoğu mecazî anlam taşıyan; yüzyılların oluşturduğu biçimle kalıplaşmış bulunan; daha çok sözlü gelenek içinde kuşaktan kuşağa geçerek yaşayan; anonim nitelikte özlü sözlere atasözü denir” (Dergâh Yayınları, 1977: 214).

Atasözleri ve deyimler öğrencilerin Türk kültürünü tanınmasını ve kazanmasını sağlayan en önemli dil birlikleridir. Öğrencilerin soyut düşünme becerileri atasözü ve deyim kullanımıyla daha da hız kazanacaktır ve öğrenciler fikir zenginliğine ulaşacaklardır. Bu kadar önem arz eden atasözleri ve deyimler, hazırlıksız konuşma örneklerinde hiç kullanılmamıştır. Bu bir bakıma Türkçe öğretiminde atasözü açıklamasına dayanan sözlü ya da yazılı anlatım çalışmalarının da başarısızlığını göstermektedir.

Konuşmalar çoğunlukla konuya uygundur. Fakat anlatılanlar zenginleştirilememiştir. Konuşma konuları ile ilgili olarak farklı bakış açıları ortaya konmamıştır. Aynı konu başlığı ile ilgili konuşanlar, birbirlerinin konuşmalarından haberdar olmamalarına rağmen zaman zaman aynı ifadeleri kullanmışlardır.

Bunlardan daha fazla dikkat çeken bir durum da öğrencilerin konuşma konularını okurken yanlışlığa, tekrara ya da hecelemeye düşmeleridir. Bu heyecana bağlı olan o an için geçerli bir durum da olabilir. Fakat görülen şudur ki, okuma becerisinde sıkıntısı olabileceği düşünülen bu öğrencilerin konuşmaları yetersizdir.

5.1.9. Konuşmalarda Sunum

Öğrencilere konuşmalarını gerçekleştirmek üzere üç dakika verilmiştir. Konuşmaların bu süreyi dolduracak şekilde yapılması istenmiştir. Fakat öğrencilerin çoğu bir dakika ortalama ile konuşmuşlardır. Süreyi doldurmaya çalışanlar ise aynı sözleri tekrar etmek durumunda kalmışlardır. İki dakikaya yaklaşık süren konuşmalarda ise konu bütünlüğü bozulmaya başlamıştır. İki dakikalık konuşma yapan öğrenciler genellikle bir kitabı ya da bir filmi tanıtan öğrenciler olmuştur. Bu, okumanın ve dinlemenin, konuşmaya katkısını göstermesi bakımından önemlidir. Bunun dışında

konuşma konularının öğrencilerin konuşma süresine olumlu ya da olumsuz etkisi olmamıştır.

Öğrencilerin jest ve mimikleri konuşmalarıyla kısmen uyumlu olsa da cümleyi uygun kelimelerle tamamlayamadıkları zamanlarda yaşadıkları sıkıntı jest ve mimiklerine yansımıştır. Beden dili hareketleri kısmen ölçülüdür. Çünkü, zaman zaman öğrenciler beden hareketlerini kontrol etmemişlerdir. Fakat bu çok rahatsız edici bir hâlde değildir.

Konuşma, Türkçe eğitim ve öğretiminde anlatma becerisinin bir yönünü oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalara göre yazılı anlatımda da benzer sorunlara rastlanmıştır. Özbay'ın (1995) ortaokul 3. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerini tespit amacıyla yaptığı çalışmada da öğrencilerin kurduğu her iki basit cümleden birisinin, her üç birleşik cümleden de ikisinin hatalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine bu çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç, öğrencilerin imla, uyumsuzluk, noktalama, tekrar sıklığı ve aykırı kelime kullanımında sıkça hataya düştüklerinin görülmesidir. Murat Özbay'ın Ankara Merkez Ortaokullarındaki Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma (1995) isimli çalışmasıyla birlikte Anlatım Biçimlerinin Yazma Becerisi Edinimindeki İşlevleri (Akbayır, 2006), Edebiyat ve Kompozisyon Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar (Ayyıldız ve Bozkurt, 2006), Yazılı Anlatım Becerileri Bakımından Köy ve Kent Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Durumu (Deniz, 2003) adlı araştırmalar incelendiğinde yazılı anlatım çalışmaları ile ilgili sözlü anlatımda da karşılaştığımız şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- a) Okurluk donanımları yazılı anlatımı etkilemektedir.
- b) Yaşantılardan yola çıkarak düşünsel bir sonuca ulaşamamaktadır.
- c) Konulara tek yönlü bakılmakta, farklı bakış açısı yakalanamamaktadır.
- d) Temel cümle yapılarında hata yapılmakta anlatım bozukluğuna düşülmektedir. (Kelime ve cümle tekrarı, özne-yüklem uyumsuzluğu, kip uyumsuzluğu, kelimelerin yanlış ve gereksiz kullanımı en çok yapılan anlatım bozukluklarıdır.)
- e) Söz varlığı çok sınırlıdır ve gündelik hayatın önüne geçememektedir.
- f) Kalıplaşmış anlatımlar kullanılmaktadır.
- g) Konu hakkında derine inilmemektedir.
- h) Akla gelenler gelişigüzel sıralanmaktadır.
- i) Düşünce, duygu, olay akışı geliştirilememekte ve örneklerle desteklenememektedir.

- j) Konunun neleri kapsadığı üzerinde ayrıntılı durulmamaktadır.
- k) Yardımcı fikir kullanılmamaktadır.
- l) Duygu, düşünce ve olay tekrarına düşülmektedir.

Anlatım becerilerinde öğrencilerin yetersiz olduğu durumlar, konuşma becerisinde de yazma becerisinde de aynıdır. Bu durum anlatım becerilerinin kullanımında sıkıntı olduğunun göstergesidir.

5.2. Verilerin Nicel Olarak Değerlendirilmesi

Araştırmada, öncelikle öğrencilerin yaptıkları konuşmalar deşifre edilmiştir. Ardından İlköğretim Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlardan ve konuşma becerisi puanlama ölçeğinden yararlanılarak bir ölçek hazırlanmıştır. Bu ölçek üç alan ve bir ölçe-değerlendirme uzmanı tarafından incelenmiş ve ölçeğe son şekli verilmiştir.

Öğrencilerin yapmış oldukları hazırlıksız konuşmaları, hazırlanan Konuşma Becerisini Değerlendirme Ölçeği (EK-4) ile değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucu öğrenciler 100 üzerinden 27 ila 52 arasında puan almışlardır. 98 öğrencinin yapmış oldukları konuşmalarda aldıkları ortalama puan ise 38,6'dır. Ortaya çıkan sonuçlar (EK-3) öğrencilerin hazırlıksız konuşma konusunda durumlarının çok iyi olmadığını göstermektedir.

98 öğrencinin yaptığı konuşmalar, deşifre edilen konuşma metinleri ve görüntü kayıtları birlikte ele alınarak puanlanmıştır. Puanlayıcı güvenilirliğini tespit etmek amacıyla, öğrencilerin rastgele seçilen %25'lik bölümünün konuşmaları, bir alan uzmanı tarafından puanlanmıştır. Puanlayıcılar arasındaki güvenilirlik katsayısı .89 çıkmıştır. Bu değer .70 ve üzeri çıkması, puanlayıcıların güvenilir olduğunu göstermektedir.

6. BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, hazırlıksız konuşma örneklerinden hareketle ulaşılan sonuçlara yönelik olarak önerilerde bulunulmuştur:

6.1. Programa Yönelik Öneriler

İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda her dil becerisi ile ilgili kazanımlar ve amaçlar ayrı ayrı açıklanmış, bunlar örnek etkinliklerle desteklenmiştir. Program, Türkçe derslerinde her becerinin ders içinde uygun geçişler yapılarak geliştirilmesini öngörmektedir. Derslerin, dinleme-okuma, yazma-konuşma becerilerini kapsayacak şekilde işlenmesi amaçlanmaktadır. Şu bir gerçektir ki, Türkçe derslerinde her beceriye eşit olarak zaman ayrılamamakta, anlama ya da anlatma becerilerinin herhangi birinde yaşanan eksiklik, Türkçe öğretiminin aksamasına neden olmakta, bu aksaklık da başta Türkçe dersi olmak üzere tüm derslerde aynı olumsuz etkiyi yaratmaktadır. Bu aksaklıkların önüne geçebilmek için, konuşmanın insan hayatındaki önemini de göz önüne alarak, ilköğretim yedinci sınıflarında okutulmak üzere “Diksiyon ve Hitabet” dersleri programa konulabilir. Böyle bir ders, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmesine imkân verecek ve öğrenciler daha çok uygulama yapma imkânı bulacaktır. Öğrenciler konuşma çeşitlerini, konuşmalarda bulunması gereken özellikleri, konuşmaların nelere göre değerlendirildiğini, başarılı konuşma örneklerinin nasıl oluştuğunu yaparak ve yaşayarak öğrenme imkânını daha çok bulacaktır. Bu şekilde konuşma becerilerinin istenilen düzeyde gelişmesi sağlanabilecektir. Hazırlıksız konuşma örneklerinde görülen yetersizliklerin bu şekilde giderilebileceği düşünülmektedir.

Konuşma ve yazma bir bütünün parçaları olsa da burada önerilen güzel konuşma ve yazma dersi değildir. Çünkü, güzel konuşma ve yazma derslerinde konuşma becerisi, yazma becerisine verilen önem karşısında yine gereken ilgiyi görememektedir. Bu belki de konuşma kelimesinin başında kullanılan güzel sözcüğünden kaynaklanmaktadır. Çünkü, okula gelen hatta ilköğretim ikinci kademede bulunan bir öğrencinin konuşma becerisine sahip olduğu düşünülmekte, güzel konuşma ise yazma becerisi

geliştirildikten sonra zaman kalırsa üzerinde durulması gereken bir beceri olarak görülmektedir. Öğrencilerin konuşabildiklerine inanılmakta, güzel konuşma ise daha sonra üzerinde durulması gereken bir durum olarak algılanmaktadır. Bu nedenle, öğrencilerin okulda öğrendikleri ve geliştirdikleri yazma becerisine ağırlık verilmektedir. Bunun önüne geçmek ve gerçekten öğrencilerin doğru ve anlamlı konuşmalarını sağlamak amacıyla ders programına “Diksiyon ve Hitabet Dersi” nin seviyeye uygun şekilde yerleştirilmesi, konuşma becerisinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Bu derse ait değerlendirmenin, konuşma uygulamalarına göre yapılması da konuşma becerisini geliştirecektir.

Avrupa Konseyi Modern Diller Birimi tarafından dil öğretimi amacıyla hazırlanan Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni’nde (CEF,2002) konuşma, hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma olarak ikiye ayrılmıştır. Buradan hareketle İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda da hazırlıksız konuşmaya ait amaç ve kazanımlara yer verilmelidir. Hazırlıksız konuşmanın önemine Program’da da dikkat çekilmelidir.

6.2. Öğretmene Yönelik Öneriler

Öğretmen, öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerini geliştirmek için bol bol uygulama yaptırmalıdır. Türkçe dersi içerisinde, öğrencilerin hazırlıksız olarak konuşacağı durumlar yaratmalıdır. Temel dil becerilerini eğitirken, hazırlıksız konuşma becerisine de yer vermelidir.

Öğretmen, Türkçe dersinde kullanılan araç metin ile ilgili soruları, öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerine hizmet edecek şekilde geliştirmelidir. Türkçe ders kitabındaki metin altı sorulara, ders içinde eklemelerde bulunarak, öğrencileri hazırlıksız olarak konuşturmalıdır.

Öğrenciler konuşmalarında, dil-anlatım ve içerik açısından yetersiz ya da kısmen yeterli durumdalar. Bu nedenle öğretmen, Türkçe derslerinde öğrencilerin bu yönde yaşadıkları sıkıntıları geliştirmeye yönelmelidir.

Öğretmen, öğrencilerin Türkçe’nin dilbilgisi kurallarına uygun cümleler kurmasını sağlamak amacıyla cümle oluşturma çalışmalarına ağırlık vermelidir:

- Kelimelerin karışık olarak verildiği cümleler, öğrenciler tarafından anlamlı olacak şekilde düzenlenmelidir.
- Kelimeler ek almamış halleriyle verilmeli bunların anlamlı bir cümle haline getirilmesi istenmelidir.

- Söz diziminden kaynaklanan anlatım bozuklukları örneklerle açıklanmalı, öğrenciler günlük hayatta okudukları ya da dinledikleri bozuk anlatımları not etmekle ödevlendirilmelidir.
- Anlatım bozukluklarına sahip metinler üzerinde, bol bol düzeltme çalışmaları yapılmalı, her öğrencinin bu çalışmalara katılması sağlanmalıdır.

Öğretmen, öğrencinin bir ana düşünceye ulaşmadaki başarısızlığına son vermek için, işlenen her metnin ana fikrini ve yardımcı fikirlerini öğrencilerin bulmalarını mutlaka sağlamalıdır. Bunun için ana fikrin ve yardımcı fikrin ne olduğu, nasıl bulunacağı konusunda öğrencilere açıklamalarda bulunmalı, ana fikre ve yardımcı fikirlere nasıl ulaştığını basamak basamak göstermelidir.

Öğretmen öğrencileri metinle ilgili düşünmeye sevk etmelidir. Öğrenciler çoğu zaman ‘Metnin ana fikri nedir?’ sorusu karşısında cevapsız kalabilmekte ya da yargı bildiren bir cümle yerine kelime grubuyla soruya cevap vermektedir. Yapılan her konuşmanın, yazılan her yazının bir ana fikir çevresinde olduğu öğrencilere mutlaka kavratılmalıdır. Uygulanan doğru cümle kurma çalışmaları hatırlatılarak kelime grubu ile ana fikir belirtme alışkanlığından öğrenciler uzaklaştırılmalıdır.

Türkçe dersinde işlenen her metinden sonra öğrencilerin, metnin yardımcı fikirlerinden kendi seçtikleri ya da metnin çağrıştırdıkları üzerine mutlaka sözlü anlatımda bulunmaları sağlanmalıdır. Okunan metinde olduğu gibi konuşmalarını bir ana fikre ulaştırmaları mutlaka istenmelidir. Bunun için öğrenciye konuşmaya başlamadan önce ana fikri zihninde oluşturması gerektiği hatırlatılmalıdır. Bunun plânlı anlatım için şart olduğu belirtilmeli konuşmada planlamanın nasıl yapılacağı kavratılmalıdır.

Plânlamada, öğrencilere giriş, gelişme, sonuç bölümlerinin nasıl kurulacağı ayrıntılı ve örnekleyici bir şekilde açıklanmalıdır. Yazılı anlatımda görsel olarak üç paragraftan oluşan plânlamanın kısmen yeterli görülmesi konuşmaların plânlanmasında aksamalara neden olmuştur. Nitekim öğrenciler konuşmalarını bir plân dâhilinde geliştirememişlerdir. Öğretmen konuşma plânının üzerinde ayrıntılı olarak durmalı, öğrencilere plânlamanın ne demek olduğunu kavratmalıdır.

Plânlama yaparken, olay ve düşünce sıralamasının doğru yapılması gerektiğinin metnin bütünlüğünü olumlu yönde etkilediğini göz önünde bulunduran öğretmen, Türkçe derslerinde olay ya da düşünce sıralaması karıştırılmış metinler hazırlayıp, öğrencilerin bunları anlamlı bir bütün haline getirmelerini istemelidir.

Hazırlıksız konuşmalarda da kısa sürede bir zihinsel plan yapmak gerekmektedir. Hazırlıksız konuşma üzerine verilen eğitimde, çok kısa sürede de olsa kişinin zihni bir plan yapması gerektiği öğrenciye kavratılmalıdır. Yazma eğitimindeki planlama ile konuşma eğitimindeki planlamanın paralel olduğu vurgulanmalıdır. Kümeleme, genelden-özele, özelden-genele sıralama, yakından-uzağa, uzaktan-yakına düzenleme, örnek olaydan hareket etme gibi belli başlı planlama çeşitleri hakkında öğrencilere bilgi verilmelidir.

Planlamanın istenilen seviyeye ulaşması için derslerde hazırlıklı konuşma çalışmalarına yer verilmelidir. Daha sonra hazırlıksız konuşma çalışmalarına geçilmelidir.

Topluluk karşısında yapılan konuşmalarda kullanılması gereken hitap kelimeleri öğrencilere kavratılmalıdır.

Öğrencilerin hazırlıksız konuşma çalışmalarında başarıya ulaşabilmeleri için, bol bol uygulama yapmaları öğretmen tarafından sağlanmalıdır. Hatta bu uygulama örnekleri öğretmen tarafından kameraya kaydedilmeli ve öğrencilere izlettirilmelidir. Öğrenciler bizzat yaptıkları hataları görmeli ve düzeltilmelidir. Haftalık ders saati içerisinde seçilen bir saat bu çalışmalar için kullanılmalıdır.

İçinde bulundukları gelişim dönemi itibarıyla da öğrenciler anlatmaya, özellikle de konuşmaya istekli görülmektedir. Öğretmen bu durumdan yararlanmalıdır. Öğrencilerin çekingenliği ya da isteksizliği konuşma çalışmaları yapmamalarından, dolayısıyla nasıl konuşulması gerektiğini, doğru ve anlamlı bir konuşmanın nasıl olduğunu bilmemelerinden kaynaklanmaktadır. Bunun önüne ancak, çok sık uygulama yapılarak geçilebilir.

Öğretmen uygulama çalışmalarına ders plânlaması içinde yer verdikten sonra adım adım ilerlemelidir. Önce kısa süreli konuşma çalışmalarıyla başlanmalı daha sonra uzun süreli konuşma örneklerine geçilmelidir. Çünkü konuşma süresi uzadıkça hata yapma oranı artabilmektedir.

Öğrencilerin gerçekleştireceği konuşma uygulamalarında boğumlama kusurları tek tek düzeltilmelidir. Tekerlemelerden ve sesli okuma çalışmalarından bu anlamda faydalanılmalıdır. Vurgu ve tonlamanın konuşmada yer bulması gerektiği şiir okuma çalışmaları, bir cümleyi farklı anlam getiren tonlama çalışmalarıyla desteklenmelidir. Bir metni farklı ses tonlarıyla okuma çalışmaları yaptırılıp, metnin anlamına hangi ses tonunun uygun olduğu buldurulmalıdır.

Öğretmen hazırlıksız ve hazırlıklı konuşma uygulamalarında atasözleri kullanımının üzerinde özenle durmalı, öğrencileri bu konuda eğitmeli, doğru ve yerinde atasözü kullanımını ödüllendirmelidir. Öğretmen paragraf örnekleri hazırlayıp, ona uygun atasözlerini buldurma çalışmaları yapmalıdır. Açıklamaları bir sütunda, atasözleri bir sütunda yer alan çalışma kâğıtları hazırlayıp öğrencilerin bunları doğru şekilde eşleştirmesi uygulamalarına ağırlık vermelidir. Konuşma becerilerinde başarıya ulaşmayı sağlamak amacıyla sadece Türkçe öğretmenleri değil bütün ders öğretmenleri ölçme ve değerlendirme aracı olarak test türü imtihanlardan hızla uzaklaşmalıdır. “ Test türü sınavlar Türkçe öğretiminde kısmen kullanılabilir. Mesela okuduğunu anlama becerisinin veya diğer becerilerin bilgi seviyesinde ölçülmesinde testlerden faydalanmak mümkündür. Ancak doğrudan doğruya becerinin ölçülmesinde kullanılması, hem öğrencilerin yaratıcılık gücünü ortaya koymalarını hem de bu güçlerini geliştirmelerini engelleyebilir” (Özbay, 2006: 174). Test türü imtihanlar öğrencilerin okuma anlama becerilerini geliştirebilir fakat anlatma becerilerine olumsuz etki etmektedir. Öğretmenler bunu göz önünde bulundurmalıdır. Türkçe dersinin okuma anlamadan ibaret olmadığı her zaman akılda tutulmalıdır.

Öğrencilerin konuşmalarında başarıya ulaşabilmeleri için öğretmenin model olması gerekmektedir.

Öğretmen, ilgi uyandırma, özendirme, cesaretlendirme görevini, hiçbir zaman aklından çıkarmamalıdır. Öğrenci, öğretmenin söylediğinden çok yaptığından etkilenir. Öğretmen, doğrudan doğruya kendisinin en canlı, en etkili bir örnek olduğunu bilmeli ve öğrencisinin gözlerinin önünde Türkçe dersinin her türlü etkinliğinin en güzel örneği olarak davranmalı, hemen tüm hayatını mesleğinin gereci haline getirmelidir (Cemiloğlu, 1998:252).

Öğretmen Türkçe dersini beceri seviyesinde işlemeli, bilgiyi aktaran klasik yapıdan uzaklaşmalıdır. Özellikle Türkçe dersinin bir bilgi değil beceri dersi olduğunu her fırsatta hatırlamalı, öğrencilerin yetersiz olduğu beceri alanları üzerinde yoğunlaşmalıdır. Bu amaçla eğiteceği hedef kitleyi öncelikle en iyi şekilde tanımalıdır.

6.3. Okula Yönelik Öneriler

Hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilebilmesi için okul, öğrencilere bol bol konuşabilecekleri eğitim ortamları yaratmalıdır. Sık sık düzenlenecek sosyal etkinlikler, öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerinin gelişmesi için bir fırsat yaratacaktır.

Eğitim, okul-aile-çevre iş birliği içinde varlığını sürdüren ve insanı başarıya ulaştıran bir süreçtir. Okul, aileyi ve çevreyi yönlendirici faaliyetlerde bulunmalıdır.

Öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerinin gelişmesini sağlamak, öğrencilerin Türkçe'yi etkili bir şekilde kullanmalarına imkân vermek için okul, idari yapıda gereken çalışmaları yapmalıdır. Öncelikle Türk dilinin başarılı bir şekilde kullanımının insan hayatına katkı sağladığı bilincini geliştirmelidir. Bu bilince hizmet etmek için okul bünyesinde etkili konuşma kursları açılmalı, veliler bu konuda bilgilendirilmelidir. Çok iyi konuştuğumuzu zannettiğimiz ama hiç farkında olmadan düştüğümüz konuşma bozuklukları ile ilgili olarak öncelikle velilere konferans verilmeli ve aynı bilinç onlarda da geliştirilmelidir. “Eğitim tek cepheli bir faaliyet olmayıp birbiri içine girmiş unsurlardan oluşmaktadır. Denilebilir ki okul, aile ve çevre ne denli uyum içinde ve birbirini destekler şekilde çalışırsa eğitim ve öğretim o derece başarılı olur. Eğitimin sadece devletin değil, toplumun ortak sorunu olduğu görüşü yaygınlaştırılmalıdır” (Akyol, 1998: 2048).

Konuşma becerisinin geliştirilmesinde kullanılabilecek en etkili yöntemin drama olduğu düşünüldüğünde, okul tiyatro faaliyetlerini destekleyici konumda olmalıdır. İmkânlar zorlanarak yıl sonunda bir tiyatro gösterisi hazırlanmalıdır. Tiyatro çalışmalarında başarıya ulaşabilmek için bütün öğretmenlerin katkısı sağlanmalı, okul yönetimi görev dağılımını eşit şekilde planlamalıdır. Okul, tiyatrolara toplu olarak geziler düzenlemeli, öğrencilere tiyatroya gitme alışkanlığı kazandırmalıdır.

Okul ortamında haftalık ya da aylık şiir dinletileri düzenlenmeli, her dinletide farklı öğrenciler görev almalıdır. Aylık münazaralar yapılmalı, bu çalışmaların programlanması sene başında ayarlanmalıdır. Her ayın konusu ve görevli öğretmenleri belirlenmeli, her münazara farklı öğrenci katılımlarından oluşmalıdır. Etkinlikte bulunan öğrenciler ödüllendirilmelidir.

Başarılı bir konuşmanın temelinde iyi bir dinleyici olmak gerektiği düşünüldüğünde ise öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olarak seçilen, onları bilgilendirip, bilinçlendiren ve rehberlik servisinin belirleyeceği konularda okul öğrencileri için konferanslar düzenlenmelidir. Bununla ilgili olarak öncelikle okul öğretmenlerinden daha sonra ihtiyaç duyulursa uzman kişilerden yardım alınmalıdır. Bu anlamda rehberlik servisi ile okul yönetimi ortak bir çalışma içinde olmalıdır.

Gerçekleştirilmesi istenen çalışmaların başarıya ulaşabilmesi için istekli olunması gerekmektedir. Okul bu anlamda, çalışmaların külfetmiş gibi algılanmasının önüne geçmelidir. Eğitimin sınıf ortamında kalmayıp, okul ortamında gerçekleştiği

düşüncesini, sosyal etkinliklerle desteklenmesi gerektiğini, çağa uygun eğitim yaklaşımlarının kullanılması zorunluluğunu öğretmen-öğrenci ve velilere hissettirmelidir. Herkesin üzerine düşeni yapması gerektiğinde ısrarlı olmalıdır.

Bütün bu çalışmaların yapılması için okulun fiziksel şartlarının yetersizliği mazeret olarak gösterilmemeli, içinde bulunulan şartlar verimli olarak değerlendirilmeli ve en etkili şekilde kullanılmaya çalışılmalıdır.

6.4. Ailelere Yönelik Öneriler

Çocuk dil ile ilgili ilk kazanımlarına aile ortamında ulaşmaktadır. Doğru ve anlamlı konuşma becerisine sahip aile ortamında yetişen bireyin konuşma becerisi daha gelişmiş olacaktır. Okul başarısının artmasında en önemli etken olan doğru anlama ve anlatma becerisinin gelişiminde aileler duyarlı davranmalıdır. Gerek okul gerekse iletişim araçları sayesinde bu bilince ulaşmalıdır.

Hepimizin evinde hatırı sayılır bir yer bulan televizyon programları konusunda aileler, çocuklarının konuşma becerisine olumsuz etki edebilecek yayınlardan uzaklaşmalıdır. Televizyon karşısında çocuğu yalnız bırakmayıp, tespit ettiği konuşma yanlışlarını düzeltmelidir. Televizyon ya da bilgisayar başında geçirilen vakitler, aile ortamında oluşacak sohbet ortamıyla azaltılmalıdır.

Her aile aynı bilinçte olamayabilir. Bu nedenle, medyada yer alan yayınlar, konuşma becerisini olumsuz etkileyecek şekilde olmamalıdır.

Çocuğun kendini ifade etmesine izin verilmelidir. Yaşanan sorunların çözümüne konuşarak ulaşılmaya çalışılmalıdır. Çocuğun okuma alışkanlığı kazanmasında ailesi örnek davranışlar sergilemelidir. Okuduklarını ailesi ile paylaşma imkânını bulmalıdır. Çocuğun seviyesine uygun kitap aile içinde yaşayanlar tarafından da okunmalı, kitap üzerine konuşulan bir ortam yaratılmalıdır.

Gün içinde yaşananlar paylaşılmalı, gündemdeki konular hakkında fikir alışverişinde bulunulmalıdır. Bunları gerçekleştirirken “Sen küçüksün!” tavrından uzaklaşılmalıdır. Bir birey olarak çocuğun düşüncelerine önem verildiği hissettirilmelidir.

6.5. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Yapılan her çalışma, bir sonraki çalışmaya kaynak gösterecek nitelikte olmalıdır. Dolayısıyla bu çalışmadan hareketle yapılabilecek yeni araştırmalar şöyle sıralanabilir:

- 1- Farklı sınıf seviyelerinde aynı konuyla ilgili tespit çalışmaları yapılabilir.

- 2- Sonuçlar karşılaştırılarak seviyeler arasındaki fark tespit edilebilir.
- 3- Tespitten sonra ortaya çıkacak olumsuzlukların nedenlerini ortaya koyacak araştırmalar yapılabilir.
- 4- Tespitten sonra ortaya çıkacak olumsuzlukların giderilmesine yönelik deneysel çalışmalar yapılabilir.
- 5- Konuşma becerisi ile yazma becerisinin birlikte ele alındığı tespit çalışmaları ve bu çalışmalardan hareketle ortaya çıkan olumsuzlukların giderilmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.
- 6- Hazırlıksız konuşma becerisinin eğitimine yönelik farklı sınıf seviyelerinde uygulamalı çalışmalar yapılabilir.
- 7- Konuşmanın, konuşma kurallarını uygulamadan sesini ve beden dilini etkili kullanmaya, kendi konuşmasını değerlendirmeden hazırlıklı ve hazırlıksız konuşmalar yapmaya kadar bir bütün olduğu gerçeğinden hareketle İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu'ndaki konuşma amaçlarına ulaşılmasına yönelik uygulamalı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- ADALI, O. (2009). *Anlamak ve Anlatmak*. Pan Yayıncılık. İstanbul.
- AĞCA, H. (1999). *Sözlü Anlatım*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- AKARSU, B. (1998). *Dil-Kültür Bağlantısı*. İstanbul: İnkılâp Yayınları.
- AKBAYIR, S. (2006). Yazılı anlatım Biçimlerinin Yazma Becerisi Edinimindeki İşlevleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı. Samsun.
- AKSAN, D. (1997). *Anlambilim. Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*. Ankara: Engin Yay.
- AKSAKAL, Ö. D. (2002) İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Anadili (Türkçe) Eğitimine Etkisi. *İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- AKYOL, H. (2006). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara. Kök Yayıncılık.
- AKYOL, A. (1998). 75.Yıl Dönümünde Milli Eğitimin Gerçekleştiremediği En Değerli Amaçlar. *Yeni Türkiye Cumhuriyet Özel Sayısı-3.XXIII-XXIV*. Eylül-Aralık. S.2046-2053.
- AKTAŞ Ş. , O. GÜNDÜZ. (2002). *Yazılı ve Sözlü Anlatım Kompozisyon Sanatı*. Akçağ. Ankara.
- AYYILDIZ M. , Ü. BOZKURT. (2006). Edebiyat ve Kompozisyon Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar (Alan Araştırması- Van Örneği). http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2006-cilt4_sayı_1/45-54_pdf.
- BAŞARAN, M. ve ERDEM, İ. (2009). Öğretmen Adaylarının Güzel Konuşma Becerisi İle İlgili Görüşleri Üzerine Bir Araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Eylül. Cilt:17, No:3, s:743-754).
- BURAN, A. (2002). Dil ve Edebiyat. *Bizim Külliye Dergisi*. (12): 8–10.
- BURDURLU, İ. Z. (1984). Sözlü ve Yazılı Anlatım Eğitimi. *Yeni Defne*. C.3, S.34, s:11-16
- BURLEY-ALLEN, M. (1995). *Listening The Forgotten Skill*. 2nd end., John Willey and Sons, Inc.

- BURNER, J. S. (1990). *Bir Öğretim Kuramına Doğru* (Çev. Fatma Varış T.Gürkan). Ankara.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2003). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. İstatistik ve Araştırma Deseni*. Ankara: PEGEM A Yayınları.
- CANBULAT, M., ÇELENK, S. ve CANBULAT, A. K. (2004). *Almanya ve Türkiye İlköğretim Okullarının Anadil Öğretiminde Konuşma ve Dinleme Becerilerine Yaklaşımları*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- CANGİL, B. E. (2004). *Beden Dili ve Kültürlerarası İletişim*, İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:2 s:69-78.
- CEMİLOĞLU, M. (1994). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- CHOMSKY, Noam.(1998). *On Language*. New York: The New Free Press,
- COŞKUN, M. V. ve ERDEM G. (2007). Söz-Ses Dizimi İlişkisi – Ana Haber Bültenleri Örneği. *İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi*. 28.08.2007. İstanbul.
- COŞKUN, M. V. (2009). Ana Dili Eğitiminde Parçalarüstü Birimlerin Önemi ve Teknoloji Destekli Olarak Kavratılması. *Bilig*. Sayı:48 s.41-52.
- COUNCIL OF EUROPE. (2002). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment Case Studies*, Strasbourg: Council of Europe.
- CÜCELOĞLU, D. (2000). *İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kuralları*. İstanbul: Remzi Kitap evi.
- ÇEBİ, A. (1996). Öğretim Amaçlı Yaratıcı Drama Yoluyla İmgesel Dil Becerisinin Geliştirilmesi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı. Ankara.
- ÇELENK, S. (1999). *İlkokuma-Yazma Öğretimi*. Artım Yayınları: Ankara.
- ÇEVİK, N. (2002). *Konuşma Tekniği*. Kültür Bakanlığı Yayınları. Ankara.

- ÇİFTÇİ, M. (1998). Türkçe Öğretiminde Temel İlkeler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Dergisi*. Sayı:1 s.59-71.
- ÇONGUR, R. (1999). *Güzel Söz Söyleme Söz Sanatı*. Ankara, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu.
- DAĞABAKAN, F. Ö. ve DAĞABAKAN, D. (2010). *Dil ve Çocukta Dil Gelişim Kuramları*. www.ooegm.meb.gov.tr
- DENİZ, K. (2003). Yazılı Anlatım Becerileri Bakımından Köy ve Kent Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Durumu. *Türklük Bilim Araştırmaları*. S.13, s: 234-255. Niğde.
- DENİZ, K. (2007). İlköğretim İkinci Kademedeki Konuşma ve Dinleme Yoluyla Öğrencileri İkna Üzerine Bir Araştırma. *Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- DEMİREL, Ö. (1999). *Türkçe Öğretimi*. İstanbul.
- DEMİREL, Ö. (2003). *Türkçe Öğretimi*. Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- DERGAH YAYINLARI. (1977). *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. Cilt:1 s.214.
- DOĞAN, Y. (2009). Konuşma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Etkinlik Önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*.7: 185-204.
- DUMAN, A. (1998). Neden Türkçe Eğitimi? *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*. Sayı:557. Mayıs.
- ERDEM, İ. ve DENİZ, K. (2008). Güzel Konuşma Kurslarında Verimliliği Araştırmaya Yönelik Bir Alan Araştırması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt:5, S.10.
- ERGİN, M. (1992). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- ERGİNER, E. (1996). İlkokuma Yazma Öğretimindeki Öğretmen Davranışlarının Değerlendirilmesi ve Sınıf Öğretmenliği Eğitimine Yansımaları. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programlar ve Öğretimi Anabilim Dalı.
- GÖĞÜŞ, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.

GÜNEŞ, Sezai (2003). *Türk Dili Bilgisi*. İzmir.

HARRİS, R. ve TAYLOR, T. J. (2002). *Dil Bilimi Düşününde Dönüm Noktaları I*. (Çev: Eser E. Taylan ve Cem Taylan). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

MOSER, Hugo (1965). *Deutsche Sprachgeschichte*, Max Niemeyer Verlag, Tübingen.

İZGÖREN, A. Ş. (2000). *Dikkat Vücudunuz Konuşuyor – Türkiye’de Beden Dili, İş Yaşamı ve Renkler*. Academyplus Yayınevi, Ankara.

İZGÖREN, M.K. (1999). *Oyunlarla Dil Öğretimi*. Academyplus Yayınevi, Ankara.

KARAKUŞ, İ. (2000). *Türkçe Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*. Sistem Ofset Yayınları.

KARASAR, N. (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara: Eğitim Danışmanlık Ltd.

KAVCAR, C., OĞUZKAN, F. ve SEVER, S. (1995). *Türkçe Öğretim*, Ankara: Engin Yayınevi.

KILIÇ, M. (2000). Konuşma Eğitimi. *Millî Eğitim Dergisi*. Sayı:145

KORKMAZ, Z. (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara.

KORKMAZ, S. (1996). Okulda Konuşma Eğitimi. *Çağdaş Eğitim*. 221:43-44.

KUHN, A. (2006). *Erstspracherwerb und FrüherSpracherwerb*.

<http://www.schulebw.de/schularten/sonderschulen/fruehesfremdsprachen>.

MEB (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8.) Sınıflar Öğretim Programı*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.

KURUDAYIOĞLU, M. (2003). Konuşma Eğitimi ve Konuşma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*. S.13. Bahar. 2003. s.287-309.

KURUDAYIOĞLU, M. (2005). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi*. Ankara.

- MORGAN, Clifford T. (1991). *Psikolojiye Giriş*. Hacettepe Üniversitesi, Meteksan AŞ., Ankara.
- ÖZ, F. (2001). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*. Anı Yay. Ankara.
- ÖZBAY, M. (1995). Ankara Merkez Ortaokullarındaki Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi*. Ankara.
- ÖZBAY, M. (1997a). Türkçe Öğretiminde Programın Önemi. *Çağdaş Eğitim*. 232, 34-35.
- ÖZBAY, M. (1997b). Test Türü İmtihanların Türkçe Öğretimindeki Yeri. *Bilge*. 11, 13-16.
- ÖZBAY, M. (2003). *Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. Ankara.
- ÖZBAY, M. (2003). Konuşma Becerisi ve İyi Bir Konuşmanın Ses Özellikleri. *Jandarma Eğitim Dergisi*. S:26. Y:7. Ankara. Haziran 2003, s.20-22.
- ÖZBAY, Murat.(2005a). Sesle İlgili Kavramlar ve Konuşma Eğitimi. *Millî Eğitim*. S. 168, s. 116-125.
- ÖZBAY, M. (2005b). Ana Dili Eğitiminde Konuşma Becerisini Geliştirme Teknikleri. *Azerbaijan Journal Of Qafkaz University*. 16 Fall 2005,177-184.
- ÖZBAY, M. (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri*. Öncü Kitap. Ankara.
- ÖZDEMİR, E. (1983). *Türkçemi İlerletiyorum*. Milliyet Yayınları.
- ÖZDEMİR, E. (1998). *Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı*. Remzi Kitabevi. İstanbul.
- ÖZTÜRK ÇELİK, Z. (1998). *Sözlü ve Yazılı Anlatım*. Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1073. Açıköğretim Fakültesi Yayınları:590.
- PORZIG, W. (1995). *Dil Denen Mucize*. (Çev. Vural Ülkü). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- RANKIN, P.T. (1930). *Listening Ability*. Chicago Schools Journal. 12: 179.
- RICHARDS, J. (2003). Current Trends in Teaching Listening and Speaking. *The Language Teacher*. July.

- SEFERCİOĞLU, M. N. (2001). Güzel Türkçemizin Doğru Telaffuzu Meselesi. *Türk Yurdu*. Şubat-Mart.s:162-163.
- SEVER, S. (1998). Dil ve İletişim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. C.31 S.51-66.
- ŞENBAY, N. (1997). *Alıştırırmalı Diksiyon Sanatı*. MEB Yayınları. İstanbul.
- ŞENBAY, N. (2005). *Söz ve Diksiyon Sanatı*. Yapı Kredi Yayınları. İstanbul.
- ŞİMŞEK, H. (2006). Nitel Araştırma Yöntemleri. [www.teged.org/dosyalar/2006_sunumlar/Hasan Simsek.ppt](http://www.teged.org/dosyalar/2006_sunumlar/Hasan_Simsek.ppt)
- TAŞER, S. (2000). *Örneklerle Konuşma Eğitimi*. İstanbul. Papirüs Yayınları.
- TAŞER, S. (2009). *Örneklerle Konuşma Eğitimi*. Pegasus Yayınları. İstanbul.
- TEMPLIN, S. (1995). Reliable&Valid Testing of Productive Vocabulary: Speaking Vocabulary Test. *Annual Meeting of the Teachers of English to Speakers of Other Language*. March 26-April 1, Long Beach CA (ERIC ED390269).
- UÇGUN, D. (2007). Konuşma Eğitimi Etkileyen Faktörler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayı:22.
- ÜNALAN, Ş. (2001). *Türkçe Öğretimi*. Nobel Yay. Ankara.
- ÜNALAN, Ş. (2002). *Dil ve Kültür*. Gazi Basımevi. Ankara.
- ÜNALAN, Ş. (2003). *Kişisel Gelişim Teknikleriyle Sözlü Anlatım*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- YALÇIN, A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- YALÇIN, S., ve ŞENGÜL, M. (2007). Dilin İletişim Süreci İçerisindeki Rolü ve İşlevleri. *Turkish Studies/ Türkoloji Araştırmaları*. Volume2/ 2 Spring 2007.
- YAMAN, E. (2007). *Konuşma Sanatı*. Savaş Yayınevi. Ankara.
- YAVUZER, H. (2001). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul. Remzi Kitabevi.

EK-1 Uzman Görüşü Formu

Sayın

“Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri Üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tez çalışması yapıyorum. Bu çalışmamda kullanacağım “Konuşma Konuları”nı tespit etmek için sizin de görüşlerinize ihtiyaç duymaktayım. Aşağıdaki tabloda yer alan konuşma konularının, ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerine uygunluğu ile ilgili görüşünüzü her maddenin karşısındaki yere işaretleyiniz. Çalışmama yapacağınız katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. Yusuf DOĞAN
Danışman

Özge SAĞLAM
Gazi Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Sıra No	Konuşma Konuları	Çok uygun	Uygun.	Uygun olabilir.	Uygun değil.
1	Gelecekte seçmek istediğiniz mesleği ve bu mesleği neden seçmek istediğinizi anlatınız.				
2	Başınızdan geçen ya da tanık olduğunuz <u>komik</u> bir olayı anlatınız.				
3	Başınızdan geçen ya da tanık olduğunuz <u>üzücü</u> bir olayı anlatınız.				
4	Başınızdan geçen ya da tanık olduğunuz <u>şaşırtıcı</u> bir olayı anlatınız.				
5	Sevdiğiniz bir insanı (arkadaşınız, öğretmeniniz, aile fertlerinden biri, bir sanatçı, bir sporcu vb.) tanıtınız.				
6	Okuduğunuz bir kitabı tanıtınız.				
7	Yaşadığınız şehri iyi ve kötü yönleriyle anlatınız.				
8	Yaşadığınız mahalleyi tanıtarak burada neleri sevip nelerden hoşlanmadığınızı anlatınız.				
9	Çevre kirliliği hakkında düşüncelerinizi anlatınız.				
10	İlgi duyduğunuz bir spor dalını tanıtınız ve bu spor dalının kişiye faydalarını anlatınız.				
11	İlgi duyduğunuz bir sanat dalını tanıtınız ve kişiye kazandırdıklarını anlatınız.				
12	Bilim ve teknolojideki gelişmelerin insan hayatına etkilerini anlatınız.				
13	Ne tür bir araçla yolculuk etmekten hoşlandığınızı nedenleriyle anlatınız.				
14	Bir yaya olarak sürücülerin ne gibi davranışlarından rahatsız olduğunuzu anlatınız.				
15	Başarılı olmak için neler yapılması gerektiğini anlatınız.				
16	Temizliğe özen göstermenin önemini anlatınız.				
17	Sağlıklı bir yaşam için neler yapılması gerektiği hakkındaki düşüncelerinizi anlatınız.				
18	Gezip gördüğünüz bir yeri ve o yerin ilginç yönlerini anlatınız.				
19	Hayatınızda nelere özlem duyduğunuzu anlatınız.				
20	Bir toplumda sevgi ve hoşgörünün yaygınlaşmasının o topluma neler kazandıracağı ile ilgili düşüncelerinizi anlatınız.				

21	Nasıl bir yerde yaşamak istediğinizi anlatınız.				
22	Birlik ve beraberlik içinde, yardımlaşarak yaşamanın önemini anlatınız.				
23	Sizi üzen, inciten, öfkeliendiren davranışların neler olduğunu ve böyle durumlarda nasıl davranılması gerektiğini anlatınız.				
24	Bir kuş olduğunuzu düşününüz; nereye ve kimin yanına gitmek isteyeceğinizi sebepleriyle anlatınız.				
25	Sizi etkileyen bir rüyanızı anlatınız.				
26	Yapılışını iyi bildiğiniz geleneksel bir yemeği tarif ediniz.				
27	Gazete veya dergide okuduğunuz ilginç bir haberi anlatınız.				
28	Yeryüzünde ağaç olmadığında neler olabileceğini anlatınız.				
29	Yağmur yağmadığında yeryüzünde neler olabileceğini anlatınız.				
30	Yeryüzünde dağlar olmadığında neler olabileceğini anlatınız.				
31	Yeryüzünde nehirler olmadığında neler olabileceğini anlatınız.				
32	Cimrilik ile ilgili olarak düşüncelerinizi anlatınız.				
33	Savurganlık ile ilgili olarak düşüncelerinizi anlatınız.				
34	Çalışkanlık ile ilgili olarak düşüncelerinizi anlatınız.				
35	Yardımseverlik ile ilgili olarak düşüncelerinizi anlatınız.				
36	Sağlıklı beslenmede meyvelerin önemini anlatınız.				
37	Oynamaktan en çok zevk aldığınız oyunu anlatınız.				
38	Beğeniyle seyrettiğiniz bir filmi anlatınız.				
39	Yaz tatillerinde neler yaptığınızı anlatınız.				

EK-2 Hazırlıksız Konuşma Uygulaması Deşifre Metinleri

1. Öğrenci : Kız – 30 saniye

Konu : Başınızdan geçen komik bir olayı anlatınız.

“ Okulumda aa geçmiş ben çok sıkışmıştım tuvalete gitmek istiyodum. Tuvaletin kapısını açarken altıma kaçırdım._____ Iı ondan sora annem geldi. Bunu da Efsane gördü ve herkese yaydı. Herkes bi kahağa boğuldu tüm sınıf. Böyle üzıldüm. Yine de eem başka herkes güldü. Hiç kimse benim yanımdan bakmadı bu olaya....”

2. Öğrenci : Erkek – 55 saniye

Konu : Yaşadığınız şehri iyi ve kötü yönleriyle tanıtınız.

“Şimdi burası Antalya, tinercisi var, iyisi var, kötüsü var. Ya ee yaşadığımız şehirde bir sürü olay çıkıyo. O yüzden ailemiz falan dışarı çıkmamıza izin vermiyolar. Ama yine dee yaşadığımız insanı yaşadığımız yerdeki insanlar ee yeteri kadar iyi davranabiliyolar. Bi Dakka düşünü-yorum_____. Özne eksik kaldı konuşmada. Kötü yönleri insanların gezip tozarken falan kapkaçlanması. Yaşadımız yerde okulda falan bu ara domuz gribi çıktı o da kötü bişey. Domuz gribi oldu. Aşı olmalıyız falan filan. Okuldan da eksik kalcaz o yüzden bu kadar başka bi şey yok.”

3. Öğrenci : Erkek – 1 dakika

Konu : Nasıl bir yerde yaşamak istediğinizi sebepleriyle anlatınız.

“Hocam şimdi ben köy köyde doğdum. İm büyüdüm için daha çok köy-ü severim, neden? Çünkü, orda “herşeyy çok güzel birbirini tanıyosun. Hırsız yok yani herkese güvenebiliyosun. Tinerciler falan yok ama şeerde de yaşadığım için şiirde alışığım ama onunda bi eksiği var. Mesela tinerciler falan” sokakta dolu hırsız dolu. Ev eve girmek hırsızlık yapmak şeerde de var. _____ şiirde ha şiirde kimse güven-e güvene-miyo köyde dağa iyi.”

4. Öğrenci : Kız – 1 dakika 50 saniye

Konu : Sevdığınız birini tanıtınız.

“Ben arkadaşım İlayda’yı tanıtmak istiyorum. Iı İlayda’yla doğduğumuzdan beri arkadaşız. Neredeyse on üç sene oldu. Ufak tefek kavgalarımız olmuşduu. Ama çok güzel bi arkadaşlığımız var. Her zaman söyliyecemi üzüntülerimizi, mutluluklarımızı

onla paylaşıyoruz. Yılbaşını falan bazen 11 onunla geçiriyoruz. Ondan sonra mesela boş zamanlarımızda hep İlayda'yla buluşup ya da üzüldüğümüzde onla birlikte ağlayabiliriz. Sevindiğimiz onla birlikte gülebi-liyoruz. Parka gidiyoruz, oyun oynuyoruz. İla hatta bi keresinde İlayda'yla oyun oynarken onun ayaa benim burnuma gelmişti. Öyle bi kötü anım var. Doktor gitmek zorunda kalmıştım. Çok miğdem bulanmıştı. Burnum kanamışdı, başım ağrımışdı ve dayanmaz bi ağrıydı o. O günü hiç unutamam. Heralde altı yedi sekiz yaşlarındaydım. Ondan sonra doktor on ikiye kadar uyumayacaksın demişdi. Sonra Sevilay teyze başımda bana hikaye okumuşdu. Halil amca gelmişti istersen sen de ona bi tokat at ödeşin demişdi. Onları hiç unutamıyorum. İlayda'yla çok güzel anılarımız var. Yani çok güzel şeyleri paylaştık, on üç seneden beri de dağa da umuyorum paylaşıcaz ve yıllarca bitmeyecek bence bu arkadaşlık. İlayda'yı çok seviyorum. Onun da beni sevdiğinden eminim. Hiç ayrılmadık. Yani ne kadar çok birbirimize kıırılsak da hiç kopamadık birbirimizden. Çok güzel bi arkadaşlık. Yani ne diyim. _____ Sonra onu müziece falan çalıştırmıştım. Eksik olduğumuz yerlere birlikte çalışarak gayret ederek tamamladık. Ondan sonra mesela Sbs'de kötü not aldığımızda birbirimize moral verdik. Yani nası diyim. Hep birbirimizi teselli ettik. Çok güzel şeyler yaşadık.”

5. Öğrenci : Erkek – 1 dakika 30 saniye.

Konu : Çalışkanlıkla ilgili düşüncelerinizi anlatınız.

“Bence çalışkanlık çok iyi bi şey ilerde iyi bir birey olmamızı ve iyi iyi bir işe sahip olmamızda çok yardımcı bişey olucak. Yalnız bu çalışkanlık işi herkes içi herkes için olmuyoo. Çünkü, kişi insanların kişilikleri bazen çalışmayı ee gö iyi bulmadıklarından dolayı çalışmıyorlar ve o yüzden de çalışkan olamıyorlar. Bazı arkadaşlarımız ise çalışmayı ileride iyi bişey olacağını anladıkları ve bildiklerinden dolayı çok fazla ders çalışıyorlar. Çalışkanlık ilerde çok iyi bir birey o birey olabilmemiz için de bize çok fazla yardımcı olucak. Bu sayede birçok arkadaşla sahip olucuz ve iler-dee bir meslek hayatımız olucak iş iş sıkıntısı çekemicez. Dünyada bazı so soru iş sıkıntıları olduğundan dolayı ilerde çalışkanlığımızın karşılığında güzel işlere sahip olabileceez. Bu çalışkanlık yalnız bazı kişilerse bu kişiler ee bu kişiler çalışkanlığı çok fazla abarttıklarından dolayı derslerine derslerinden çok hiçbir oyuna vakit ayıramıyorlar. Bence çalışkan olmalılar ama bunun yanında da oyuna zaman ayırmalılar. Bazen aile bireyleri de bu uça çocuklara her zaman psikolojik bazı sorunlar oluyo ve bu soruları anlatabilmesi kişinin kişinin ve bireyin zor oluyo.”

6. Öğrenci : Kız – 1 dakika

Konu : Gelecekte seçmek istediğiniz mesleği ve neden seçmek istediğinizi anlatınız.

“Ben gelecekte öğretmen olmak istiyorum. Çünkü öğretmen öğretmenlik çok güzel bi meslek. Ben gerçekten çocukları çok severim. Zaten küçük bi kardeşim de var. Onunla çok iyi arke anlaşıyoruz. Ee anneme çok yardım ediyorum. Ee küçük çocuklarla çok iyi anlaşıyorum. Mesela benim bir kuzenim var, çok tatlı bi kız. Ee beni görünce çok sevinir. Başkası genelde benimle oynamak ister. Beni çok sever. Örnek almak istediği bi ablasıymışım. Bi de öğretmen olmak aslında çok güzel bir şeydir. Çünkü, ıı bu işi mesela ilerde iyi bir insan olacaksa onu sen hazırlıyorsun geleceğe ıı onun meslek edinmesinde en büyük rolü sen oynuyorsun.

7. Öğrenci : Erkek –1 dakika 40 saniye

Konu : Sizi üzen, inciten, öfkeliendiren davranışların neler olduğunu ve böyle durumlarda nasıl davranılması gerektiğini anlatınız.

“Be beni en çok üzen şey hastalığım. ıı ana sınıfı anasınıfında hastalandığım için çok üü üzuldüm, öfkeliendim ıı keşke böyle bir hastalık olmaz olsaydı dedim.____Ee gururumu gururumu incitdi. Ee yani sürekli iyne yapıyordum. Eee arkadaşlarım eee ma maalledeki arkadaşlarım eee benden uzak duruyordu eskiden. Eee ben bu duruma çok üzüldüyorum, fazla şekerli şeyler yiyemiyorum. ıı en güzel olduğu ola olay da benim ee kampa gitmem ve ıı diyabet festivali ıı kuruldu ve ıı resim ya diyabet diyabet yarışmasında birinci oldum. ıı ____ ya üzüldüğüm benim hastalığım şeker hastalığım. Sürekli iğne yapıyorum. Hergün öğlene kadar ıı günde dört kere yapıyorum.____şekerim yüksel yükseldiğinde çok öfkeleniyorum. İştée sinirlenince bi şey bi şeyler yapasım gelio. Bi şeyler kırasım gelio ıı____.”

8. Öğrenci : Kız – 2 dakika 25 saniye.

Konu : Bir kuş olduğunuzu düşününüz. Nereye ve kimin yanına gitmek isteyeceğinizi nedenleriyle birlikte anlatınız.

“Ben kuş olsaydım tüm dünyayı gezme şansımı denerdim. Tabi kuşlar özgür olduğu kadar da her her dünyanın yırtıcı hayvanlarından kaçmak zorundadır ıı kuşlar renkleriyle ve cıvıltı cıvıltılarıyla bizim hayatımıza renk katarlar. Im____ kuşların ee güzelliği de vardır, zararlı yönleri de vardır tabii. Kuşşlar__nasıdessem ıımm__kuşlar

her yere gidebilirler tabî ki yırtıcı hayvanlardan korunmaları lazım. Her yere uçabilirler. Kuşların güzelli eeii yeşillik alanlara gitmeleri gerekiyor. Orda daağa iyi yaşarlar. Sonraa ____ çok güzel hayvanlardır. Renklidir, cıvıl cıvıldır. Sesleriyle bizim hayatımıza neşe katarlar. Sonra _____ biz onları seversek onlar da bizi sever. Yani hani bizden korkmazlar. Onlara yem verirse çok mutlu olurlar. ____ Çok küçüklerdir. Kafeslere koyarlar. Kafeslerde yaşayınca mu mutsuz olurlar. Salınca güzel ıı yani dışarıda olunca çok mutlu olurlar. Kafesde iyi olmazlar. Yann nası desemm. Ama tabi arkadaş oluncada muhabbet kuşları kafeslerde olmaları gerekiyo. Dışarda yaşayamazlar. Dier kuşlar kumru gibi kuşlar dışarıda yaşamaları gerekiyo. Onları aa kafese atıp da hapis gibi yaşatmamız gerekiyo. Muhabbet kuşları da çok güzeldir., çok öterler. Sabah bizi kaldırabilirler ötüşleriyle.”

9. Öğrenci : Kız – 3 dakika.

Konu : Oynamaktan en çok zevk aldığınız oyunu anlatınız.

“Benim oynamaktan en çok zevk aldığım oyun saklanbaç. ııı neden ııı yani ııı onda eyleniyorum. ııı işte böyle arkadaşlarla falan oluyo. ııı kaç kişiyle oynanılır. ııı ben hani böyle iki üç kişiyle değil de daağa fazla kişiyle yani ne kadar çok olursak o kadar daha çok eyleniyorum. ııı neden bu oyunu seviyorum. ııı bu oyunu ııı ııı şey hoşuma gidiyo yani bu oyunda böyle işte böyle sayıyorsun falan. Saklanıyorsun bi hareket halindesin. ııı oyunda sevmediğim yön hani böyle sayma vardır. O bölümü hiç sevmiyorum. ııı en çok sevdiğim şey ııı saklanmak ııı saklanmak oluyo ııı ondan sonra ııı başka _____. Oyunu dışarıda oynamayı daha çok severim de açık alanda severim. İmm _____ ee oyun eğlenceli. ııı _____ oyun nasıl oynanır. Oyun işde bi sürü kişi seçersiniz ııı o kişi bi kişi olur bi kişi sayarsınız böyle bişi ebe şey olur. ııı say say sayma kişisi olur, sayar. ııı diğerleri de saklanır. İşte o ııı ebe olan kişi işte böyle bakar. Kim nerede saklanıyo diye bakar. ııı bulduğu anda direk koşar. Oo saydığı bölümü işte böyle yapar. İşte ebe diye ismini söyler. Ebe diye yakaladım felan der. Ee ondan sonra eğer bulamadığı kişi gizliden gelirse sobe der ve beni o kişi ııı ebe olmaktan kurtulur. İmm ondan sonra _____ ıı yani ee güzel bi oyun _____ işte öyle _____ Aslında oyunu arkadaşlarımdan ziyade böyle aile çevreleri olunca onlarla da iyi oynayabiliyoruz. ııı onlarla da böyle hep ııı oyunu onlarla da daağa iyi oluyo. ııı ss böyle hangi yerlerde oynamayı seviyorum işte dediğim gibi açık havada ama daha çok hani güvenli olan yerlerde oynamayı severim. Hani güvendiğim yerlerde oynamayı severim. Mesela böyle

Yüzüncü Yıl gibi değil de böyle sakin olan yerlerde oynamayı severim._____Ondan sonra_____.”

10. Öğrenci: Kız – 4 dakika 30 saniye

Konu: Hayatınızda nelere özlem duyduğunuzu anlatınız.

“Ben bu konunun gelmesine bi açıdan çok sevindim. Çünkü söylemek istediğim birçok şey var. İki hayatımda en çok nelere özlem duyuyorum. Öncelikle eskilere çok özlem duyuyorum. Yani onların hayatlarını okudukça neler o neler yaşadıklarını okuyınca onlara biraz imreniyorum. Çünkü,eskiden insanlar daha yakınmış, daha saygılıymış birbirlerine fakat artık böyle bir şey kalmadı. Yani eskiden doğa daha güzelmış, hiç kirletilmemiş bugüne bugüne kadar gelmiş fakat artık yeni nesil doğayı kirletmeye başladı, ozon tabakası delindi. Ben bunlara çok özlem duyuyorum. Daha sonra benim ailem çalışıyo . Annem ve babam ikisi de spa müdürü. Kardeşlerim var. Genelde bakıcı tutuyolar, genelde bakıcı tutuyolar ve kardeşlerimle birlikte de fazla olamıyorum. Yani onlar ben sabahçıyım onlaröğleci. Ben geliyorum onlar gitmiş oluyolar. Bi tek akşam görebiliyorum yüzlerini. Yani biz ailemle genelde hafta sonları birlikde biyerlere gideriz. Çünkü ailem ailem hafta sonları izin alırlar. Bizimle vakit geçirebilmek için. Çünkü yani eskiden bi olay olmuştu o olayı anlatmam gerekir mi bilmiyorum ama aialem fazla ilgilenmiyordu. Çalıştıkları için genellikle izin alamıyolardı, yaz sezonu olduğu için. Yani ben çok sıkılmışım. Yani bi de böyle kardeşlerimi göremiyorum, yalnız başına bütün gün evde. Bakıcıdalar falan . Okul var üstüne üstlük bi de böyle bir sürü sınav olunca ben sıkılmaya başlamışım. Bu açıdan sonra bigün okuldan kaçmışım. Yani sora annemler telaşlanıp gelmişlerdi. Yani nasıl deyim annemlerin bi o zaman annemleri üzdüğümü fark etmişim. Çünkü annemlerin elinde olan bi şey değil bu. Annemler çalışmak zorundalar ve evi geçindirmek zorundalar. Bi yani bunun için onlar mecburlar. Yani bizimle vakit geçirmeyi onlar istemezler mi? Tabii ki isterler fakat nası diyim onlar yani bizimle vakit geçirmek isteseler bile iş ortamları müsait olmayabiliyo. Ben bundan dolayı çok sıkılmışım ve eski günlere özlem duyuyorum. Yani hafta sonları artık fazla olmuyo. Ama eskiden yani nasıl diyim, dışarı çıkardık., denize giderdik, piknik yapardık. Hafta sonlarını hep birlikte geçirirdik ve kendimi yalnız hissetmezdim. Yalnız nasıl diyim özlem duyduğum başka bir sürü şey var. Ama öncelikle ben annemle babamın yakınlığını ve arkadaşlarımin bana karşı olan saygısını öne almak istiyorum. Arkadaşalarımin yani nası diyim birçok saygılı olan arkadaşım var fakat bunlar yani saygı derken insanın aklına en önce böyle karşısındakini

incitmemeye çalışmak, doğru cümleler kullanıp doğru konuşmak geliyor fakat sadece bundan ibaret değil. Hareketleri, mimikleri, jestleri bunlar da çok önemli bence. Çünkü yani nası diyim bişey şeyler seni çok seviyorum dersin mesela sert, kaşları çatılmış şekilde seni çok seviyorum demek ayrı bişey. Tanin ası diyim ben genelde bunlara özlem duyuyorum. Arkadaşlarıma bana saygısını, ailemin bana olan saygısını, nası yani ailem sürekli bana baskı altında tutuyor, des çalış, sınavların var, SBS var, geleceğine hazırlan. Ben de biliyorum bunların oldığını ama biraz sıkılmaya başladım. Çünkü yok dersane, özel ders, ödevlerini yap, performans ödevleri, sınavlar derken insan hiç kendine vakit bulamıyor. Yani bunları birazcık özlem duyuyorum. Eski günlerde çalışıyormuş daha eski günlerdeki sorunlar şimdikilerden daha azmış. Ailemim bana anlattıklarına göre ım eski günlerde sürekli çalışıyormuş fakat aileleri onlara çalıştıktan sonra bir süre izin verirmiş. Çünkü kendileri de çalışmaya istek duyarlarmış. Ben artık duymuyorum. Çünkü ailem sürekli çalış, sınavlar var, performans ödevlerini hazırladın mı demesinden bıktım yani o dereceye geldim. Daha sonra ben bi açıdan da es ya eski günler dediğim şu. Eskiden insanlar ya ailem bana sürekli yani büyüklerim ailem genelde hep bana anlatırlar. Yani eskileri şöyleydi böyleydi. İşte biz beş kuruş alı yani elli kuruş alırdık. Gidip ona tost, simit alırdık derler ama günümüzde böyle şeyler yok. Yani şimdi her şey o kadar pahalı ki yani ne elli kuruşu ne bi milyonu hiçbir şey yetmiyo. Ailemim bunu anlamasını isterdim. Öncelikle buna çok özlem duyuyorum. Beni anlamıyolar yani harçlık veriyolar, idareli kullan diyolar, bi hafta veriyolar. Neye yani kalem mi alıcaksın, ucun bitti uç mu alıcaksın, silgi mi alıcaksın şaşıryosun. Yani haftalık veriyolar fakat haftalığında ihtiyacın olduğunda haftalığından almak zorunda kalıyosun yani. Bu bence beni biaz sıkmaya başladı. Ben eski günlerdeki gibi ailelerin sıkılmamasını özlem duymaya başladım. Yani başka diyebileceğim bir şey yok. Yani eskileri ve yani birazcık da doğayı özledim. Çünkü ben ilk ben yedi yaşındaki halimi hatırlıyorum biz pikniğe gidiyoduk, her yer yeşil. Şimdi gidiyoruz her tarafta çadırlar, evler. Ağaçlar kesilmiş, oksijen gitgide yok oluyo bence.”

11. Öğrenci : Erkek – 2 dakika 56 saniye.

Konu : Yaşadığınız şehri iyi ve kötü yönleriyle tanıtınız.

“İyi Antalya turistik bir şehir sonuçta. İm hem yaz hem kış turizmi var. Ekonomik yönden çok iyi ama aynı zamanda kültürümüz yok oluyo. Türk kültürü şu anda hiç bi şekilde Antalya’da yok bence. Yani turistler geldiği zaman Antalya bambaşka bi şehir

oluyo. İç Anadolu'daki gibi yani yerel bi şeyler yok. İnsanlar çok rahat davranıyorlar. Bu bi yönden iyi bi yönden kötü. İyi olan yönü insanların daha rahat olması kötü olan yönü de kültürümüzün yok olması. Ayıp denen bi şeyin kalmaması. İıı turistler yüksek para bırakıyorlar bu iyi. İıı ondan sonra aile bağları yok oluyo sonuçta. Antalya ne biliyim çok fazla göç alan bi yer. Yerli yok denicek kadar az Antalya'da. Sokakta birine sorsanız çoğunlukla yerli değildir. Bu yüzden de Antalya'nın yerlisini bulamazsınız. Eee turistler desiniz yaz aylarında akın ediyö. Plajlar gerçekten çok pis oluyo. Oteller kendi plajlarını temizleyip kenarlara atıyorlar. Halk plajları çok berbat bi şekilde oluyo. Benim sıkıntılarım bunlar. Mavi bayrak veriyorlar bi de oralara. Çok kötü oluyo _____insan yüzmeye girdiğinde kafasına falan poşet filan geliyo. Yani _____kültür olarak Antalya başkent sayılabilir. _____Güzel bi kültürü var ama Türk kültürü değil. _____Kitap evleri var. _____Güzel bi şehir ama yine de kültürümüz gidiyo. Atatürk'de Antalya'yı çok sevmişti. Cennettir demişti. Küçük cennet demişti. İıımm _____Antalya'da çok insan yaşıyo. Bunların geçim kaynakları var. Sanayi olarak da gelişmiş bi şehir. _____Güzel işler yapan oluyo. Turizm şirket şirketleri var. _____Sıcak Antalya. Yazları çok sıcak oluyo. İm kışları da o kadar soğuk olmuyo. Bu sonuçta güzel ama yazları aşırı sıcak oluyo. Kışları yağış oluyo ama kar olmuyo. Bu bizim için kötü. Sonuçta kar oynamak istiyoruz. Ama hiç kar yağdığında oynamak yok. Zaten kar yağmıyo bi tek yağmur yağıyo.”

12. Öğrenci : Erkek – 3 dakika 10 saniye

Konu : Okuduğunuz bir kitabı tanıtırız.

“Okuduğum kitabın adı Kondrad ya da Konserve Kutusundan Çıkan Çocuk. Bu kitapta bi tane ba bayan Bartoled adında bi tane kadın kendi başına yaşıyo. Bi evde tek başına yaşıyo kadın şey kocası çocuğu hiç olmamış. İşte Bayan Bartoled geçimini halı dokumaktan sağlıyo. Halı dokumaktan sağlıyo. Bi de bi şeyler sipariş etmeyi de çok seviyo. Acayip acayip şeyler sipariş edebiliyo. İşte bi gün böyle sipariş ediyö ama işte dünyanın öbür ucunda yaşayan bi adamla soyadı aynı olduğu için karışıklık oluyo ve Bayan Bartoletti de içini açıyo bi tane çocuk çıkıyo. İşte bu çocuğun adı Kondrad bu çocuğun. İlk açtığında böyle bu çocuk buruş buruş yüzü. Sonra bi toz yediriyo toz gibi bi şey var onu yedirmesini söylüyo. Yediriyo çocuğun yüzü düzeliyo. Bu çocuk hazır bi çocukmuş hazır bi çocukmuş. Bi fabrikada üretiliyomuş bu çocuk çok akıllıymış. Bu çocuğu okula gönderiyö. İm ama çocuk çok birinci sınıf çok akıllı olduğu için birinci sınıftan başlamak istemiyo. Üçüncü sınıftan başlıyo. Ondan karşı komşusu bi tane kızla

arkadaş oluyo. Okula beraber gidip geliyolar. Bayan Bartoletti'nin de bi arkadaşı var ve eczacı. İsmi de Edva ve onunla ee birbirlerini gidip geliyolarmış. İşte bi gün Egam geliyo Kondrad'ı görüyo. Çocuğu çok seviyo akıllı olduğu için çok seviyo oo onunla da ilgileniyo. Sonra bu çocuğu üreten fabrika fabrikadan adamlar geliyo o çocuğu geri almak istiyolar. Çocuk Bayan Bartolod çocuğu geri vermek istemiyo çocuğu saklıyolar saklıyo sonra adamlar içeri giriyorlar çocuğun onda olup olmadığını anlamak için ıı bi şeyler bi şeylere bakıyolar inceliyolar. Bi şeyleri sonra bi def ödev kağıdı buluyo onda tarih atılmış ve ödevi de yazılı o ona bakarak çocuğun onda olduğunu anlıyolar ama çocuk şey Even'e verdiği için çocuğu bulamıyolar. Sonra _____ imm _____ sonrasında arkadaş olduğu kız da ona saklanmasında yardımcı oluyo. İşte ee çocuk o kaldığı eczanede bir sürü kitap, ansiklopedi falan buluyo onları okuyo. Onları o okuyo. Baya bilgi edindiğini falan söylüyo, Bayan Bartoletti'ye. Bayan Bartoletti ona dikkatli olması gerektiğini adamların onun bizde olduğunu fark ettiğini söylüyo, tiğini söylüyo. Bigün onu dünyanın öbür ucunda çocuğu sipariş eden kişi geliyo karısıyla beraber ama çocuk çocuğu geri almak istemiyolar. Çünkü çocuk çok akıllı olduğu için çok akıllı ama çocuğun huylarını değiştirmesi gerektiği söylüyorlar, Bayan Bartoletti'ye ıı oo arkadaşı ona yardım ediyo huylarını değiştirmesinde. Adama bişeyler atıyolar asıl sahibi olan adama adama kaçmasını sağlıyolar. Çocuğu istemiyolar. Çocuk ta onlarda kalıyo.”

13. Öğrenci : Kız – 3 dakika

Konu : Yaz tatilinde neler yaptığınızı anlatınız.

“Ben yaz tatilinde okullar kapandığı zaman okullar kapandığından üç dört gün sonra Kuşadası'na gitmiştik. Annemlerle, annem, kardeşim, ben teyzelerimin, dayılarımın kuzenlerimin anneannemlerin yanına gitmiştik. İmm ben orda neler yapmıştım? İmm denize gidiyorduk annemlerle da so kuzenlerimle eğleniyorduk gi şey çarşıya falan çıkıyorduk annem gezdiriyordu bizi daağa sonra ee yemeğe gidiyoduk, bi ara eniştem götürüyodu. Tatil olduğu zaman orda kal kal Kalamar diye bi yer var Kuşadası'nın bir bölümü oo bi gün orıya hem denize gidiyoduk hem piknik yapıyoduk. İmm kuzenlerimle ben oraya şey kıyılıklar vardı orda yengeçler vardı onları topluyoduk böyle. Sonra dayımla balık tutmaya gidiyoduk deni dayımla balık tutmaya gidiyoduk. Ordan işte tuttuğumuz balıkları eve gidip buz dolabına atıyoduk. Akşam yemeği şey pişiriyoduk öyle daha sonra ıımm teyzemler tatil olduğu günler annemlerle hep birlikte tek orda Kadınlar denizi var yani tek şey Kadınlar Denizi ismi ama herkes gidebiliyo öyle iihh ordan denize gittikten sonra çok yoruluyoduk eve geliyo duş alıp direk yemek

Yiyip yatıyoduk. Sona ben bilgisayarın başına geçip Antalya'daki arkadaşlarımla çetleşıyodum. Iı sona akşam olunca yemek yiyip ben annemde kalıyodum. Daha sonra kuzenim de kuzenlerim var iki tane Eylül, Doğan onlar onlarla beraber yatıyoduk. Sonra bazen teyzemlerde kalıyoduk. Sonra ee sonra işte hep denize gidiyoduk geziyoduk. Böyle geçti tatilim genellikle. Iı sona ıı ondan sonra Kuşadası'ndan okulların açılacağına on gün kala falan sona ıım Kuşadası Kuşadası'nda eve gidiyoduk yani Antalya'ya geri dönüyoduk. Sona eve geldikten sonra işte on gün sonra biraz daağa çalışmaya başlamıştım. Ya tatilde de çalışıyodum da eve gelince biraz test falan çözmüştüm ya evde de genellikle Antalya'ya geldiğimizde lunaparka, Migros'a, çarşıya falan hep çıkıyoduk. Denize gidiyoduk Antalya'da da aynı. Sonra sonra okullar açıldı zaten ondan sonra tatil böyle geçti.”

14. Öğrenci : Kız – 3 dakika 10 saniye.

Konu : Beğeniyle seyrettiğiniz bir filmi anlatınız.

“Ben Vatan ay pardon Nefes’e gitmiştim. Vatan filmiydi o işte. Askerlerin yaşadıklarını dağ bi dağ karakolunda geçiyodu olaylar. İşte sürekli teröristlerin tehditi ile yaşıyordu ordaki insanlar. Soğuktu orda nasıl savaştıklarını ııı vatani korumak için nasıl bi mücadele verdiklerini gör görmüşüm ben. Benim babam askerdı. Orda ye ona benzer yerlerde görev yapmışlar işte annem falan çok duygulanmıştı. Emm ordaki askerlerin yerinde olmak istemezdim ben açıkçası çünkü yaşıyıp ölecekleri belli değil, sürekli bi tehdit altındalar. Iım işte sürekli bi endişeyle yaşıyolar ve aileleri de buna kat işte ya buna ne bileyim katılıyo gibi bi şey. Iıı sonra ordakiler ailelerini felan aradıklarında sürekli işte teröristler orayı gidip tehdit ediyordu. Imm ordakiler çok üzülyodu. Bi aileleri falan duymuyodu bunları ama dağ karakolunda olan askerler onların tehditlerini duyuyorlardı sürekli. İşte hiç bi bilgi veremiyolardı. Başka teröristler falan anlar diye. Gerçekten çok güzeldi. İşte Türkiye’de falan büyük bi patlama yaşandı filmde de. Iım şehit aileleri izlemiş bunları. Çok duygulanmışlar. Haberlerde de görmüşsünüzdür zaten. Imm_____En sonunda şey olmuştu sonunda bi patlama olmuştu. Ondan önce işte arkadaşlar eğleniyodu. Bir hala orda olduklarına rağmen şaka yapabiliyorlardı. Patlama olduktan sonra çavuşla bi asker kaldı ve terörist geldi işte terörist de daha önceden askermiş aslında. Düşman olduğu için o çavuşa onu öldürmek için bastı karakolu ve sonunda öldürdü. Sonra çavuşun karısı falan o anda böyle yere düştü bayıldı kapı falan çalıyodu böyle haber geldi şehit düştü falan diye. Dağ karakolunda zaten kimse kalmamıştı. Sonra dışarıdan birkaç kişi geldi helikopterle falan. İşte ilk işi

şey olmuştu imm Atatürk'ün yanına gidip hani şey olur ya heykeli vardı işte onun yanına gidip Atam ben hala sağyım, buradayım ve vatanı koruycam demişti ve bi teröriste yardım etmişti o asker bunlara rağmen.”

15.Öğrenci : Kız – 2 dakika 25 saniye.

Konu : Nasıl bir yerde yaşamak istediğinizi anlatınız.

“Hayallerimin şehri Hollanda. Okulumun eğitimimin bile orda yaşamak istediğimi çok isterim. Oranın hem ekonomisi hem eğitimi hem de bilimsel yönden çok iyi bir şehir, ülkedir. O yüzden hem yemekleriyle meşur hem yağmurlarıyla hem güneşiyle meşur olan Hollanda. Hollanda'ya gitmemin sebebi oradaki insanların sıcak kanlı olması dilinin güzel olması ve benim eğitimime daha iyi katkısı olabilmesidir. Bunun nedeniyle mesela ordaki öğrencilere aylık maaş veriyolar. Nasıl maaş? İki buçuk milyar veya üç milyar üzerinde olmak üzere. Onların bitki örtüsü, insanların bile tatlı dilli konuşmalarının nedenleri de var. Hem onların yemekleri hem çeşitleri ülkemizi daha çok etkilediğini belli ediyor. Ama Türkiye’de böyle bi şeyler olmadığı için kendimi daha iyi hissedebileceğimi hissediyorum Hollanda’da. İsviçre, İtalya’da olabilir aslında çünkü onlar daha güzel ülkeler olmadığı için hem teyzem ve halamların İsviçre’de kalmasından dolayı İtalya’ya gitmeyi çok isterdim. Ama İtalya benim için eee aşamayacağım bir şehir olduğunu düşününce kendimi Hollanda’ya atmak istedim. Hem oranın ekonomisi öğretimi kendimden eee emin olduğum için oranın diline daha iyi anlaşa-cağımı anladım. Hollandaca saten çok az biliyorum sayılır. Ken kendim saten Antalya’yı bile fazla sevmedim. Türkiye’ye fazla alışamadım. Aslında ben Almanya değil de Hollanda’da kalsam daha iyi olurdu gibisine. Im ya hem şiir yazmasını çok severim ben ııı romantik şehir olduğunu düşünüyorum hem deniziyle hem sularıyla çok güzel bir şehirdir. Hem oranın yemeği patates kızartması falan çok hoşuma gider. Kendimi orda daha bi başka hissedeceğimi zannediyorum. Ordaki iş hayatımda bile güzel olabilir. Kendimce düşündüklerimi düşüncelerimi orada kurabilirim. Yani _____ oradaki imkânlar Türkiye’ye göre daha kolay yani Türkiye’de aldığın bi memur maaşı daha değişik oluyo. Benim olacağım o meslek belli saten. Oyuncu olmayı düşünüyorum. Eğer bu oyunculuğu Türkiye’de yaparsam kendi imkânlarımı zorlamaya çalışırım ama Holalnda’da Yaparsam bana yeterince zaman ayıracıklarını düşünüyorum. Hem ya yabancı oyunculara daha çok iş verme teklifleri gelio. Ondan dolayı Hollanda’yı tercih ederim.”

16. Öğrenci : Erkek – 1 dakika 10 saniye

Konu : Sizi üzen, inciten, öfkeliendiren davranışların neler olduğunu, böyle durumlarda nasıl davranılması gerektiğini anlatınız.

“Öğretmenim şimdi ben bir gün berberde çalışmak istemiştım. Eee babam izin vermemişti. İıı ben gittim berbere çalışmaya başladım. Eee berberi kapatacaktı. Bi tane adam geldi, çay içti öğretmenim. Sonra ben bardağı yıkamaya gittiğimde elimi kestım ee hastaneye gittik ee sonra elime dikiş attılar. Babam eve götürdü. Soona eee annem üzülmüştü. Eee soona annemin arkadaşına gitmiştık ııı orda annemin arkadaşının oğlu vardı onla beraber onun okuluna futbol maçı yapmaya gittik eee elime top geldi. Elimin dikişleri patladı. Sonra babam geldi tekrar hastaneye götürdü yine dikiş attılar ııı sona işte bir ay sonra elimin dikişlerini dikişlerini aldılar. Pansumana falan gidiyoduk işte_____Bu Kadar. Sonra _____başka _____.”

17. Öğrenci : Erkek 2. dakika 10 saniye

Konu : Gezip gördüğünüz bir yeri ve o yerin ilginç özelliklerini anlatınız.

“ Kayseri’yi gezdim. İıı güzel bir yer. İıı eskiden hiç güzel değildi hep dağlık alandı. İııı sonra seçilen ıı bi başkan ile Kayseri daha güzel bir yer oldu. İıı Kayseri benim için güzel bir yer. Çünkü mesleğimin tam yapabileceğim bir yer. Çünkü köylere ulaşmak çok zor orda. İııı Kayseri’nin pastırması güzel. İııı pastırmacılar çarşısı çok güzel bir yer. Nasrettin Hoca’nın heykelini filan yapmışlar hemmm de pastırma olarak. İııı ondan sonra Kayseri’nin içinde Gayzer Kalesi olarak bir kale var. Bu kale Kayseri ilk kurulduğunda korunması için yapılan bir kale. Hala duruyo ımm çok büyük bir kale. İçinde çarşılar var pazar var ııı. Ondan sonra büyük alışveriş merkezleri var. İıı Kayseri’de birçokkkh tanıdığım kişi oturuyo. Onlar beni gezdiriyoy. Ondan sonra Kayseri’nin köyleri güzel. İııı bi tane köyü gezmeye gittiydik çok güzeldi. Böyle inekler filan geziniyordu ortalıkda. Kuzenim gezdirdiydi orayı da. İııı ondan sonra _____ Kayseri’de değişik bi tane türbe var böyle iki yolun ortasında. O türbeyi yıkmak istemişler. Kaç tane dozer gelmiş yıkmaya ama hiç biri yıkamamış o yolu öyle ayırmışlar. Bilmem ne baba türbesiymiş adı. Türbeyi gezdim baktım o ondan sonra fazla bi yer görmedim aslında. Çünkü hep evde oturuyoduk. Kayseri her sene değişiyoy ilginç yerler olmaya başlıyoy. Çok dağlık alan var. İııı ondan kötü biraz görüntüsü ama çok güzel iç merkezi filan fuarlar oluyo Kayseri’de._____”

18. Öğrenci : Kız – 3 dakika 10 saniye.

Konu : Bir kuş olduğunuzu düşününüz. Nereye ve kimin yanına gitmek isteyeceğinizi sebepleriyle anlatınız.

“ Ben bir kuş olsam uçabilirim ve istediğim yere gidebilirim. En başıyla bütün dünyayı gezmek isterdim çünkü biz genellikle Türkiye’de yaşıyoruz ve sadece Türkiye’nin olanaklarıyla yaşıyoruz. Onların güzellikleri gayet güzel ama dünyada olan birçok olay var. Hepimiz de bu olayları görmek isteriz. Mesela başka ülkelerin okulları veya başka yönleriyle bizim Tür Türkiye’ye göre çok değişiktir. İmm ordaki eee olanaklar bazıları çok iyidir mesela eğitim konusunda orda ımm güvence sağlarlar mesela Norveç. Örnek verirsek ordada ülkelerde çocuklara bakıyorlar. Örneğin durumu iyi olmayan çocukları örnek olarak alıyorlar ve onlara yurt veriyorlar. Onlar sağlıkları ve eğitimleri güvence altına alınmış oluyo. Bunun yanında da Mısır Piramitleri’ni görmek isterdim. Çünkü piramitleri çok merak ediyorum. Nasıl yapıldığını büyüklüklerini çok merak ediyorum. İıı bu arada ııı geçmişe gitmek isterdim. Geçmişde olan olayları çok merak ediyorum. Bazı bilgiler kaydedilmedi mesela o zamanlar kamera gibi belgeler yoktu. Bu yüzden bizde o belgeleri tamamen göremiyoruz. Sadece sözde dinliyoruz ve bu yüzden doğru olup olmadığını da bilmiyoruz. Bu geçmişi görmek isterdim. Atatürk’ü görmek isterdim. Onun nası biri olduğunu, davranışlarını falan çok merak ediyorum. Çünkü biz sadece onun kalan sözleriyle yaşıyoruz onu öyle tanıyoruz. Onu gerçekten görüp tanımak daha iyidir. Bunun yanında başka ülkelerin geleneklerini görmek isterdim. Mesela Amerika’yı çok fazla övüyorlar, bütün insanlar Amerika’da yaşamak istiyio. Orayı imm çok güzel bi yer olduğunu belirtiyolar. Bence Türkiye daha iyi mesela insanlar hep başka ülkelere özeniyolar. Onların güzelliklerine özeniyolar ama kendi kültürlerini nedense beğenmiyorlar. İı çünkü insanlar yaşadıkları yeri yaşadıkları kültürü sürekli görüyorlar ve bir süre sonra bundan sıkılıyolar. Başka bi yerleri görmek istiyolar. Örneğin yabancı şarkıları yabancı konuları çok özeniyolar. Bence bu yanlış. Türk kültürünü unutmamam lazım. Bunun yanında Meksika’yı merak ediyorum. Meksikalıların kıyafetleri ve giysileri çok hoşuma, kıyafetleri ve yiyecekleri çok hoşuma gidiyo. Özellikle de onların şapkaları çok tatlı geliyo. Mesela internetten araştır-malar yapıp bunları öğrenebiliyoruz ama daağa detaylı bilgileri göremiyoruz. Onların konuşmaları çok farklı geliyo. Bunun yanında kutuplara gitmek isterdim. Ordaki hayvanları çok merak ediyorum yaşıyan hayvanları. İm onların genelde sıcak kanlı olduğunu düşünüyorum. Sonra ım Rusya’ya gitmek isterdim. Rusya’da da ıh genelde insanlar çok değişik davranıyorlar farklı ülkelerde mesela bir yabancı olduğunda çok fazla iyi davranmıyorlar. Örneğin bazı ülkelerde yabancı insanlara hiç iyi

davranmıyolar ama Türk kültüründe insanlara çok sıcak davranıyolar. Yiyecekleriyle ıı davranışlarıyla çok sıcak davranıyolar. Ama yurt dışında ııı insanların fazla kültürlerinden hissetmiyorlar. Mesela herhangi bir sorun olduğunda fazla yanlarında durmuyolar. Onlar yeterince korumuyolar.”

19.Öğrenci : Kız – 25 saniye

Konu : Çalışkanlıkla ilgili olarak düşüncelerinizi anlatınız.

“Çalışkanlık herkese göre bir yetenektir. Eee yeteneği ee ıyh örtmenim _____ öğretmenim yapamıcam.

Çalışkanlık bir insan yeteneğidir. Bu yeteneği değerlendirmeliyiz. Öğretmenlerin karşısında yeteneğimizi ee bahsetme _____ söylemeliyiz. ıı _____.”

20. Öğrenci : Erkek – 1 dakika 40 saniye

Konu : Başınızdan geçen ya da tanık olduğunuz üzücü bir olayı anlatınız.

“ıı ben ıı iki sene önce ıı ailemle Çamyuva’da yaşıyorduk. Kemer Çamyuva’da. ııı babam babam belediye gitmişti. Ben de o sırada arabada bekliyordum. İşte o zaman çok kötü yağmur yağıyordu. ıı işte orda bi de bi köprü vardı. ıım ondan sonra bi baktım böyle dere taşmaya başladı ondan sonra köprü yıkılmaya başlamıştı. Yer de sarsılıyordu. Arabalar geçi-yodu. Bi araba vardı zaten orda ıım ondan sonra dere taşmaya başladı. ııı belediye binası da oraya çok yakındı. Bir anda bir anda işte herkes ordan kaçmaya çalıştı. İşte dere taşmaya başlamıştı. Kepçelerle kapatıyolardı oraları. Bi arabayı da kurtarmaya çalışıyolardı. Orda arabaları da ıı orda kapalı kalmıştı. Ondan sonra da beyaz bir araba da sürüklenerek denize gitmişti. İçindeki ııı içindeki adamlarda ölmüştü çocuğuyla beraber ailesi. Ondan sonra o köprü ıı 2004 yılında tekrar yıkılmış. Bu ikinci tekrar yapılmış ama şimdi tekrar yıkıldı. ııı, ondan sonra bi daağa o köprü ondan sonra yapılmadı. Ama yi yine içinden kepçelerle düzeltildi yine ordan geçiliyordu. Ama ben korkudan orda geçemiyordum. Yine arabalar geçebiliyordu ama ben geçemiyordum ordan. Su olmadığı halde çok kötü korkmuştum. Orada ıkh _ geçemiyordum.”

21. Öğrenci : Kız – 2 dakika 6 saniye

Konu : Başınızdan geçen komik bir olayı anlatınız.

“ııı şey benim bi tane köpeğim var. ııı doğu üç dört aylıktı ııı babam mobilyacı onun dükkanında kalıyo gündüzleri akşam geliyo eve. İşte bi gün ııı orda ııı makinelerden biri sa kablosuyla oynamış ıı patisi patisiyle ona vurmuş. Sonra onu elektrik çarpmıştı.

Aslında benim için biraz üzücü bi olaydı. Ama onun ııı şey yap yani sarhoş gibiydi biraz halleri o halleri biraz komikti ve sallana sallana yürüyordu. Ondan sonra veterineri falan aramıştık. ııı eet işte vücuduna bakmıştık yara var mı diye. Ondan sonra ııı yara bi yerinde oo..... yara varsa getirin demişti. İşte aslında yani biraz üzücüydü ama biraz da komikti. Komik olmasının nedeni işte dediğim gibi sarhoş gibi olmasıydı. Ondan sonra _____ işte ertesi gün eee bayram öncesiydi, arife günü olmuştu olay. Yaylaya gitmiştik. Yaylada şey soğuktu hava. Onu şey üşüyodu biraz ııı şey bi tane battaniye gibi gibi bişey vardı, onunla sarmıştık. Şey elektrik çarptığı için fazla hareket etmiyordu. Normalde olsa battaniyeyi hiç durmaz hep ısırdı. Ama o gün ııı şey durmuştu. Sora ya üşüdüğünden ya da elektrik çarptığındandı. Ondan sonra kafasını falan battaniyenin içine sokuyodu. O işte o hali falan çok komikti. Sonra ertesi gün ııı işte biraz düzelmeye başladı. Yine eskisi gibi olmaya başladı. Ama bazı huylarından vazgeçmişti. Eskiden her şeyi ısıırıyodu çok havlıyodu. Şim şimdi ama öyle değil.”

22. Öğrenci : Kız – 2 dakika 10 saniye

Konu : Sevdiğiniz biri tanıtınız.

“Ben Büşra....? Tuner’i tanıtıcam. Bu sene okula geldi. Onunla daağa yeni tanıştık. Çöp tanıştıuımızda ben mandalina soyuyodum. Arkadaşım da geldi. ııı siz hangi dersaneye gidiyorsunuz dedi. Bizde Tudem’e gidiyoruz dedik. Ondan sonra Fenn arkadaşak olduk böylece. Fenn fenden performans ödevi vardı. Biz Büşra’ya teklif ettik grup olur musun diye. Öylece arkadaşlığımızı sürdürmüş olduk. Bi iyi bi bir arkadaş olduk. Büşra arkadaşımız arkadaşım iyi bi iyi kişi, sıcak kanlı, yalan söylemez, dürüst bi kişidir. Büşra’nın ııı Mustafa diye bir kardeşi _____ annesi ve babası vardır. Bi de Laky diye köpeği vardır, çok tatlıdır. Laky’i ilk ilk gördüğümde ııee çok sevmiştim ama ben normalde köpeklerden korkuyodum ama o köpek çok tatlı bi köpekdi. Daha sonra gördüğümde Büş Büşra’yı kokluyodum. Ayaklarının arasına giriyodu. Ondan sonra Büşra’yı daağa iy tanımış ooldum. _____ Daha sonra Büü Büşra bizim evimize geldi. Fen ve teknoloji performans ödevimizi yaptık. Ve bu ödevden yüü yüz alcamızı düşünüyoruz. Çok büyü çokk ee güzen bi ödevdi. Güzel bi ödev hazırlamıştık. _____ Büşra’nın kardeşinin adı Mustafa’ydı. Birinci sınıfa gidiyo. Dağaa yeni okuma yazmayı öğrendi. _____ Büşra’yla dersanede aynı sırada oturuyoruz. _____ Çok iyi bir arkadaş, kısacası bunu diyorum.”

23. Öğrenci : Kız – 2 dakika

Konu : Seçmek istediğiniz mesleği ve neden seçmek istediğinizi anlatınız.

“İmm daa gelecekte belirli bir meslek yokk yok ama kafamda iki tane belirlediğim meslek var. Bunların birisi avukat. Avukat olamasam da örtmen olmak istiyorum. Avukatı neden olmak istiyorum? Çünkü avuka avuka avukatı eee akrabalarımızdan bi kişiyi örnek aldım. Onun çin eee avukat olmak istiyorum. Çünkü iii iyi kişilerin savunmak istiyorum kötü kişileri değil. Filmlerde bazen oluyo kötü kişiler var. Ee iyi kişileri savunmak istiyorum. Kötü kişilere ıı ee hapsaneye koymak istiyorum. Sonra ıımm öğretmen. Avukat olmassa öğretmen olmak istiyorum. Öğretmenliği ee nedennn olmak istediğim şıı istediğim en önemli şey eee Tuğba bu okulda Tuuba Aliye diye öğretmen vardı. Onları örnek aldım. Çok güzel anlatıyola. Diğer öğretmenleri de seviyorum ama en sevdiğim öğretmenler Tuğba öğretmenle Aliye öğretmendi. İmm davranışlarını çok beğeniyodum. Öğretmenlik mesleğini çok güzel yapıyolardıı. Onu örnek aldım. Ee bi de ör örtmenlik öö örtmenlik mesleğini çocukları bi de çok seviyorum ondan seçti eemm belirledim kafamda. İmm avukatlık emm avukatlık bi de öğretmenlik mesleğine ııı puanım daağa yetmiyo ama ııı dört yüzün üzerinde almaya çalışıyorum genelde. Al almaya çalışıyorum çalışıyorum. İmm avukatlık dör avukatlık mesleği dört yüzün üzerinde almaya çalışıyorum ama ba babam da çok çalışman lazım diyo. Onun için ııı çalışmaya çalışıyorum.”

24. Öğrenci : Kız – 1 dakika 30 saniye

Konu : Başınızdan geçen ya da tanık olduğunuz üzücü bir olayı anlatınız.

“Eee biz Adana’da oturuyoduk. Adana’da gittiğim henüz daağa birinci sınıftaydım ve gittiğim okulda eee sınıf başkanıydım ve ee öğretmen beni baazı kaatları imzalatmam için öğretmenlere göndermişti. Bis sınıfa gittiğimdeee ee öğretmen imzalarken kağıdı ben elimi ağızıma almıştım. Öğretmen bana sınıfın ortasında çok bağarmıştı. Ee ordaki öğrencilerde benimle hep dalga geçmeye başlamıştı. Bu benim için çok üzücü bir olaydı. Çünkü ııı tenefüslerde genelde beni görüp gülerlerdi. Bende onun sonrasında çok üzuldüm ve okulumu değiştirmek zorunda kaldım. Öğretmenin yaptığını kesinlikle ya doğru bulmuyorum çünkü gerçekten gururum kırılmıştı. Benim için çok üzücüydü. İıaa _____ bazı öğretmenler öyledir işte çünkü ee ya?... hep öyle olduğunu sanmıyorum ama sonuçta üniversitelerde çocuk psikolojisi denen bi bölümde var. Orayı okuduğunu pek sanmıyorum çünkü yani bi daağa hiç elimi aazıma almayacaktım ama ya dayanamıyorum. Saçmaladım. Ama onlar beşinci sınıf olduğu için bi sonraki sene

mezun olmuşlardı Ama bi sonraki sene biz Antalya'ya taşındık. Ve bu üzücü olay bittii.”

25. Öğrenci : Kız – 2 dakika 30 saniye

Konu : Oynamaktan en çok zevk aldığınız oyunu anlatınız.

“Benim oynamaktan en çok zevk aldığım oyun tabudur. Herkes biliyodur tabuyu herhalde. Ee tabu iki türe ayrılmıştır. Biri ııı tabu klasik tabudur. İkincisi de tabu xlarç adı verilen yeni bir oyundur. Ben en çok tabu xlarçı seviyorum. Ee orda klasik tıtabudan başka ee kuklayla ee kelimeleri anlatma ya da on beşş kelimeyle bi soruy cümlesini anlatma gibi oyunları var. Klasik tabuda ee beş kelimeyi ee beş yasak kelimeyi kullanmadan bir kelimeyi anlatmak. İm bu kelimeleri anlatmak çok hoşuma gidiyo çünkü eylenceli ayrıca sessiz sinema gibi de değil. Sesli olarak anlatabiliyoruz. Bu da daha basitleştiriyö. İı kuklayla oynadığım zamanda sanki kukla canlıymış gibi hissediyorum. Ee kuklayı eemm kelimeye göre hareketlen-direbiliyorum. On beşş kelime kullanarak ee arkadaşlarıma ip ucu kelimeler anlatmak çok eylenceli oluyo. Mesela bi kelim kral kelimesini anlatmak için on beş kelimedenden birini ee iyy en azını seçerek anlatmam gerekiyo. Eem tabu ke tabu oyunları bence çok eylenceli_____ Arkadaşlarımla oynamakçi çeşitli zamanlarda buluşuyoruz. İı buluştumuz zaman ııı işte beş kişi dört kişi oluyoruz. Ve eşit gruplar olmasa da ayrıldığımız zaman takımlara ıı kum saatinin ıı kuklanın ee ötmesini kullanarak süremiz bittiği zaman eee içde eee mesela biri kelime anlatamadığı zaman hani komik şeyler kullandığı zaman çok gülüyoruz. Onun yanında eemm şı kuklanın eee daha çok eylenceli oluyo. Komik sesler çıkıyo._____ Ee içindeki ııı birçok bilmediğimiz kelime var içinde ve ee o kelimeler dışında da ee bildiğimiz kelimeler dışında farklı kelimeler de ör öğrenebiliyoruz. Kelme haznemiz gelişiyö dolayısıyla. Ayrıca yasak kelimeleri kullan kullanmadan anlatırken ııı anlatım eee anlatımımız da güçleniyö daağa çok gelişiyö. Yani tabu eylenceli bi oyun benim için.”

26. Öğrenci : Erkek – 1 dakika 40 saniye

Konu : Yaz tatillerinizde neler yaptığınızı anlatınız.

“ Ben yaz tatillerinde genellikle ya çok yani sade geçiyö. Yani been hentbol oynuyorum iki senedir. Yan turnuvalara falan gidiyoruz antranmanlarım oluyo. Arkadaşlarımla

beraber halı saaya falan gidiyorum. Yan bi yere il dışına falan çıktığımda söylemez. Eee _____ yani şey grup eee gruplarla turnuvalara gidiyorum. Turnuvalarda yan bir hafta iki hafta orda kalıyorum. Orda kaldıktan sonra geri dönüyorum. Biraz ders de çalışı-yorum tabiki. İki hafta da bir bi hafta da bir falan hafta başlarında. Eee kita kitap okuyorum. İm antramanlarım oluyo. Arkadaşlarımla beraber vakit geçiriyorum. Arkadaşlarımla beraber vakit geçirmekten fazlasıyla zevk alıyorum. Ee imm ee ss ee sabit yaz tatili yani çocuklar için sabit yaz tatili şeyde. İmm _____ imm aa yani ailemle beraber geziyorum, vakit geçiriyorum, denize gidiyorum. Denizde vakit geçiriyorum. Arkadaşlarımla beraber geziyorum _____ ııı televizyon izliyorum evde vakit geçiriyorum. Evde vakit geçiriyorum.”

27. Öğrenci : Kız 1 dakika 55 saniye

Konu : Nasıl bir yerde yaşamak istediğinizi anlatınız.

“Ben Afrika’da yaşamak istiyorum. ____ Afrika’daki özgür ortam benim çok hoşuma gidiyo. Ee orda insanlar ee çeşitli zorluklarla karşılaştıkları halde yine de ee daha ee mutlu mutlular bence. Oo orda çeşitli sıkıntılar var ama her bölgesinde değil. Mesela bi bölgesinde açlık, kıtlık gibi şeyler varken bi bölgesindeki insanlar çok eee zenginler, iyi yaşıyorlar. Ee ben bu ka bu kasıların sonucunda hem ee ülkeme ülkemde bi yardım ya şö söylüyüm. Hem ülkemde bi ee yere gelmek istiyorum. Dünya çapında bi ünlü olmak istiyorum. Eee Afrika’da daha böyle çok iyi ee bi tarihsellik var bence. Eem sıcak bi ortam, çölleri var. O çöllerde çeşitli araştırmalar ee yapmak daha iyi olur. Ordaki insanların fa dediğim gibi fakir insanlara yardım etmek de istiyorum. Eem bem yaşamak istediğim yerler. Nası bi yerde yaşamak istediime gelince ee böyle daha ii teknolojinin geliştiği Afrika’nın iyi bölgelerinde dö yaşamak istiyorum. Ama bu benim kö fakir insanları diğer fakir bölgelere yardım etmicem anlamına gelmez. Oralarda da çeşitli turlar düzenlemek istiyorum. Eee çokiy yar onlara da yardım etmek istiyorum, yardımcı ol eee teknolojinin geliştii yerlerde çeşitli yardımlar yapabilirim. Eee onlara mesela ee ordaki aççı insanlara ee o iyi bölgelerinden topladım yiyeceklerle bi ıı katkı sağlıya katkı sağlıyabilirim, yardım kampanyaları düzenleyebilirim. Ee ben bun yapmak istiyorum. Ee böyle bi yerde yaşamak istiyorum.”

28. Öğrenci : Kız – 2 dakika 30 saniye

Konu : Gezip gördüğünüz bir yeri ve o yerin ilginç yönlerini anlatınız.

“Ee ben şimdi İstanbul’da gezip gördüğüm ee yeri yer olarak Miniaturk’ü e anlatacağım. Ee ben buraya ı kuzenimin sünnetinde ge gez gezme amaçlı ve birçok bilgi öğrenmek amaçlı gitmiş-tim. Ee kuzenim sünnetinden sonra ay aylece toplanıp ve diğer akrabalarımızla birlikte Miniaturk’e gittik. Ee Miniaturk çok güzel bi yer ee orda değişik yapıların değişik özelliklerini anlatıyo. Ee her yapının farklı bi çeşitliliği var ee farklı bi özel ee emeği var onların. Ee tabi bunları ee küçük yani küçük mini mi ee mini boyutlarını yapmak da ayrı bi emek gerektiriyo. Ee çünkü bu gerçekten görüldüğü gibi kolay değil. Ee ben burayı gezerken ii ilginç olarak şunları gördüm ee her mimari eserin önünde küçük birer ı bilgisayar gibi ee ses ve ses yani o mimarı anlatan ee bir ses konuşuyo. Ee içine bi kart takıyoruz ve o kart ee önünüzdeki eserin nası hangi tarihte yapıldığını, kim tarafından yapıldığını, nasıl yapıldığını, hangi zorluklarla yapıldığını anlatıyo. Ee bu gerçekten çok güzel ee yani hem oo bilgi sahibi oluyoruz hem ee istediğimiz zaman bi kaç kere bunu tekrarlayarak not da alabiliyoruz. Bu hem kültürümüzü genişletiyö. Hem de bilgi ee bilgilerimiz de çoğalıyo. Ee bu tabi ı iyi yönden etkiliyo. Ee mesela bizz bunları öğrendikten sonra ee herhangi bi ödevde de ee aynı konuyu ı belki aynı konu çıkabilir. Bu nedenle iyi ııı yani bilerek yapabiliriz. Ve iyi bir sonuç alabiliriz. Ee bu eserlerin mimar ee bu eserlerin ı değişik yani yö yönleri var. Hepsi birer muhteşemlik yani hepsi birer muhteşem yani çok güzeller. Ee bi çok güzeller. Yani hepsi çok değişik bi şekilde çok emekler sarfedilerek yapılmış. Tekrar söylediğim gibi bunların küçültülerek yapılması da ayrı bi özel ayrı bi yetenektir. Ee ilerde tabi benim de böyle yeteneğim olmasını isterdim. Ee yan kim istemez ki böyle güzel bi yetenek. Çünkü ee hemm kendi bilgileri sayesinde eee para kazanıyolar. İşlerinde kariyerlerini yükseltiyolar eee hem de eee çevreye yarar sağlıyolar ne mutlu onlara.”

29. Öğrenci : Kız – 1 dakika 15 saniye

Konu : Seçmek istediğiniz mesleği ve nedenini anlatınız.

“Ben gelecekte Türkçe öğretmeni olmak istiyorum. Çünkü Türkçe dersim iyi. ı ve öğretmenlerimi de çok seviyorum. Geçen sene yani altıncı sınıfta gittiğim dershanede ordaki öğretmenlerimizi de çok seviyorum. Onlar onlar bana Türkçemin çok iyi olduğunu ve ııı Türkçeyle ilgili bi meslek seçmemi seçmemin gerektiğini söylediler. Ben de o yüzden Türkçe öğretmeni olmak istiyorum. Eee Türkçe öğretmenliği ı Türkçe zaten çok önemli bir derstir ve Türkçe öğretmenliğinde hem zorluklar hem kolaylıklar vardır. Zorluklar ____m bazı konuları öğrenmesi zor olabilir. Ama ben çalış çalışarak

tamamlayabileceğimi düşünüyorum. Kolaylıkları ise çok iyi bi meslek. Benn çok seviyorum. Severek yapacağımı düşünüyorum. ____ Ee sona mesela bu seneki öğretmenimizi de çok seviyorum. Derslerim Türkçe dersimin iyi olduğu için ee sürekli öğretmenler Türkçeyle ilgili bi meslek seçmemi gerek söyled söylü söylüyorlar. Türkçe için hem çok kitap okumam gerekiyo. Iı hemde derslerime iyi çalışmam gerekiyo.”

30. Öğrenci : Kız – 1 dakika 40 saniye

Konu : Çalışkanlıkla ilgili düşüncelerinizi anlatınız.

“Benim konum çalışkanlıkla ilgili düşüncelerimiz. Aaa ee ben bu konuda ss şö şöyle bi şey düşünüyorum. Mesela ben çalıştığım halde matematik sıvandan yüksek bi puan alamıyorum. Ve bu benim sinirimi bozuyo. Iı daha ço çaşşmaya gayret ediyorum. Iı hergün ıı yüzden fazla tes çözmeye çalışıyorum, konları tekrar ediyorum. Iı ondan sonra dersaneye etütlere gidiyorum. Çalışskann çalışmak için ııım bazı arkadaşlarımlın uyguladıkları taktiklere önem veriyorum. Iı bundan dolayı ıı bazı ilerlemeler görüyorum kendimde. Iı çalışkanlık sürecinde ııı mutlu bi yaş-am ol-duğunu düş-şü-nüyorum. Iı çaştımızda iyi bi meslek edineceemizi düşünüyorum. Ben büyüyünce avukat yada sosyal öğretmeni olmak istiyorum. Aslında sosyal dersini fazla sevmiyorum ama yine de sosyal öğretmeni olmayı düşünüyorum. Çünkü öyle ezberim falan iyi diye düşünüyorum. ____ Aaa bizim öğretmenlerimiz çalış-şarak ıı öğretmen olmuş-lar bunda bundan dolayı çalışma tak taktiklerini kullanamaya çalışşıyorum. Öğretmenlerimizden bilgiler almayı çoks seviyorum. Onlar bize öğüts veriyo. Iı bu öğütler sonucunda baazı şeyy-ler ıı bizim kafamıza giriyyo. Bazı şeyylerle uğraşşçaamıza yeni şeylere merak sarıyoruz. Iı mesela yeteneklerimizi değıştirikyoruz. Farklı şeylere o-dak-lan-ı-yoruz. Iı ondan sonra nası söylesem çalışş-mak güzel bi şey diye düşünüyorum.”

31.Öğrenci : Kız – 1 dakika 50 saniye

Konu : Hayatınızda nelere özlem duyduğunuzu anlatınız.

“Benim konum hayatınızda nelere özlem duyduunuzu anlatınız. Iı ben hani özlem diyince aklıma önce teyzem geliyo. Çünkü küçüklükten beri teyzemi çok seviyorum ben. Hani ee şey böy küçükken bile hep yanımda olmuş o benim. Üniverste çıkışında yanıma gelirdi. O-nu gör-düğümde kapı-yı ben açardım. Hani boyum yetişmese bile yine de açmaya çalışırdım. Ee direk boynuna atlardım. İşte çantasını koyardı böylee. Çantasının içini karıştırdım. Ve hanii ee yann nası anlatiim, benim hayatımdaki enn ee

en önemli ikinc-i kişiydi. Çok severdim onu. Oo şu anda İstanbul'da yaşıyo. Vee onun yanına gitmeyi çok istiyorum. Hat-da eğ ailemde izin verirse ıı ben-de seneye İstanbul'a gitmeyi düşünüyorum. Orda okumayı düşünüyorum. Yani teyzemle beraber olmayı çok istiyorum. Çünkü çok seviyorum onu. Bi kalbimde yeri çok farklı ve her ııı İstanbul'da yaz tatillerinde Sivas'a gidiyo ben de oraya gidiyorum. İm her gel-diğinde ii hani kalıyo ama yine de iişi çok olduğu için tekrar oraya gitmek zorunda kalıyo. Yani çok ağlıyorum gidişş hiç ayrılmak bile istemiyorum. Yani ne bilim benim için bi depresyon oluyo diyebilirim. Yann başka ne anlatabilirim ki. ıı _____ya bi dee hani abime de çok özlem duyarım ben. Abimm genellikle eve gelmez, arkadaşlarıyla vakit geçirmeyi çok sever. ııa abimle aramda çok büyük bi hukuk var geçekten. Hani ikimizde birbirime açarız sırlarımızı. Beraber konuşuruz. Her dakikamızı her zamanımızı vakit varsa beraber geçir-meye çalışırız. Yani başka _____.”

32.Öğrenci : Kız – 1 dakika 2 saniye.

Konu : Sizi üzen, inciten, öfkeliendiren davranışların neler olduğunu ve böyle durumlarda nasıl davranılması gerektiğini anlatınız.

“Ee burda beni üzen davranışlar ee banaa brinin ee kıskançlık yapması beni üzmesi kötü sözler söylemesi beni incitir, öfkeliendirir, birinin bana yalan söylemesii eee benii ii daağa çok üzer ve gururum-u incitirleer. Eee böyle durumlar daa ıı kendim-i çok kö-tü hissederim. Eee bi de ken eee ve böy-le durumlarda eee mesela ben birisine ee _____ yok ben anlatamıcam. ıı böyle durumlarda _____gururum incilir. ııı kendim-e özgüvenim azalırr. _____Bu kadar.”

33.Öğrenci : Erkek – 3 dakika 40 saniye.

Konu : Beğeniyle seyrettiğiniz bir filmi anlatınız.

“Beğeniyle seyrettiğiniz bi filmi anlatın diyo burda. Öğretmenim alacakaranlık diye bir seri var örneğin. Onu seyretmekden hoşlanıyorum. Filimimi anlatiim? Filimde işte ıee bi tane ııı kız var Bella diye. Babasın-ın yanına geliyo ordaa okul-a gidiyoo biri işte arkadaşları filan oluyo. Bir-i iştee baazı kişileri soyuyo Kalın ay Kulun ay Kalın aylesi diye. Orda işte anlatıyo-lar. Orda birinden hoşlan-ıyo orda hoşlandığı kişi bir vampir. Ondan sonra işde o vam-pir-i seviyo. Vampir ondan ayrılm yan-i vam-pir onu ısırmak istiyoo normalde ama onu sevdiğin-den öyle bi şey yapmıyo. Ondan sonra vampir onu ailesiyle tanıştırıyo. İşte ailesiyle tanış yani tanışıyorlar onlarla filan dolaşıyo. Ondan sonra işte bunlar bi gün bi bovlıng oynamaya şey beyzbol oynamaya gidiyolar. Or-daa

baş-ka vampirler geliyo. Orda dı şey işte vampirin bi tane kardeşi var Alis diye. O şey geli ee oluşacak bi olayı önceden görebiliyo hissediyoo daağa doğrusu. İstee üç tan onla bazı kişileri hissedemiyo. Üç ta-ne vampir daağa geliyo. Bella'nın insan olduğunu anlaşıyo anlıyolar ve Bella'yı öldürmek istiyolar. Ondan son-ra işdee oo vam-pir kızın sevdiği vampir kızı alıp direkmen uzak-laştırıyoo. O üç tane vampir bunları kovalıyolar. Onları kovalıyolar sonra işte o üç vampiri kandırmaya çalışıyolar. Ama işte tuuzaklarını an-lıyo o üç vampir. Ondan sonra Bella'ya tuzak kuruyolar. Annesii-ni kaçırmış gibi yapıyolar ama normalde eski bi filmde bu şee yapıyolar. Annesini normalde kaçırmıyolar. Ama bu kız işte kaniyo gidiyo onlara. Üç vampir işte o kötü vampirlerden biri _____ ısırmaya çalışıyo. Ama tam o a tam o an kızın sevdiği vampir geliyo işte dövüş-üolar. En sonunda ama ee be işte o kızı ısırabiliyo. Ama tam ıssı ıssırır ıssırmaz onu şey yapıyolar ve tam ısıramıyoo zehir bulaşıyo o kız-a. İstee ondan son-ra o sev-di-ği çocuk ve işte o zehri almaya çalışıyo, almayı başarıyo. Ondan sonra hastaneye gidiyolar. Hastanede annesi se o kız-ın insan olan annesi geliyo. _____ Ondan sonra o vampirle onla uyuyamıyolar. Uyu-ma numarası yapıyo kızın sevdiği vampir kızı annesi gidince uyanı-yo işte şey konuşuyolar ve bitiyoo.

34.Öğrenci : Erkek – 1 dakika 10 saniye.

Konu : Yaşadığınız şehri iyi ve kötü yönleriyle tanıtınız.

“Ben ee Antalya'yı anlaticam. Antalya'nın enn iyi yönünün birisi de denizin kenarında olmaas-ı. Bu yüzden bol bol denize girebiliyoruz. Benn yüzmeyi çok seviyorum zaten. Antal-ya'nın sevmediğim yönü de kışları ee denizlerimiz taşıyo göllerimiz barajlarımız falan taşıyo o yüzden çok rahatsız oluyoruz. Uu sonra kış yazları çok sıcak oluyo böyle çok aşırı kırk bir derece beş dereceye çıkabiliyo. _____ Ss ben sevmediğim yönünden birisi de ee Antalya'ya kar yaamıyo o yüzden ıı Antalya'yı fı birazcık şey yapıyorum. Sonraa_____Antalya'ya kar yaamas-sını çok isterim-dee iştee deniz kıyısında olduğu için bi dee düşük oldu için yaamıyo.”

35.Öğrenci : Erkek – 1 dakika 50 saniye.

Konu : Başınızdan geçen ya da tanık olduğunuz komik bir olayı anlatınız.

“Altıncı sınıfta ben şey tekli sıralarda oturuyorduk biz. Arkadaşlar önümdeki arkadaşım şeyy sandalyeyi ileri geri yaparken düşmü yere düşmüştü. Tümm sınıfın hepsi de gülmüştü bunaa. Ben de gülmüştüm. Sonra bi keresinde de bir iki hafta sonra ben dü şey öyle ileri geri yaparken ben düşmüştüm. Herkes bana gülmüştü. Salak demişdi falan şeyy kötü söz söylemişdi. Ben de çok şey olmuşdum. Çok utanmışdım

bun-aa. İçimden şey diyodum niye yaptım böyle falan diyodum. ____ Bi keresinde de arkadaşım arkamdan saldalyemi çekmişti yere düşmüştüm. Sınıf arkadaşlarım yine gülmüşdü banaa. ____ Yine utanmıştım. O arkadaşlarımı döv dövmek istedim ama kız olduğu için dövememişdim. Bu kadar.”

36.Öğrenci : Kız – 1 dakika 55 saniye.

Konu : Okuduğunuz bir kitabı anlatınız.

“ Benim okuduğum kitap Seksenyedi Oğuz diye bi kitap. ı bu kitap çok güzel bi kitap. Benim çok beğendiğim bi kitap. Bu kitap da bi tane Oğuz diye bi çocuk var. Bu çocuk çok şımarık ve dur-um-ları-da çok iyi değil. Bu çocuğun üstü başı her gün okuldan dışardan geldiği zaman kirli oluyo. Aslında bu çocuk çok çalışkan. Ama çok işde şımarık. İa okul açılıyo bi gün. Ondan sonra okula gidiyo. Okul onun için çalışkan olduğu için okulunda başarılı bi şey oluyo matematiği çok iyi oluyoo. Ee sınıflarına yeni bi tane çocuk geliyo Selim diye. Bu çocuk çok zengin ve kız çocuğu gibii güzel giysiler giyyo çok temiz. Bu çocukla Ooz iyi anlaşıyo ve iyi anlaşılamadığından oğuz bu çocuğa kötülükler yapıyo. Bu çocuğunda de dersleri çok kötü olduuu için oğuz ona yardıme diyo. Sonra ikissi iyii arkadaş oluyo. Ama iyi arkadaş olmalarının tek sebebide Selim’in babasının aniden ölmesi oluyo. Selim’in ailesinin durumunun iyi olmasından dolayı Oğuz onlara yardım etmiyo da onun aylesi Oğuzlara yardım ediyoo. Seksenyedi Ooz olmasının nedeni de kitabın adının Oğuz’un sınıf numarası seksenyedi. Bu Selim’le birlikte Ooz çok iyi anlaşıyolar ve kardeş gibi oluyolar. Selim gibi oğuz da tertemiz giyiniyo. ı gene Selim’in de derslerini düzeltiyo Oğuz. Bu kadar.”

37.Öğrenci : Erkek – 1 dakika

Konu : Sevdiğiniz birini tanıtınız.

“ Ben futbolcu Mesti’yi tanıtacağım. Mesti ee Arjantin’de doğmuştur. Ee genç bir yetenekdir. Şu anda İspanya’nın Barselona takımında forma giymektedir. Forma numarası on numaradır ve Barselona’nın ee ve dünyanın ee en iyi futbolculardan biridir. Metsi anss ee ıı Metsii hem de Arjantin milli takımında forma giymektedir. ııı Metsiii ee ıı takım ee Metsii birçok takımdan transfer teklifi gelmiştir ancak Barselona takımı başkan-ı ım Metsi’nin ailesine sağlık durumlarına ve ekonomik gelirlerine çok yardımcı olduu için Metsii bu teklifleri kabul etmemiştir. ıı Metsi şu anda hala Barselona ee fu İspanya’nın Barselona takımında forma giymektedir. Dünyanın en futbolcularındandır.”

38.Öğrenci : Kız – 3 dakika 30 saniye.

Konu : Bir kuş olduğunuzu füşününüz. Nereye ve kimin yanına gitmek isteyeceğinizi sebepleriyle anlatınız.

“Eğer ben bi kuş olsaydım sevdiklerimin yanına gitmek isterdim. Ee ben geçen sene altıncı sınıfta İzmir’den geldim. İzmir’de ki arkadaşlarımı çok özliyorum ve orda ee çok ee akrabalarım var. Ama arkadaşlarımla çok iyi vakit geçiriyorum. Gerçekten onlarla her şeyimizi paylaşıyorduk. Iı her gün birbirimizle karşılaşınca meraba diyoduk, birbirimizi çok seviyoduk birbirimize sanki böyle bi kardeş gibi baalıydık. Fakat babamın işi dolayısıyla İzmir’den ıı Antalya’ya gelmek zorunda kaldık. Iı buradaki arkadaşlarıma yavaş yavaş ısınmaya başladım. Çünkü gerçekten iyiler. Arkadaşlarımı seviyorum. Iıı insanlarla yani doğru iletişim kurduğumu kurduğuma inanıyorum. Çünkü insanların kalbini kırmak böyle gerçekten çok üzücü uu çok üzücü geliyo. _____ Burdaki arkadaşlarımı da seviyorum ama İzmir’deki arkadaşlarımla kalbimde farklı bi yeri olduğu için ııı onları gerçekten çok özliyorum. Tabi telefon ııı bazı günler telefonlaşıyoruz. Halimizi hatrımızı soruyoruz. Iım bayramda ben İzmir’e gitmişim. Arkadaşlarımı ne kadar çok sevdiğimi o zaman anladım. Arkadaşlık benim için gerçekten önemli bi şey. Çünkü ıı arkadaşlarım olmak mesela bi üzüntünün olduğunda bi sevincin olduğunda gerçekten pay paylaşabileceğimiz hayatında bi insan olduğunda onnu ömür boyu seversin böyle yani onunda üzüntülerini sevinçlerini onunla paylaşabileceklerine inanıyorsun. Ve ben de İzmir’deki arkadaşlarımı çok seviyorum. Çünkü küçüklükten beri biz hergün onlarla dışarı çıkar oynardık. Fakat fakat ııı babamın işi dolayısıyla buraya geldik. Fakat burdaki arkadaşlarımı da seviyorum. Yeni yeni ısınmaya başladım. Antalya güzel bi yer ama ben Antalya mı İzmir mi diye bi soru sorarsalar ben İzmir’i seçerdim. Çünkü İzmir, doğduğum, büyüdüğüm yer ve orayı çok seviyorum. İzmir gerçekten ııı görülmeye değer bi yer. Iım arkadaşlarım arkadaşlarımla ıı herşeyi mesela bi oyun oynadığımızda küçükken herkesin fikrini alırdık. Bu bizim arkadaşlık bağımızı daima arttırırdı aramızdaki bağ hiç kopmazdı. Ben mesela annem yemeğe çağırdığında ben arkadaşlarımı arkadaşlarımla oyun kaybeder-dim ama bazen arkadaşlarım yüzünden böyle yemek yemezdim. Onlarla oynardım, sonra eve giderdim. Iı onlarla çok güzel konuşuyoduk onlarla herşeyi paylaşabiliyoduk. Üzüntülerimi, sevinçlerimi onlarla ıı paylaşabileceğime inanıyorum. Fakat burdaki arkadaşlarım da iyi. Bu arkadaşlarımı da seviyorum ama arkadaşlarımla akrabalarım sevdiklerimin yanına yanına gitmek benim için daha önemli. Çünkü insanın karşısında konuşabilecek konuşabilecek şeyleri varsa gerçekten arkadaş arkadaşının olması sana özgüven veriyö ve kendini daağa iyi hissediyosun sanki karşıdaki kişiye ııı herşeyini döküyorsun

istediğin herşey konuşuyosun. Ben de arkadaşlarıma anlatıyorum. Arkadaşlarımı çok seviyorum. Hem onları çok özliyorum hem de İzmir'deki arkadaşlarımın yanına?.....

39.Öğrenci : Erkek – 2 dakika.

Konu : Yaz tatillerinde neler yaptığınızı anlatınız.

“Ben yaz tatilinde ilk günler sıkıcı geçti. Derslerin etkisinden çıkmak için evde yattım. Ee sonra köye tatil yapmak için gittim. Köyde genellikle haylazlık yapan çocuklarla birlikteydim. Ee benim bi teyzoğlu..?.. Sonra teyz ee denize dağa fazla gittik. Her gün denize gidiyoduk neredeyse. Hep bisikletlerle gidiyoduk. Genellikle amcamgil de bazen götürüyo-lardı. Teyzemin kızı vardı. O da küçüktü iki yaşındaydı. Genelde onunla oynuyordum. Şeyy denizden geldikten sonra. Denizde çadırımız vardı. Son günlerde çadır kurduk oraya. Çadırda kamp yaptık. Toplam bir haftadır kamp yap yaptık. Her gün denize gidiyoduk yine şezlonglarda uyuyoduk, yattık. Sonra Antalya'ya geri döndüm. Üç beş gün sıkıcı geçti köyde, öyle çok güzel günlerim geç geçtikten sonra. Daha sonra da babamgille denize gittik. Annemgille gittik. Ee başka_____ sonra yavaş yavaş dersler baş derslere tam uyum göstermeye başladım yani testler çözmeye başladım test kitapları aldım. İlk konular zor geliyordu. Ee soru bankasında matematik zar zor soruları çözmeye çalışıyodum. Ee dersane başladı. Yaz tatilinde bir ay önce ee kala. Sonra dersanede derslere başladık. İlk günler öğretmenlerle eylenceli geçiyordu. Metematik dersleri falan tam ders işlemiyolardı örtmenlerimiz onun için evde yatıyoduk genellikle. Kitap okumaya fazla zamanım olmuyodu çünkü kitap okumaktan hiç hoşlanmazdım. Sıkılırdım ama bi tane Robinson Kruso adlı bi tane kitap aldım. Okumaya başladım. O da bitdi. Benim tatilimde bitmiş oldu.”

40.Öğrenci : Kız – 25 saniye.

Konu : Sevdiğiniz birini tanıtınız.

“Sevdiğim insan diyince benim aklıma ilk gelen kişi annem. Yani annem genellikle iyi birisidir. Bağzen bana kızdığında sinirlenebilir. Fakat ben onun iyi niyetli olduğunu her zaman bilirim. Ya annemle çok iyi bi bağımız var. Her zaman benim iyiliğimi düşünür. Ee _____ Annem beni hiç üzmemek istemez. _____ Hocam bitirebilirmiyiz?

41.Öğrenci : Erkek – 1 dakika 50 saniye

Konu : Yaşadığınız şehri iyi ve kötü yönleriyle tanıtınız.

“ Benim yaşadım yer yani yeşilliği yeşillik oo yeşilliği bol olan bi yer yani. Eemm deniz denizi ıı temiz güzel ımı turizm bakımından zengin bi yer. ____Eemm iyi yanları yani bu bunlar yani tu turistik yerleri yani tarihi eserleri yerleri yanii çok olan bi yer. Kötü yan iyi yanlar kötü yanları ee buraya yani bizim için ııı çocuklar için kar buraya yani kar felan kar yaamiyo eee yani kar oynama ço kar oynayamıyoruz. Bir de buranın kötü yön ıı?..... bazıları da bunu istemiyo. Yani soğuk oluyo felan ama bi de güneşi yani çok güneşli bi yer. Yan-i kar yağ kar ya _____ımm ya kar ya yani burası güneşli yer. Bu güneşli küresel ısınmaya da yo yol oluyo. ____ Kötü yanları yani bunlarla ııı kısıtlı değil tabiki de. Eem kötü yanları burası ımm ta tarihi eserleriyle ze ze zengin bi yer.”

42.Öğrenci : Erkek - 45 saniye

Konu : Yaşadığınız komik bir olayı anlatınız.

“Ben eee komik bi olayı yazın ananemin evinde ders ça yy evde oyun oynarken yaşadım. İıaa çok fazla?.... tıkamıştım. Annem sonra çöpe at demişdi. Çok sıcak olduğundan atlet kilot dolaşıyodum. Sonra ee ben aşşaa indim çöp atmaya. Arkadaşlarda meraba dedi aşşa incen mi dedi. Yok dedim. Ben o sırada atletle çıkmıştım aşşaa. Sonra o benim ilk ola komik olayım. İı ikinci olarak da akşam yemee annem tuz koymayı unutmuş buu şeyy ben de tuz yerine kaptan kara biberi boşaltmışdım yemeğe kapaa düşmüştü. Başkada komik olayım yok. Bunzürine annemler çok güldüler, çok güldüler arkadaş anlattığım arkadaşlar da çok fazla güldüler. Biz?.... bu olayı yaşadım komik.

43.Öğrenci : Erkek – 55 saniye.

Konu : Gezip gördüğünüz bir yeri ve ilginç yönlerini anlatınız.

“Eee ben gezip gördüğüm yer olarak arkadaşımınla beraber gittiimiz arkadaşlarımla beraber gittiim Mini Micisitiyi seç seçtim. ____ Biz Minisiti’ye gitmiştik. Bayram olduğu için bize indirim yapmışlardı. O yönden biraz iyiydi. Ama bizi biraz haylaz olarak gördükleri için peşimizden iki tane güvenlik getirmişlerdi. Bizimle beraber geldi. Minisitiniinin neresi güzeldi? Yeşillikdi biraz. İıaa evleri dağları filan maketleri gayet güzeldi. Güvenlikler bizim peşimizden gelmeye devam ettiler. Ve bizim hiçbi şey yapmamıza izin vermediler. Resimler çekdik. ____ İm biraz güvenliklere gıcık olduğumuz için güvenliklerle gitmeleri için dalga geçmeye başlamıştık. Biraz abarttık ama yine de dalga geçdik.”

44.Öğrenci : Erkek – 1 dakika 15 saniye.

Konu : Hayatınızda nelere özlem duyduğunuzu anlatınız.

“İla biz ____ biz yedi arkadaşız ve bizim bir hayalimiz var. Ee aralarımızda bazı arkadaşlarımız ee yani fazla okumayı sevmedikleri için onlar aa ee erkenden iş sağibi olup aa zıt bize bak- bize bakmayı düşünüyorlar. Biz de onlarla bizde üniversite okuyup ee bilgi sağibi olcaz. Ve hepimiz bi evde yaşamak istiyoruz. Ee özlem duyduğum zaten en büyük şey de bu arkadaş-larımla ıı ilerde bi evde evdee yaşamak. Eaaa ondan sonra özlem duyduğum büyük bi grupta gitarist olmak hanii ben elektro gitar çalışıyorum. Bu yüzden gitara da ilgim var zaten._____ Ee ondan sonra özlem duyduğum bi şey ıaa ____ Bi arada evde bütün arkadaşlar evde yaşamanın güzel yanı ıaa hep dayanışma içinde oluyo herkes. Iıı bi şey olduğu zaman herkes ona yardım ediyö. İmm _____ yeediimiz içtiimiz birbirimizden ayrı gitmiyo. Dertlerimizi paylaşıyoruz. Eee takıldı hayatda yanlış yaptımız bi yer oldu zaman arkadaşlarımıza danışıyoruz. Birlikte doğruyu buluyoruz.”

45.Öğrenci : Kız – 1 dakika.

Konu : Oynamaktan zevk aldığınız bir oyunu anlatınız.

“Ben oyun oynamayı seviyorum. Fakat ıı böyle çocuk oyunlarını hiç sevmiyorum barbi gibi mesela. İnternette oynuyorum çoğunlukla. _____ Iı ama spor şş spor oyunlarını dağa çok seviyorum mesela voleybol oynamak gibi voleybol, basketbol bunları seviyorum. Voleybolu voleybol oynarken zevk alıyorum. İm hem faydalı olduğunu düşünüyorum. _____ Voleybol vole spor sporu seviyorum ben. Voleybolu _____ İmm oyunlarını başka oyunlar da oynuyorum. Meselaa arabaları arabaları da seviyorum araba yarışı da oynu oynamayı seviyorum. Ba-zı oyunları oynamayı seviyorum araba yarışları gibi. Oyun oynarken sıkılmı-yorum.”

46.Öğrenci : Kız – 1 dakika 30 saniye

Konu : Gelecekte seçmek istediğiniz mesleği ve bu mesleği neden seçmek istediğinizi anlatınız.

“Ben eee meslek olarak mimarlık veya imm psikoloji okumak istiyorum. Bunların nedenleri mimar olmak benim için biii şey sevindirici bi duygu bence. Çünkü, insanların evlerini tasarlamak, onların içinde yaşamak, yaşadıklarını bilmek onların içinde mutlu olduklarını bi aile olduklarını bilmek çok güzel bi şey. Ve eee orda belki üzülecekler ağlayacaklar ve benim çizdiğim evlerde benim çizimimle olmuş bi evde oooo mutlu olucaklar. Bu çok hoş bi şey. Beni çok mutlu eden bişey ve seçmek istedi-ğim meslek bu yüzden mimarlık. Sss iiii psikoloji okumak da şöyle eee insanların sıkıntılarını dile

getirerek benimle paylaşması o sıkıntılarını benimle paylaştıktan sonra kurtulmaları ve mutlu olmaları hoşşş. İmmmm öz/gürlükleri ımmm ondan sonra mutlu olmaları insanların kötü geçirmiş günlerini benle paylaşıp ıııı o günlerini unutmalarına yardım etmek çok hoş bi şey. Mutlu ediyö beni. O yüzden seçmek istediğim meslekler psikoloji ve mimarlık. Bunlar bana huzur veriyö. İlerde böyle bi meslekte olursam gerçekten çok mutlu olucama inanıyorum.”

47.Öğrenci : Kız – 1 dakika 13 saniye

Konu : Nasıl bir yerde yaşamak istediğinizi anlatınız.

“Şu anda yaşadığım yerde yeşillikler var ve yaşamak istediğim yer aslına bakarsanız eee yeşillikler içinde, bahçesi özellikle de bahçeli bir ev istiyorum. Bahçesinde çiçekleri yetiştirecek böyle güzel yeşillikli bir ev olucak. İki katlı olucak ailem ve ben sssıgılmış olucam. Eeee havuzu olucak güzel olucak. Eee şehir merkezine yakın eee ancak çok da toz duman altı olmıyan bir yer olucak. Oksim yani dışarı çıktığınızda oh diyebileceğiniz bir güzel havası olucak. Eeee ımm bahçesinde parkı olucak. Annem annemin hobisi olarak çiçek yetiştirmeyi çok sever. Dedğim gibi çiçekler olucak bahçesinde kardeşim arabalarla ilgileniyö babam da arabalarla ilgileniyö bu yüzden arabalarla ilgilenicek küçük bi eee garaj olmasını istiyorum. ____ Bununla beraber eee evde herkes herkesin kendine ait bi odası olduğu gibi çalışma odaları da olucak. İıaa hobisine göre ıııı ilgilendikleri iiii sanat müzik spor gibi şeylere göre odaları olucak. Bu kadar.”

48.Öğrenci : Kız – 1 dakika 51 saniye

Konu : Okuduğunuz bir kitabı anlatınız.

“İıı...Ben çok kitap okurum bu yüzden bir sürü eee çok sevdiğim kitaplarım var. Ama özellikle Göçebe adında bir kitabı seviyorum. Aaaa o kitapta ıııı bi eee orda eee ruhlar var böyle ruhları bedenlerin içine koyuyosun ve o bedenlerde o ruhların yaşadıklarını gördüklerini, özelliklerini, sevdiklerini öğreniyosun ve avcılar var onlara söylüyosun. Onlar da ona göre herşeyi öğrenebiliyo. İııaa insanlar şşş o o kitapta insanlar yaşamıyolar artık. İnsan ııı insanların bedenlerinin içindeki ruhlar yaşıyo. Eee avcılara ruhları bedenlere koyduklarında da avcılara söylüyolar bu ruhlar neler olduğunu. Avcılar da öğrenip insanların bedenlerini alıp başka ruhlar götürüyo. Kitap eee böyle bi kitap. En sevdiğim kitap bu eee yaşımıza uygun olmasa da güzel bi kitap. ____ İmm başka bide Alacakaranlık’ın serisini çok seviyorum. Orda da filmdeki gibi flimdekilerden daha güzel anlatıyolar. Kitap. Kitap da daha güzel anlatıyolar. Böyle bi vampirle bi kızın aşkını anlatıyo. Anlatıyolar. Bu kadar.”

49.Öğrenci : Kız – 1 dakika 12 saniye.

Konu : Çalışkanlıkla ilgili olarak düşüncelerinizi anlatınız.

“Eee çalışkanlık okuldan eve gittikten sonra dersleri tekrar etme eee test çözme öğretmeni iyi dinlemeli ben bana göre eee____ çalışkanlık sadece bence derslerde değil de ... değil davranışlarımıza da dikkat etmeliyiz, dersleri iyi dinlemeliyiz, derslere katılmalıyız. Eee çalışkan olduğumuzda da ııaa dersleri asmamalıyız devam etmeliyiz. İııııı düzenli çalışmalıyız. İııııı kitap okuyarak ka okuma kabiliyetimizi geliştirebiliriz. _____ Çalışkanlık. Ödevlerimizi düzenli yapma, sorumluluklarını yerine getirme test çözme kitap okuma eee öğretmenleri iyi dinleme gibi ders derslere katılma başarılı olma tahtaya kalkmak başarımızı arttırabilir.

50.Öğrenci : Kız – 1 dakika 10 saniye

Konu : Sizi üzen, inciten, öfkeliendiren davranışların neler olduğunu ve böyle durumlarda nasıl davranılması gerektiğini anlatınız.

“Benim en çok üzüldüğüm ya bana lakap takılmasıdır. Mesela bana bi kere lakap takılsa lakap takılsa bi biri birincisinden belki alınmam. Şaka yerine koyabilirim ama ikincisinde de daha ileriye götürürse ben de o zaman daha çok üzülebilirim. Ondan sonra beni bi de mesela çok ileri gidilen şakalar oluyo onlardan çok rahatsız oluyorum ve en çok sinir olduğum şey de budur. _____ Bi de öğretmenim böyle lakabı ııaa kaba şşş şeyler şakalar oluyo vurmaya mesela. Onları da çok şee yapıyorum. Eee özellikle bizim sınıfta çok gerçekleşiyö bu olaylar. _____ Onlara eğer beni üzerlerse mesele birincisinde onlar bana yaparlar ama zamanı geldiğinde belki ben de onlara yapabilirim çünkü yani çok ileri gittikleri için_____Bu kadar. Öğretmene eğer çok daha ileri giderse öğretmene de söyleyebilirim ve kendi başıma çözememsem.”

51.Öğrenci : Kız – 2 dakika

Konu : başınızdan geçen ya da tanık olduğunuz üzücü bir olayı anlatınız.

“Ben hayvanları çok seviyorum onun için hayvanlarla ııaa hayvanlara kötü bi şey olunca ben daha çok üzülürüm. Onun için onunla ilgili anlaticam. Benim muhabbet kuşum vardı. İki tane. Eee sonra onların iki tane yavrusu oldu. Bi gün eee kaf eee kutudan bi ses çık çıktı ciyak ciyak bağırın. Sonra gittik baktık. İçine baktığımızda iki tane yavru ııı et parçası şeklinde küçük kuşlar vardı yeni yumurtadan çıkmışlardı. Biri yumurtadan çıkamamıştı ııee sıkışmıştı orda ölmüştü ve ona ben çok üzüldüm. Eee sonra o kuş tek kaldı ıııı kardeşi olmadı. O büyüdü. Büyüyünce ee ayağı kafese sıkıştı. Kurtaramadık yani gece oldu bu olay eee sonra sabah kalktığımda ben yem vermeye

gittiğimde orda öyle yatıyordu çok korktum. Sonra ıııaa kuşcuya götürdük hani napabiliriz ilaç falan alabilir miyiz diye. Eee yapabileceğimizi bi şey yok dediler ayağını sardılar falan. Bi de benim kedilerim vardı yavru. Onlar çok miyavladıkları için komşular çok rahatsız oluyordu. Eee eve aldık sonra. Annem annemi zar zor ikna edebildik. Eee eve aldık benim odamda kalıyorlardı. ıııaa ka kedi bi gün kapıdan dışarı çıkmış eee merdivenlerden yuvarlanmış. Nasıl olmuşsa aşşağa inmiş bi tane komşu çok rahatsız olmuş işte bağırdığında miyavladığından ıııı çöpe atmış. Çöpü de üstüne kapatmış. Tam o sırada eli sıkışmış ve orda öldü. Öbür yavrular yavrulara da öyle yaparlar diye biz de onları başka birine verdik. Arkadaşıma verdim. Eee bi daha da hayvanım olmadı.”

52.Öğrenci : Kız – 50 saniye.

Konu : Bir kuş olduğunuzu düşününüz, nereye ve kimin yanına gitmek isteyeceğinizi sebepleriyle anlatınız.

“ Ben bi kuş kuşlar genellikle göç ettiklerinden dolayı sıcak ülkelere göç ederler. Bende sıcak bir ülkeye göç ederdim ama burda iklim şartlarının tamamının olmasını isterdim. Mesela kar yağmasını ve burada şey sıcaklık deniz falan olmasını isterdim. ııaa bu iklim şartlarının orda fazla yaygın olmasını istemezdim. Mesela çok sıcak olmasını istemezdim çok soğuk olmasını istemezdim. Eee orda mesela şey benim kimin ya sevdiğim sanatçıların olmasını isterdim. Ve orda hergün konserlerin olmasını isterdim. Eee bu kişilere istediğim herşeye sahip olmayı ee evimin herşeyinin olmasını isterdim.

53.Öğrenci : Kız – 55 saniye.

Konu : Hayatınızda nelere özlem duyduğunuzu anlatınız.

“ ıııı ben hayatımda ıııı en önemlisi herkesde olan özlem duyduğu gibi daha iyi bi dünyaya özlem duyuyorum. Yani bu iyiden kastım barış içinde eee bu biraz karışık oluyo ama barış ve refah içinde bir dünyaya özlem duyuyorum. ıııımm ayrıca ıııı sırf nası desem ııaaa kadınların daha çok ekonomik özgürlüğünün olduğu bi dünyaya ve ıııı insanların daha çok ekonomik özgürlüğünün olduğu bi dünyaya özlem duyuyorum. ıııımm eee şşş bi şey bulamadım. Özlem duyduğum şey sırf benim değil mesela başkalarının da özlem duyduğu ____ eee ben başka özlem duyduğum bi şey yok yani.”

54.Öğrenci : Kız – 1 dakika 20 saniye.

Konu : Başınızdan geçen ya da tanık olduğunuz üzücü bir olayı anlatınız.

Başımdan geçen ben geçen sene der dershane den gelirken ıııa duraktan geçerken bi araba kırmızı ışık yanıyordu kır kırmızı ışık yanıyordu ve araba çok hızlı bi şekilde ben tam geçerken araba önümde durdu. Neredeyse bana çarpıyordu be o ara çok korkmuştum. Eee _____ araba işte araba tam çarpıyordu ve orada benim bizim dershane mizden öğretmenlerden biri vardı. Yani şöföründe suçlu olduğunu gördüm. Yani o ara bir iki adım daha gitseydim tam araba çarpacaktı ve araba çok hızlı gidiyordu. Kalbim çok kötü yani çok kötü korkmuştum. _____ Yani o araba o araba yani benden bi bi saniye filan önce gelseydi bana çarpabilirdi. Hep böyle olaylardan trafik kazaları meydana çıkıyo. Yani _____ şöför yani bazı şöförler var ki çok dikkatsiz insanlar da var dikkatsiz önüne bakmadan sağına soluna bakmadan gidiyorlar. Biraz yani insanlar biraz daha gayret etseler böyle trafik kazaları çıkmayabilir.”

55.Öğrenci : Erkek – 1 dakika 50 saniye.

Konu : Oynamaktan en çok zevk aldığınız oyunu anlatınız.

“ Benim oynamaktan en çok zevk aldığım oyun futboldur. Futbol bir eee topla oynanan oyundur. Ee ofsaytı vardır, golü vardır, penaltısı vardır, taçı vardır değişik değişik eee yönleri vardır. Eee _____ çık _____(beden hareketleri) penaltıda mesela eee şut çek kaleye eee dok yakın bi yerden şut çekilir. Taç elle kullanılır. Korner, korner eee ya nası anlatcam ben bunu? _____ Hakemin futbolu hakem yönetir. _____ hakem olmazsa kavgalar çıkar. Hakeme itirazlarda kartlar çıkar. Kart yiyince cezalı duruma düşülebilir. Eee bu kadar işte. _____ Futbolcular vardır en çok yani herkesin isteği neredeyse gol atmaktır. Gol atınca çünkü takımını öne geçirmiş olabilir ya da beraberliği sağlamış olabilir. Seyircilerin de tabiki desteği vardır. Eee marşları _____ bu kadar işte.”

56.Öğrenci : Kız – 1 dakika 26 saniye

Konu : Çalışkanlık ile ilgili düşüncelerinizi anlatınız.

“Çalışkanlıkla ilgili olarak ilk önce eee herkesin bildiği gibi çok çalışmak gerekiyo. Ee okuldan geldimizde eve geldiğim eve geldiğimizde birçok etkinlikten yani konu eee konumuzu tekrar etmeliyiz. İmm çalışkanlığımızla ilgili kitap ta çok önemli yer alır bizim için. Kitap okuyarak daha fazla ımm yani daha hızlı okumamızı geliştirebiliriz kitap okuyarak. İıı daha fazla etkinlikler yapabiliriz. Çalışkan olabilmek için derslere katılmalıyız. _____ Böyle çalışkan olmalıyız. İmm derslerimizde ımm derslerimizi daha çok ve dikkatli dinlemeliyiz öğretmen öğretmenlerimizi. Bu kadar _____ İmm

daha fazla ders çalışmalıyız, ödevlerimizi eksiksiz yapmalıyız. Kitaplarımızı getirmeliyiz.”

57.Öğrenci : Erkek – 1 dakika 10 saniye

Konu : Sizi üzen, inciten, öfkeliendiren davranışların neler olduğunu ve böyle durumlarda nasıl davranılması gerektiğini anlatınız.

“İı beni üzen durumlardan biri sınavlardan çalışmama rağmen kötü not almamdır. İıı bu sorunu çözebilmek için daha çok çalışmalı ve derslerime daha çok konsantre olmalıyım. Ve soruya soruyla karşılık vermeliyim. İımm diğer bir başka olay ise kardeşimle televizyon kavgasıdır. İıı ben cd izlemek istediğim zaman kardeşim çizgi film izlemek ii çizgi film izlemek ister. Bu durumda empati ile çözebilirim. İımm_____empatiyle çözebilirim. İlk önce mesela ilk önce kardeşim izleyebilir sonra benim ben tekrar izleyebilirim. Diğer beni inciten olay ise diğer beni inciten olaylardan biri ise annem annem bütün bi hafta sonu ııı ders çalışmamı ister ama fakat ben arkadaşım ile dışarda oynamak istiyorum. Bunun için annemle konuşup ııı bu konuyu tartışıp ııı düzeltebiliriz. Bi gün oynayıp bi gün de ders çalışabilirim.”

58.Öğrenci : Kız – 2 dakika

Konu : Beğenerek seyrettiğiniz bir filmi anlatınız.

“Ben “Yeni Ay”ı seviyorum. Ordaki ee ordaki o yeni ayı beğeniyorum. Stephani mear’ın yazdığı ee film yani beni yani mutlu ediy o izlemek mutlu ediy o. Ordaki karakterleri seviyorum. Edward’ı seviyorum Seviyorum Jacham’ı seviyorum. Daha bir sürü karakter var onları seviyorum. Yani onların bazen yerinde olmak istiyorum. Bazen olmamak istiyorum. Ama eemm yani bu filmi izlerken beni mutlu ediy o. Jackhop filmde kurt adam rolünü oynuy o. Edward ise vampir rolünü oynuy o. Eee Marila’da Edward’ın sevgilisi rolünde. Eee hepsi yani bu filmi çekerken yani hakkını vererek çekmişler. O yüzden yani güzel bi film. Eem bu filmi çoğu kişi yani bu film vizyona girdiğinden beri izlenme rekorları kırıyor. O yüzden belki de bazen o filimin etkisinde kalarak yaptığımız hareketler olabiliyo. Eemm filmde daha çok öne çıkan şey ıımm aşktır. Ama yani bence sırf aşk değil bu film yani ya bağımlılık, işte yani özgürlüğüne kavuşamama bi yandan da yani aslında güzel bi film ama bazen eemm insanı üzebiliyo çünkü elinde olmayan sebeplerden dolayı bazen insanlar yaptığı şeylerden dolayı pişmanlık duyabiliyorlar. İımm_____bunların bir sürü serileri de var yani Alacakaranlık, Yeni Ay işte Tutsak ... gibi, Şafak Vakti gibi bu film daha da devam

edcek. Şu an sadece _____ Yeni Ay'da kaldı. İmm bu filmi yaptıkları için herkese çok teşekkür ediyorum.”

59.Öğrenci : Kız – 55 saniye

Konu : Okuduğunuz bir kitabı tanıtınız.

“Benim okuduğum bi kitap ee William Sheakspear’ın Yanlışlıklar Komedyası’ydı. İaa güzel bi kitaptı. İaa William Sheakspear ı çok iyi bi ee benim bildiğim kadarıylar çok iyi bi ee _____ çok iyi bi aktiristi ve yazardı kitap kitap ım adından da olduğu gibi Yanlışlıklar oluyodu ee iki tane ee dört tane adam vardı. Biri eee biri iki tane lider diğerleri de bunların hizmetçileriydi. Ama adları aynı olduğu için ee bunlar birbirlerine karıştırılıyordu. Eemm ba bazı yerleri çok komikti.”

60.Öğrenci : Kız – 55 saniye

Konu : Başınızdan geçen yada tanık olduğunuz komik bir olayı anlatınız.

“Eem biz annemlerle bi kere İstanbul’a gitmiştik. Bende o zaman küçüktüm, beş altı yaşlarındaydım ve ee böyle muziplik yapmayı çok seven bi çocuktum. Eemm o zaman da çarşıda gezinirken mağazalardan birine gitmiştik ve eemm o zamanlar ben böyle sanatçıların kliplerinden falan çok etkilenirdim ve klipte de o şekilde bi şaka yapıyolardı ben de pantolonların arasına saklanmışım ee oraya alışveriş yapmak için gelen arabalar da pantolonlara bakıyorlardı. Eee küçük bi çocuk olduğum içinde beni farketmediler. Ondan sonra annemler beni aramaya başladı ım sonra ben de pantolonların içinden çılgılık atarak çıktım. Ablalar çok korkmuşlardı. Böyle.”

61.Öğrenci : Kız – 1 dakika 5 saniye

Konu : Yaşadığınız şehri iyi ve kötü yönleriyle tanıtınız.

“Ben kötü yönlerinden başlamak istiyorum. İı burası Akdeniz Bölgesi olduğu için çok fazla turist geliyo ve günümüzde olduğu gibi domuz gripi hastalığı var ve daha fazla onlardan geçebiliyo yabancı oldukları için ııı iyi yönleri ise eee tarihi eserleri çok gezicek yerleri çok uuu olması ııımm kötü yönleri ıımm şey mesela yabancı ülkelerden buraya ııı çok şey eee gelebiliyolar çok kolay. Ama biz onların ülkelerine pasaport filan işlemleriyle gidiyoruz. İmm_____Denizini çok seviyorum buranın. İmm_____Bazı şehirlerde ıımm kışları felaket gibi geçiyo ama burda ıımm iklim sıcak olduğu için Akdeniz Bölgesi’nin fazla kötü olmuyo kar filan. İmm_____ Bu kadar.”

62.Öğrenci : Kız – 35 saniye

Konu : Yaz tatillerinde neler yaptığınızı anlatınız.

“İm yaz tatillerinde ilk olarak akraba akrabalarımızın olduğu şehirleri geziyorum. Ordan gezdikten sonra Antalya’ya gelince denizdeyiz diyorum. İmm Antalya’da gezmediğim yerleri geziyorum. Tarihi eserleri olan yerleri._____Kitap okuyorum, ödevlerimi yapıyorum. Okula başlamaya yakın konulara göz atıyorum._____”

63.Öğrenci : Kız – 1 dakika 40 saniye

Konu : Gezip gördüğünüz bir yeri ve o yerin ilginç yönlerini anlatınız.

“İ benim gezip gördüğüm bi yer ım Kapadokya. Nevşehir Kapadokya ım gezip gördüğüm o yerin o yerin ilginç yönleri ım duruşları yani şekilleri falan bunları çok merak ediyodum. Ordaki rehber sorduğumuzda tam olarak hatırlamıyorum ama bize onların rüzgar ve yağmur sularıyla aşınarak oluştuğunu söyledi eemm ee nevşehi nevşehir de güzel bi şehir. Eee Kapadokya eee orda önceden insanlar yaşıyolarmış içerisi sıcak oluyomuş ım öyle söylüyolar belki de bi efsane ama bilmiyorum eee sonra oraları kendileri oyarak ım pencereler yapmışlar kapılar yapmışlar oralara demirler geçirmişler. Eem içlerine girmiştım gerçekten tuhaf bi havası var. Toprak kokuyo içerisi. Eee güzel bi yer ım? Üstüne taş sanki bilerek konmuş gibi ama işte dediğim gibi rüzgar aşınmış oş o şekilde oluşmuş. Bana ilginç gelen bi yönü ise insanlar insanlar burda nası yaşamışlar yaşamlarını nası sürdürmüşler. İı dıştan görünüşüne göre ım pek yani orası pek içi geniş gibi görünmüyo ama içeri girdiğimizde iii biraz da olsa yaşanacak gibi bi yer. Dağlık bi yerde gibi gözüküyo. Bu nedenle nasıl yiyecek bulmuşlar bunları da ilginç yönleri olarak alabilirim._____”

64.Öğrenci : Kız – 1 dakika.

Konu: Sevdiğiniz bir insanı (arkadaşınız,öğretmeniniz,aile fertlerinden biri,bir sanatçı,bir Sporcu vb.)tanıtınız.

“Ben kuzenimi tanıtmak istiyorum. Adı Alev. Ooo çok iyi birisi eee bana ödevlerim konusunda çok yardımcı olu yardım ediyö. Eemm mesela ödevlerim zor olduğunda yardım isterim -----Ödevlerimde ımm onun yap gösterdiği şeyler de ya da örnek verdikleri şeylerde başarılı oluyorum. Bana yazılılarımda olduğu zaman ders çalıştırıyo. İmm _____ yazılılarımdan da o çalıştırdığı zaman ben yüksek not alıyorum_____.”

65.Öğrenci : Erkek – 2 dakika 25 saniye.

Konu : Nasıl bir yerde yaşamak istediğinizi anlatınız.

“Ee benim çocukluğumdan beri hayalim ee yeşil her yeri yeşil çiçekleri böceklerin olması çoğunlukla sincapların böyle köpeklerin olduğu iee yeşil bi alan. Onu onun yanında diyelim bi dere içinde değişik değişik balıkların yüzdüğü onun yanında ise ee

büyük bi köşk gibi villa olmasını istiyorum. İçinde dev ekran televizyon tabi dijitürk olmasını tercih ederim çünkü çok maç dev ekranda maç izlemek çok güzel olur. Iee benim koltuğumun dijitürk koltukları oluyo ya onlar gibi olmasını istiyorum. Ya ya yatmak ve patlamış mısırimla maçı izlemek istiyorum. Onun yanında banyomun ıee eee ısıtmalı olmasını istiyorum. Sıcacık içine girdiğimde eee banyo etmek istiyorum. Eee tuvaletimin yumuşak olmasını istiyorum. Ya gülmeyin ya. Küvetimin küvetimin yanlarının yumuşak olmasını istiyorum. Ondan sonra eee oturma odamın altınlarla kaplı olmasını istiyorum gelen misafirlerimin beni kıskanmasını istiyorum. Ondan sonra kapının kapının önünde eee iki tane dev gibi adam olmasını istiyorum ki hırsızlıklar olmasın .yada daha çok bulunduğum yerde gezi yapabilmek için spor arabam olmasını istiyorum .ıee spor arabamın içinde eem televizyon bilgisayar olmasını istiyorum. Yaşadığım bölgede bahçemin olmasını istiyorum. Bahçıvanlık yapmak istiyorum.Ondan sonra gül yetiştirmek istiyorum.Yaşadığım eem yerde ım balık tutmak istiyorum.Yaşadığım yerde balık tutulacak yer olursa daha hem o balıkları tutar hem de yeriz. Yaşadığım bölgede iş yeri sahibi olmasını istiyorum. İmm o çalıştığım balık tutarım eee bahçıvanlık yaparım ve onları satarım ya da pişiririm. Eee lokanta gibi bi yer açmak istiyorum daaaa ııı dağa çok şey içerinin ela renginde olmasını istiyorum çünkü ela rengini çok severim .Eee ondan sonra ım her yerin ım bi bölümü bi bölümünde orman olmasını istiyorum. Karanlık, ıssız canım sıkıldığında oraya gidip gezmek istiyorum. Ondan sonra bahçıvanlık yapmak istiyorum. Uçan kuşları vurmak istiyorum.

66.Öğrenci : Erkek – 1 dakika 20 saniye.

Konu : Seçmek istediğiniz mesleği ve bu mesleği neden seçmek istediğinizi anlatınız.

“Ben gelecekte futbolcu olmak istiyorum. Bu mesleği neden seçmek istedim çünkü ben futbolu çok seviyorum çok ilgim var. Futbol kurallarını ıee doğduğumdan beri futbol oynadığım için babam da sporcu olduğu için ondan özenerek bi futbol yıldızı bi futbolcu olmak istiyorum. Gelecekte iyi bir futbolcu ııı şimdi ilerideki şimdi Cristian Ronaldo, Mesti gibi çok iyi futbolcular var onlara benzemek eee Avrupa’da oynamak istiyorum. Eee dünya kupalarına katılmak istiyorum. Eee bu futbolu çok sevdim eee çok ilgi duydum. Eee spor olduğu için aynı zamanda hayatımı güvence altına almak için istiyorum. Eee tabii ki de bu sporda futbolda çok para var . Bunun için de seçmek istiyorum tabiki de. İlerde iyi bir yaşam sürmek için paramın olması lazım bunun için de eee çok para kazanmam için de iyi bir futbolcu olmam lazım. Tabi diğer meslekler de

eee daaa iyi doktorluk mesela insanların hayatını kurtarıyorlar. Onlar da çok iyi bi meslek. Yine onların da parası eee yüksek. Ama yine de ben futbolda daha çok yeteneğim olduğunu düşünüyorum. Onun için futbolcu olmak istiyorum.”

67.Öğrenci : Erkek – 45 saniye.

Konu: Bir kuş olduğunuzu düşündünüz. Nereye ve kimin yanına gitmek istediğinizi sebepleriyle anlatınız.

“Benn ben bir kuş olsam ilk önce bulutların arasında dolaşmayı isterdim. Çünkü bulutları ve gökyüzüne hayran kalıyorum. İmm zam zamanımı bulutların arasında geçirmeyi ııı düşündüğüm için ıımm _____ ımm kuş olmanızda ım _____ ben birinden sonra yapsam olur mu ?

68.Öğrenci : Erkek – 55 saniye.

Konu: Sevdığınız bir insanı (arkadaşınız,öğretmeniniz,aile fertlerinden biri,bir sanatçı,bir Sporcu vb.tanıtınız.)

“Ben abimi tanımak istiyorum.Kendisi 18 yaşında birlikte vakit geçiriyoruz. İmm benim matematiğe ilgim vardır.Testler çözerim ıımm yapamadığım çoğu soruları ona gösteririm o da yardımcı olur . İımm adı Mertcan ıımm futbol oynamayı severiz ikimizde bazen gideriz sağa vardır yanımızda .Orda futbol basketbol oynarız. Fu vaktimizi güzel geçiririz. İmm _____ Başka ıımm ee kumral kıvrıcık saçlı eee gözü ela ee boyu_____uzun bir yetmiş eee bir seksenlerde iyi vakit geçiriyoruz bu kadar.”

69.Öğrenci : Erkek – 56 saniye.

Konu: Hayatınızda nelere özlem duyduğunuzu anlatınız.

“Ben hayatımda iyi bi Anadolu lisesine gitmek istiyorum. Ondan sonra iyi bir üniversite mesela hukuk ııı fakültesi olabilir Ankara’da. Ondan sonra iyi bi yaşam iyi bi aile ııı düşünüyorum. Eee bunları yapmak için de şimdi çoo derslerime çok çalışı-yorum ve bu girceemiz sınavlara iyi çalışıyorum. İıss ee puanımın yüksek olmasına çalışıyorum. Eee ıımm sora iyi bi iyi kişilerle tanışmak hani iyi bi ailemin olmasını umud ediyorum. Yani_____ eee iyi bir yaşam mesela eee üniversiteyi bitirdikten sonra sinirimin ya stres

falan olmamasını isterim. Hani herkes gibi sabah yedide çıkıp akşam altıda gelip ailemle zaman geçirmek isterim. Eee güzel bir yaşamımın olmasını isterim.”

70.Öğrenci : Erkek – 58 saniye.

Konu : Seçmek istediğiniz mesleği ve bu mesleği neden seçmek istediğinizi anlatınız

“Ben büyüyünce müzik üstüne okumak istiyorum. Konservatuar falan. İmm yani tam olarak karar vermedim ama büyük ihtimalle ya pop türü değil de böyle rep türü falan olacak.Ya işte şarkı üstüne okuycam. Bu meslekte sahnede çıkmak ünlü biri olmak istiyorum. Z...k bunu şu anda da yaptığım zaman da zaten mutluluk duyuyorum. Orda da orda da yapcaamdan eminim. İmm müziği çok seviyorum yani büyüyünce yapmak istediğim ordan. Bu meslekte saten en baştan güven lazım insana çünkü sahneye o kadar kişinin üstüne falan çık _____ o kadar yani o kadar kişinin de tek senin sesin duyulcak sen bi şeyler yapmaya çalışacaksın onunçin bu mesleği seçtim. İnşallah da şimdi çok çalışarak bu mesleği almaya hak kazanacam.”

71.Öğrenci : Kız – 1 dakika 15 saniye

Konu: Başınızdan geçen ya da tanık olduğunuz üzücü bir olay anlatınız

“Bi akşam eve geliyorduk. Arkadaşımla gelirken eee iki tane adam vardı. Bu adamlar bizim üstümüze doğru yürümeye başladı . Ya işte bizde öyle eee adam yani bi kaç laf attı bize hani biz öyle durmuyalım diye biz ona sataştık . İşte o zaman eee o zaman da adamlar falan bizim yanımıza gelmeye başladı. Eee sonra gelirken bigün eee ben dedim iştee ya demiştim yani neden böyle yapıyorsunuz dedik adamlar da biri konuştu işte çıktı konuştu. Dedi ki bize işte ee dün dün eee birini kaybettim bu yüzden bugün böyleyim dedi. Ondan sora işte biz bi şey demedik yani sonra ee eve koşa koşa gittik. Korkduk baya arkadaşım. Eee daha sonra ertesi gün şey eeemm üzücü bi haber almıştım yani dedem ölmüştü. Ondan sonra dünkü adamı hatırladım. Ondan sonra düşündüm vee neden benim başıma geldi diye düşündüm. Sonra o arkadaşımın yanına gittim. O da üzücü bi haber almış ama ölümle ilgili değil . Eee onun da işte ailesi hakkında bi sorun olmuş. İşte bu kadar.”

72.Öğrenci : Erkek – 30 saniye.

Konu : Bir kuş olduğunuzu düşününüz, nereye ve kimin yanına gitmek isteyeceğinizi sebepleriyle anlatınız.

“ Ben bi kuş olsaydım mesela eee ülkeleri gezmek isterdim. Bu ülkelerden birisi de böyle hayvanların çok olduğu bi yer mesela burda da eee şey kuşların eee çok olduğu bi yer mesela burda da eee şey kuşların bazı bazı kuşların soyu tükendiği için eee şey bunları üremesini eee üremesi için şey ora oralara gitmek isterdim. Bu sayede de şey eee kuşların soyu tükenmezdi eee kuşların soyu tükenmezdi.”

73.Öğrenci : Erkek – 40 saniye.

Konu: Yaz tatillerinde neler yaptığınızı anlatınız

“Eee ben bi spor kulübündeyim .Eee hentbolda oynuyorum ıımm biz hentbolda Alanya’ya gitmiştik.Alanya’da eee işte oraları gezdik maçlar yaptık kazandık. Madalyalarımızı aldık. İşte burada buralara geldik. Eee sonra Ankara’ ya gitdik. Eee Ankara’ da çok sevdiğim arkadaşlarım vardı onlarla görüşdüm. Eee sonra işde eve geldiğimizde eve geldiğimizde arkadaş arkadaş arkadaşlarımla ııı gezmeye başladım. ıımm işte ııı onlarla vakit geçirdim.”

74. Öğrenci: Kız- 1 dakika 10 saniye.

Konu: Sevdiğiniz bir insanı (arkadaşınız, öğretmeniniz, aile fertlerinden biri, bir sanatçı, bir sporcu vb.) tanıtınız.

“ıı benim ııı en yakın olarak eee akrabalarımnda kuzenim var. Eee kuzenim tüm dertlerimi, değişik anılarımı tüm her bi olaylarımı paylaştığım bi insandı. O da bana karşı böyle. Eee kuzenimle tüm yaz tatilimi geçirebileceğim zamanlar ayırabilirim. Yani onunla hep beraberimdir. Beni dinler, benimle ilgilenir. Tüm ııee kötü günlerimde bana değişik yollar gösterir. Yani o benim hayatımı benim en sırdaş en iy yakın sırdaşlarımdan en önde geln bi kişidir. Arkadaşlarım da bunu arkadaşlarım da vardır ama kuzenim daha çok yakın olduğu için ben onakendimi daaağa çok yakın hissediyorum ve ona karşı dağa değişik bi duygularım var. Eee kuzenim de bana karşı böyle o da oun da bana anlattığı birçok dert var. Onun da birçok ba olaylar yaşadığı ve bana bi birçok sonuçlar yaşattığı durumlar da var.”

75. Öğrenci: Erkek- 40 saniye

Konu: Çalışkanlıkla ilgili olarak düşüncelerinizi anlatınız.

“Çalışkanlık olmak iii insana birçok şeyler kazandırır. Bunlar eee bunlardan birisi de insana güzel bi hayat kazandırır. Eee istediğin her şeyi alabilmeye ya da sahip

olabilirsiniz. Eee hayatınızda güzel insanlar olur çalışkan olursanız. Herkes sizi sever. Eee çalışkan olmakla birlikte insan dürüst olursa da eee bütün çevresindeki insanlar onu benimser ve eee dağa güzel bi yaşamı olur. Hi herkes ona güvenir ve her şeyini emanet edebilir. Çevresini çok güvenilir insanlar olur. İyi bi işe sahip olur çalışkan bi insan .Eee iyi bi işe sahip olunca da zengin olabilir iyi bi hayatı olabilir. Eee fakirlik ve yoksulluk içinde yaşanmaz.”

76.Öğrenci : Kız – 57 saniye.

Konu : Beğenerek seyrettiniz bir filmi anlatınız.

“Ee ben Alacakaranlık adlı bir filmi ee çok beğenerek izledim ve bu film de ee aşk hikayesi anlatılıyo ve eee erkek bir vampir ee vampir olduğu için hayatı ve sevgilisinin hayatı teelikede. Birçok zorluklarla karşılaşıyorlar fakat ıı onlar hiç bir şekilde aşklarını bırakmadan yollarına devam ediyolar. Eee bu vampirin ailesivar. Ailesi de eee sevgilisini çok seviyo fakat ııaa yeni bir vampir katılıyo ailelerin içerisine eee bu da ııı sevgilisine zarar veriyo bu nedenle de böyle bir karışık durumlar oluyo. Fakat ııaa birbirlerini sevdikleri için onları hiçbirşey ayırmıyo . Bu yüzden ben bu filmi çok sevdim. Bütün arkadaşlarıma tavsiye ettim. Arkadaşlarım da bu filmi beğendi.”

77.Öğrenci : Erkek 50 saniye.

Konu : Yaşadığınız şehri iyi ve kötü yönleriyle tanıtınız.

“ Benim şu anda yaşadığım şehir Antalya. Antalya’nın bi çok iyi yönü var. Turistik yerleri denizi, sahili, plajı çok güzel. Ama şöyle kötü bi yönü var. Ben çok kar düşünüyü bi insanımdır. Ama buraya kışın çok soğuk olsa bile asla kar yağmaz. Ama ee Saklıkent var. Saklıkent çok uzak eee o yüzden biraz zor oluyo. Ama iyi yönleri de var turistik iii kültürel yerleri çok fazla. Eee sahili var. Ben denizi de çok severim. Yüzme hastasıyım. Haa şey ıı sonra güzel kızlar vardır burada. İşte eee yani Antalya’nın bi çok iyi yanı var ama karın eee şey Antalya’ya kar yağmaması eee o kadar da iyi sayılmaz.”

78.Öğrenci : 35 saniye.

Konu : Gezip gördüğünüz bir yeri ve o yerin ilginç yönlerini anlatınız.

“Ben Antalya’da Perge adlı bir turistik mekana gittim. Orada bi çok eski geçmişten kalan tarihi eserler var. Orayı gezince Bizanslılardan daha önceki dev o devirdeki yaşayan devletlerin bizlere ne kadar çok tarihi eser bıraktığını gördüm. Eee orası böyle

da o kadar dar yollardan geçerek gitdik.Ve öyle bi şey var ki oray orda yaşamak cidden çok zor.O dönemde iyki biz de yaşamamışız .O dönemde o insan or ordaki kalan insanlar bi çok heykeller var orda.”

79.Öğrenci : Erkek – 1 dakika 40 saniye.

Konu : Okuduğunuz bir kitabı tanıtınız.

“Ben yaz tatilinde bir kitap okumuştum . Babam bu kitabı tavsiye etmişti. Kitabın adı ee Babalar ve Oğullar. Turganyev’in Turganyev yazmıştır. Eee bu kitapta bir babanın ve oğlunun hikayesi anlatılıyo. Eee oğlu eee oku üniversteden geldikten sonra babasıyla birlikte çiftliklerine gidiyo gidiyorlar. Eee eee oğlunun bir arkadaşı daha var. O da ar ar arkadaşıyla birlikte eee çocuğunun çocuğun babasının yanına gidiyolar. Eee çocuğun adı Arkadi ee babası babasının adı Nikolay Petroviç arkadaşının adı Bazarof. Eee Bazarof eee feni seven bi çocuk, araştırmayı sev araştırmayı çok seven bi Çocuk. Eee bunlar burda eee Arkadi’nin amcası var. Eee bu adam eee Bazaro arkadaşıyla tartışıyorlar işte böyle işte burda ımmm nasıl anlatsam sonra bunlar eee ayrılıyolar. İkisi bi kıza aşık oluyo eee bu iki arkadaş . Ama sonunda Arkadi eee aşık oldukları kızın kız kardeşine aşık oluyo. Eee Bazarof bi hastalığa yakalanıp ölüyo. Çok üzülüyorlar. Eee sonra işte Arkadi ooo kızla evleniyo eee çiftliğe gidip mutlu mesut yaşıyorlar. Babası da aynı zamanda hizmetçileri olan Ferişka’yla evleniyodu.”

80.Öğrenci : Kız – 2 dakika 5 saniye.

Konu : Sizi üzen, inciten, öfkeliendiren davranışların neler olduğunu ve böyle durumlarda nasıl davranılması gerektiğini anlatınız.

“ Beni üzen ııı şeylerde ııı benim tekrardan mutlu edilmemi isterim. ııı çok çabuk ııı incinirim. ıı aa ve ya da çok çabuk öfkelenirim. ııee bi arkadaşım ııa çok anla ııaa önemsiz de olsa bi şey yapsa ııı mutlaka öfkelenirim ve onun üstüne eee belki bazen saldırmaya çalışırım. ııaa beni öfkeliendiren durumlar, hoşlanmadığım şeyleri yapmalarıdır. ııaa mesela aylemin ııaa bana ben bir şey yaptığımda mesela ödevlerimden derslerimden eee şey yapım. Öğretmenlerim bana ödevimi dersimi verir. Ben onları en iyi şekilde yapmaya çalışırım. ııaa ss daha sonra geçer eve istediğim bir işi yapma yaparım. Daha sonra annem veya da babam ööö ödevini yaptın mı diye sorduğunda yaptım derim. Soora annem de gelir babama şikayet eder. Der ki, bugün hiç bi ödev yapmadı. Sürekli kardeşıyla ııı konuştular ııee şey konuştular diğer şeylerini yaptılar hiç ilgilenmediler der. Ve ben bu durumda çok kızarım. İkinci beni inciten

durumlar ııee mesela kendi fiziksel özelliklerimle dalga dalga geçmeleridir. Iıı daha sonraaa herhangi bir şeyimle ııaa beni sevmemeleri itmeleri gibi yani kendinden uzaklaştırmaları gibi. _____ Beni üzen durumlarda _____ Beni üzen durumlar çok fazla yoktur. Iımm mesela şey gibidir. Iıı nasıl diyebilirim ııı benim halamın oğlu var ve benden sekiz aylık büyük kuzeniz. Ooo otistik hastadır. Bu durum beni çok üzüyor. Bir şey dediğimde çok fazla yapmaz. Yani ııı yüzüme doğru gelmeye başlar. Iıaa ya bağırır ya küfür eder. Eee ya da dövüşmeye kalkar. Iıı bu böyle durumlarda yapmaları gelen yapmaları gereken davranışlar bazı şeylerden mesela öfkeleni öfkeliendirecek durumlardan kaçınmalarıdır. Iıı beni inciten konularda eee yani bi anda açık bi sözle değilde yani açık açık değil de söyleyerek şapabilir yani mesela ben onları incitiyorumdur onlar da bana se işde böylesin sen işde şöylesin dememeleri gerekir. Ee böyle yapmasan olmaz mı diyebilir. Beni üzen durumlarda da onlara hiçbi şey yapamam ııı çünkü eee aile büyüklerime saygılıyım.

81.Öğrenci : Erkek – 40 saniye.

Konu : Oynamaktan zevk aldığınız bir oyunu anlatınız.

“Eee benim en çok eee oy oynamaktan zevk aldığım oyun hentboldur. Eee çünkü koşmayı eee şut atmayı ve yenmeyi çok severim. Ee hentbol oynamaktan ııı gurur duyuyorum çünkü ııı ge gelecekte benim sağlıklı olmamı da sağlıyo eee spor yapan insanlarda çoğunlukla sağlıklı olduğunu gördüğüm için sağlık spor yapmaya başladım. Iıı hem sağlığımı korumak için hentboldan zevk aldığım için hentbol oynuyorum. Ee genellikle maçları yeniyoruz. Aa ee yendiğimiz için de daağa mutlu oluyorum. Hocam başka sevdiğim oyun anlatabilir miyim? İkincisi en sevdiğim oyun futboldur. Eee çünkü çalım atmayı ııı ge adam geçmeyi karşıdaki adamı üstüne istediğim için futbol oynuyorum. Ee ama futbolum o kadar iyi değil o yüzden de kaleciyim.”

82.Öğrenci : Kız – 50 saniye.

Konu : Başınızdan geçen veya tanık olduğunuz komik bir olayı anlatınız.

“Biz yaz tatilinde denize gitmiştik. Eee akşam yedi sekiz civarıydı. Eve dönüşte bi tane motosikletli adam vardı. Eee bi alışveriş merkezinin orda yol kapan-mışdı. Eee motosikletli yanlışlıkla o yola girdi. Eee motosiklet kaydı ve düştü yere. Yere düşüncede pantolonu belinden aşşaa düştü. Bu kadar. Bi tan daağa var. Onu da anlatiim mi? Ee biz ee memlekete gitmiştik. Orda bi tane akrabamız vardı onun dükkanı vardı. Bi akrabamız ııı orda sandalye vardı oraya oturdu orada ee çanta ve şapka dükkânıydı.

Akrabamız oturdu oraya ve eee sandalyenin kırık olduğunu bilmiyodu birden şapkanın üstü şapkalar ııı şapkaların üstü ııı yanına düştü, şapkalarda devrildi.”

83.Öğrenci : Kız – 38 saniye.

Konu : Nasıl bir yerde yaşamak istediğinizi anlatınız.

“Ben ııı ben böyle yeşillik alanda eee yemyeşil alan bir yerde yaşamak isterdim. Eee denizi denizi olan bi ülkede mesela Antalya dışında başka bi ülkelerde denizi olan başka yerlerde yaşamak isterdim. Aaa işte ondan sonra mesla böyle çok bol ııı turistin olduğu yerlere gitmek isterdim. Orda orlarda yaşamak isterdim. ııı dış ülkelerde yaşamak isterdim. Mesela Fransa gibi ülkelerde falan.”

84.Öğrenci : Erkek – 1 dakika 13 saniye

Konu : Beğenerek seyrettiniz bir filmi anlatınız.

“Ben şöy sö ya ııı nolursolsun seyretmesini severim. Seyretmeyi severim. ııı ordaa işte bi çocuk var köyde yaşıyoo. ııı çiftlikte tarlalaarı falan sürüyo. İşte dayısıyla yaşıyo, annesi babası onu bırakmış gitmiş. ııı daha sonra işte ııı bunun kardeşi var kardeşi askere gidiyo. Daha sonra bu-ormanda avlanırken bi tane yumurta buluyo. Kaçıyo işde sonra ııı bi tane şey var şeytan gibi bi şey var ııı hayalet gibi o_o çocuğu öldürmeye çalışıyo. Sonra yumurta kırılıyo içinden ejderaa çıkıyo. Dağa sona ejderaa işte uçuyo bi ara küçükkenn. ııı gökyüzünde büyüyo böyle gelişıyo. ııı ondan sonra yere indiğinde işte konuşuyolar düşüncelerini falan okuyo işte ejderraa çocuğun. Sende ejderaa süvarisin diyo. Ondan sonra ııı beraber bi-adam var o da eskiden ejderaa süvariyydi ejderraaası ölmüş onla berabe bi eee şey özgür insanların yanına kaçıyolar beraber kaçmış başka yere saklanmış insanların yanına kaçıyolar. Orda işte ordu falan kuruyolar. Daha sonra ıı o kralla kötü olan krala saldırmaya gidiyolar.”

85.Öğrenci : Erkek – 20 saniye.

Konu : Gezip gördüğünüz bir yeri ve o yerin ilginç özelliklerini anlatınız.

“Mevlana’da her şey gerçektii hocam. ııe çok gerçekçi heykeller var. ıım Mevlana’nın ee bi türbesi var or orda. Camii var. Bi-de ordaa bi havuz var. O havuzun içinee herkes para atıp dilek tutuyo.”

86.Öğrenci : Erkek – 20 saniye.

Konu : Yaz tatillerinde neler yaptığınızı anlatınız.

“Ben yaz tatillerinde denize giderim bol bol. Ee bazen akrabalarımı ziyarete giderim. Eee arkadaşlarımla oyun oynamaya giderim bol bol. Bazen ders çalışırım, kitap okurum. Ee_____soraa gezerimm yerleri sıkıldığım zaman bisikletimle gezerim.”

87.Öğrenci : Erkek – 35 saniye.

Konu : Başınızdan geçen ya da tanık olduğunuz üzücü bir olayı anlatınız.

“Ben – küçük yaştayken annem, babam, eniştemlerle beraber geziyoduk. O sırada işte biz arabayı görmedik o da bizi görmemişti. Arabaa bize çarpmışdı. Bizde fazla hasar yokduu ama karşımızdaki arabada çok büyük hasarlar vardı. Birinin ayağı böyle kesilmişdi, yarısından fazlası. Sonraa kanları görünce ben küçükken çok korkmuştum. Annemleri benii doktora falan götürmüşdü ve hep gece rüyamda onları görüyodum.”

88.Öğrenci : Kız – 40 saniye.

Konu : Sizi üzen olayların neler olduğunu ve böyle durumlarda neler yapılması gerektiğini anlatınız.

“İi be beni genelde dayımın ölümü çok üzmüşdü. Çok incitmışdii. Ee o o zaman çok ağlamıştım. Çok öfkelenmiştim. Öfkelendiğimde neleri yapacaamı bilememiştim. Annem teseli etmeye çalıştı ama teseli olamadım. Daha sonra arkadaşlarımla da dalga geçmesi sonra ımm ee kötü sözler söylemesi beni çok üzüyoo çok kırıyoo. İı bu arada onlar beni mesela teselli etmeleri lâzı lazım diye düşünüyorum veya o konuyu yann söyliyceeğin şeyi düşünmeden önce ii aklından düşünmen gerek-tii-ğın-i diye düşünüyorum. Ve bence bunları bunların yapılması gerektiinde üzülmüyceeni, kırılmıycaanı veya öfkelenmiycemi düşünüyorum.”

89.Öğrenci : Kız – 30 saniye

Konu : Sevdığınız birini tanıtınız.

“Ben annemi tanıtıcam işde. Annem anaokul öğretmeni. Eee ya onla genelde kötü zamanlarımız da olur iyi zamanlarımız da olur. İı gezeriz mesela o beni dışarı filan çıkartır yani genelde hep yakın arkadaşım odur. Yanii işte öyle fa yakınımıdır yani herşeyimi paylaştığım üzüldüğüm üzüldüğüm zaman, sıkıldığım zaman, mutlu olduğum zaman hep yanımda olan her istediğimi yapan biridir iştee. En sevdiğim aile fertlerimden odur.”

90.Öğrenci : Erkek – 20 saniye.

Konu : Nasıl bir yerde yaşamak istediğinizi anlatınız.

“Şey ben deniz kenarında bi yerde yaşamak isterdim. Güzel bi ee tribleksim olmasını isterim. Iı hizmetlilerimin olmasını isterimm. ____ Ondan sonra ____ hizmetliim olmasını isterim sonra güzel bi spor arabam olmasını isterim.”

91.Öğrenci : Kız – 1 dakika 30 saniye.

Konu : Okuduğunuz bir kitabı tanıtınız.

“Okuduunuz bi kitabınnn tı kitabı tanıtınız diyo. Bi tane fakir bi çocuk annesi olmadığı için babası ve babanesiyle yaşıyo. Iı çocuk bütün zorluklara katlanıyo. Babasının durumu olmadığı için başka bi şehire gitmek zorunda kalıyoo. Çocuk babanesiyle yaşamak zorunda kalıyoo. Babannesinin de durumu olmadığı için baazı günler ıı onu aç bırakıyo yemek yediremiyo. Iı sonra ee ba bazen babası aradığında babasıyla konuşuyo. Babacım diyoo ben diyoo ee iştee nası desem ımm ____ ben diyo burda çok sıkılıyorum diyo senin yanına gelmek istiyorum diyo. Iı sonra babas babasının şehrine gidiyo. Babasıyla birlikte çalışıyo. Babası işten geldiğinde babasına yemek yapıyo sofrayı hazırlıyo. Sonra çocuk bi iş buluyo o şehirde otoparkçılık. Sonra otoparkçılık yapmaya başlıyoo. Iı sonraa ıı a işde babasıyla ile gidip geliyolar. Iı sonra çocuğun bi gün a a birisinin arabasın-daa bi elli milyon kadar bi para kayboluyo ee ıı o para sor-u-nu-nun çocuğa atıyolar. Ee arkadaşı başka bi çocuğa atıyo o da onun yapmadığını söylüyo. İşçisi de işde ee Ökkeş öyle bi şey yapmaz diyo. Sonra sahipçisi ondan köşedeki parayı buluyo Ökkeş’i sahiplenio, Ökkeş yeni bi hayada yaşamaya başlıyo.”

92.Öğrenci : Erkek – 27 saniye.

Konu : Bir kuş olduğunuzu düşününüz.....

“Iı ben ilk önce Almanya’ya gitmek isterdim. Iı çünkü teyzemgil orda oturuyo. Teyzemgilin orda yaşadığı yeri görmek isterdim. Orda gezmek isterdim. Yaan arkadaşlarım olsun isterdim gidip. Iı Teyzemgil orda işte her yeri dolaşabiliyolar. Neresi varsa bende oraları dolaşmak isterdim.”

93.Öğrenci : Erkek – 25 saniye.

Konu : Severek oynadığınız bir oyunu anlatınız.

“Aslında ben son zamanlarda pek oyun oynamıyorum ama zaman geçsin diye bilgisayar oyunları oynuyorum. İstee bilmem bi kaç tane bilgisayarımda oyunlar var onlarla zaman geçsin diye oynuyorum. Ööleden sonra hep vakitlerim boş olduğu için zaman geçirmek için bazı oyunlar bilmem arkadaşlarımla oyunlar oynuyorum. Bisiklet sürüyorum.”

94.Öğrenci : Kız – 55 saniye.

Konu : Başınızdaki geçen komik bir olayı

“İı ben küçükken arkadaşımın arkadaşımı annemle sahile gitmiştik. Silde kumlardan oyun oynarken ee arkadaşımı birlikdee. Yanıma kocaman bi köpek geldi ve ben o zaman köpeklerden çok korkardım. O köpek geldiği zaman tabi annem de çok korkardı. O köpek geldiği zaman tabi annem de çok korkardı ve gördüğü anda köpeğin üstüne kül tablasını atdı. Annem ıı kül tablasını atdığı zaman köpek kül tablasına baktı. Biz o sırada merdivenlerden çıkıp annemin yanına gitmeye çalıştık. Aylin bi kaç metre uzaklıktaki merdivenlerden çık-mayı tercih etdi ama ben ee ya dibimdeki merdivenlerden çıktım. Köpek benim peşimden gelmeye başladı. Yukarı çıktığım zaman ortada kocaman bi ss soba gibi bi şey vardı. O sobanın etrafında bizi kovalamaya başladı. Ee ben gel kuçu kuçu kuçu derdim hem de ee köpekden kaçmaya çalışırdım.”

95.Öğrenci : Kız – 1 dakika.

Konu : Çalışkanlıkla ilgili düşüncelerinizi anlatınız.

“Eğer hedefin olmasa çalışkan olsan da hiç bi işe yaramaz. Önemli olan senin hedefinin olması ve ee hedef için çalışmak. Yoksa başka bi şey için çalışmak bi şeye yara-maz. Ee annem hep benim çalışmam için şey der işte ee senin ee liseye gidebilceene inanıyorum ama sen daha iyisini yapabilirsin. Ee sonunda hangi lise olsa da seni yolluycaz ama ben senin Fen lisesini kazanmanı istiyorum falan diyo. Ee bigün ee şey vardı. Ben balkondan bakardım, küçükken sonra bi simitçi vardı. Dayım gel dayım geldi. Bende dayıma dedim ki dayı bak simitcii. O da dedi ki sen dedi eee gelecekte bu simiti satan da olabilirsin veya bu simiti alan da olabilirsin dedi. Hatta annem çok kız kızmıştı işte çocuk yaşta neden böyle aklına böyle şeyleri sokuyorsun diye. Yani çalışmak için istek olmalı içinde ee ortam yaratmalısın çalışmaya. Karşındaki kişilerde seni motivasyon etmeli.”

96.Öğrenci : Kız – 50 saniye

Konu : Yaşadığınız şehri iyi ve kötü yönleriyle tanıtırınız.

“Yaşadığım şehir Antalya. Antalya’nın e iyi yönleri de ve kötü yönleri de var. Eem Antalya turizm cennetidir. Ya denizi tertemiz. Ayaamızın dibinde denizler var, plajlar var. Yüzüp oyn yüzebiliyoruz orlarda spor yapabiliyoruz. Bi yann zararları da var şu anda kış ya kış kış mevsimine giriyoruz. Ve ee yani çok soba yakılıyo. Aa bun kömür ya oda odun yakılan sobalar yüzünden hava kirliliği çok fazla oluyo. Özellikle birazdaa Varsak taraflarında. Aa Antalya’nın nüfusu da normalden yaz aylarında biraz daağa kalabalık oluyo. Sürekli tu turist ka geziler oluyo, turlar oluyo Antalya hem tarihi hem de ya yaşam alanı olarak çok güzel bir şehir.”

97.Öğrenci : Kız – 22 saniye.

Konu : Gelecekte seçmek istediğiniz mesleği ve bu mesleği neden seçmek istediğinizi anlatınız.

“Ben gelecekte Türkçe öğretmeni olmayı istiyorum. Eem çünkü benim sözel derslerim ee çok iyi ve Türkçe derslerini gerçekten severek işliyorum. Eem Türkçe Türkçe dersinde iş işlediimiz tüm konuları anlayabildiğimi düşünüyorum. Ve bunları ilerde bi öğretmen olursam öğrencilerime en iyi şekilde anlatabileceğime inanıyorum. O yüzden Türk Türkçe öğretmeni olmayı düşünüyorum.”

98.Öğrenci : Erkek – 30 saniye.

Konu : Hayatınızda nelere özlem duyduğunuzu anlatınız.

“Benim özlem duyduğum şey dayım. Şey ı annem anlatdı bana. Dayım ı çok küçükken vefat etmiş bi buçuk yaşında. Onu çok merak ediyorum. Yann dayım olsaydı yani onu görmek istiyorum. ____ Çok merak ettiğim için. Iı ____ya şey dayım olmanın nasıl biş şey olduğunu merak ediyorum. Onu çok özlüyorum. Yani hayatta en çok özlem duyduğum şey bu galiba.

Tablosu

EK-3 Toplam Puan

Sıra No	Öğrenci	Puan
1	CD 1/ 1	35
2	CD 1/ 2	32
3	CD 1/ 6	30
4	CD 1/ 7	42
5	CD 1 /8	40
6	CD 1/10	36
7	CD 1/15	35
8	CD 1/18	34
9	CD 1/19	36
10	CD 1/20	34
11	CD 1/21	41
12	CD 1/22	42
13	CD 1/23	39
14	CD 1/24	38
15	CD 1/25	35
16	CD 2/ 1	38
17	CD 2/ 2	47
18	CD 2/ 3	42
19	CD 2/ 4	30
20	CD 2/ 5	43
21	CD 2/ 6	40
22	CD 2/ 7	45
23	CD 2/ 8	42
24	CD 2/ 9	40
25	CD 2/10	44
26	CD 2/11	38

27	CD 2/12	34
28	CD 2/13	49
29	CD 2/14	36
30	CD 2/15	44
31	CD 2/16	42
32	CD 2/17	35
33	CD 2/18	36
34	CD 2/19	38
35	CD 2/20	36
36	CD 2/21	43
37	CD 2/22	43
38	CD 2/23	50
39	CD 2/24	39
40	CD 2/25	38
41	CD 2/26	32
42	CD 2/27	38
43	CD 2/29	40
44	CD 2/30	42
45	CD 2/32	35
46	CD 3/ 1	47
47	CD 3/ 2	40
48	CD 3/ 3	36
49	CD 3/ 4	33
50	CD 3/ 6	36
51	CD 3/ 7	43
52	CD 3/ 9	35
53	CD 3/10	32

54	CD 3/12	36
55	CD 3/13	35
56	CD 3/14	36
57	CD 3/15	41
58	CD 3/16	39
59	CD 3/18	39
60	CD 3/19	45
61	CD3/20	35
62	CD3/21	41
63	CD3/22	43
64	CD3/23	33
65	CD3/24	36
66	CD3/25	42
67	CD3/26	42
68	CD3/29	34
69	CD3/33	32
70	CD3/34	38
71	CD 3/35	31
72	CD 3/36	33
73	CD 3/38	36
74	CD 3/39	42
75	CD 3/40	41
76	CD3/41	44
77	CD3/42	42
78	CD3/43	38
79	CD3/44	33
80	CD3/45	33

81	CD3/46	40
82	CD3/47	40
83	CD3/17	27
84	CD4/ 1	36
85	CD4/ 2	36
86	CD4/ 3	44
87	CD4/ 4	45
88	CD4/ 5	32
89	CD4/ 6	39
90	CD4/ 7	34
91	CD4/ 8	33
92	CD4/ 9	43
93	CD4/10	36
94	CD4/11	43
95	CD4/12	45
96	CD4/13	43
97	CD4/14	52
98	CD4/15	45

